

Lokalna razvojna strategija LAG-a Slavonska ravnica 2014.-2020.

Rad LAG-a sufinanciran je sredstvima Europske Unije iz Europskog fonda za poljoprivredni razvoj, Podmjera 19.1. „Pripremna pomoć“ u okviru Mjere 19 „LEADER – CLLD“ – LAG „Slavonska ravnica“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje

2014.-2020.,

Udio sufinanciranja 90% EU, 10% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

1. Osnovne značajke područja LAG-a	5
1.1 Opće zemljopisne značajke područja	5
1.1.1 Položaj i granice područja	6
1.1.2 Geomorfološke značajke	7
1.1.3 Klimatske značajke područja	8
1.1.4 Prirodna baština LAG-a	8
1.1.5 Kulturno-povijesna i tradicijska baština	10
1.1.6 Stanje infrastrukture na području LAG-a	11
1.2 Gospodarske značajke područja	15
1.2.1 Opće gospodarske značajke	15
1.2.2 Šumarstvo, poljoprivreda	18
1.2.3 Turizam	19
1.2.4 Tržište rada	21
1.3 Demografske i socijalne značajke područja	23
2. Analiza razvojnih potreba i potencijala područja, uključujući SWOT analizu	24
2.1 Identifikacija razvojnih potreba i potencijala LAG-a	25
2.2 SWOT analiza	28
3. Opis ciljeva LRS te integriranog i inovativnog karaktera LRS uključujući jasne i mjerljive pokazatelje za izlazne pokazatelje ili rezultate	30
3.1 Vizija, ciljevi i prioriteta razvoja LAG-a	30
3.2 Ciljevi, mjere i tipovi operacija LRS za područja LAG-a temeljeni na mogućnostima PRR 2014 – 2020	33
3.3 Opis mjera uključujući definiranje korisnika, kriterija prihvatljivosti	41
3.4 Opis tema planiranih projekata suradnje i način odabira projekata suradnje	41
3.5 Inovativan i integrirani karakter Strategije	41
3.6 Usklađenost sa nadređenim strateškim dokumentima	43
3.7 Opis odabira projekata na razini LAG-a	44
4. Opis uključenosti lokalnih dionika u izradu LRS	46
4.1 Opis partnerstva	47
5. Akcijski plan provedbe LRS	47
6. Način praćenja i procjene provedbe LRS	48
6.1 Opis praćenja i procjene provedbe LRS	49
6.2 Indikatori za mjerenje učinka provedbe LRS	51
7. Opis sposobnosti provedbe LRS	51
7.1 Povijest organizacije i dosadašnja iskustva LAG-a u provedbi projekata	51
7.2 Kapaciteti za provedbu LRS	52
7.2.1 Ljudski kapaciteti za provedbu LRS	53

8.2.2 FINANCIJSKI KAPACITETI ZA PROVEDBU LRS I FINANCIRANJE RADA LAG-A SLAVONSKA RAVNICA.....	55
8. Financijski plan.....	56
9. Dodaci	58

V 11.0

Napomena:

Sve navedeno u dokumentu ne predstavlja konačni tekst. Očekivano je kako će se nakon donošenja regulatornog okvira za provedbu Mjere 19, podmjera 19.2, 19.3,19.4 mijenjati. Nakon svih promjena provoditi će se javna rasprava, dok će, nakon ugrađenih promjena, dokument ponovo biti dostavljen na konačno odlučivanje Skupštini LAG-a, a prije prijave na natječaj za provedbu LRS. Tekst će biti lektoriran nakon konačnog prihvatanja od strane Skupštine LAG-a, a prije prijave na natječaj za provedbu LRS. Ova strategija predstavlja projektnu aplikaciju za provedbu Mjere 19, podmjera 19.2 i 19.3 te 19.4, Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.

Popis kratica

AGRONET	elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi
ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APPRRR	Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
BPŽ	Brodsko-posavska županija
CLLD	eng. <i>Community Led Local Development</i> - Lokalni razvoj vođen lokalnom zajednicom
CMEF	eng. <i>Common Monitoring and Evaluation Framework</i> – Okvir za praćenje i vrednovanje
CMES	eng. <i>Common Monitoring and Evaluation System</i> – Sustav za praćenje i vrednovanje
DVD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
DZS	Državni zavod za statistiku
DZZP	Državni zavod za zaštitu prirode
EE	Energostka učinkovitost (eng. <i>Energy Efficiency</i>)
EU	Europska unija
ENRD	eng. <i>European Network for Rural Development</i> ; hrv. Europska mreža za ruralni razvoj
ELARD	eng. <i>European LEADER association for Rural Development</i> ; hrv. Europska LEADER asocijacija za ruralni razvoj
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESF	Europski socijalni fond
ESI	Europski strukturni i investicijski fondovi
ha	hektar = 10.000 m ²
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HOK	Hrvatska obrtnička komora
IBAN	(eng. <i>International Bank Account Number</i>) međunarodni broj bankovnog računa
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LAG	Lokalna akcijska grupa (skupina)
LEADER	fran. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale</i> - Program Europske unije za razvoj ruralnih područja
LmH	LEADER mreža Hrvatske, mreža LAG-ova na razini Republike Hrvatske
LRS	Lokalna razvojna strategija
MB	Matični broj
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU
mnv	metara nadmorske visine
NN	Narodne novine
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku (fran. <i>Nomenclature des unités territoriales statistiques</i>) Hijerarhijski sustav za identifikaciju i klasifikaciju prostornih jedinica za potrebe službene statistike u zemljama članicama Europske unije.
NZRCD	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
OIB	Osobni identifikacijski broj
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
OPRR	Operativni program za ruralni razvoj (Program ruralnog razvoja)
PG	Poljoprivredno gospodarstvo

PP	Park prirode
PRR	Program ruralnog razvoja 2014.-2020.
RA	Razvojna agencija
RH	Republika Hrvatska
RNO	Registar neprofitnih organizacije
SMŽ	Sisačko-moslavčka županija
TIC	Turističko-informativni centar
TZ	Turistička zajednica
UTMP	Upravljačko tijelo Ministarstva poljoprivrede za upravljanje PRR
ZEF	Zadruga za etično financiranje
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika EU
ZŽ	Zagrebačka županija
ŽRS	Županijska razvojna strategija

1. OSNOVNE ZNAČAJKE PODRUČJA LAG-A

1.1 OPĆE ZEMLJOPISNE ZNAČAJKE PODRUČJA

LAG „Slavonska ravnica“ obuhvaća cjelovito područje 11 jedinica lokalne samouprave i u svom sastavu ima općine: Bukovlje, Donji Andrijevci, Garčin, Gornja Vrba, Gundinci, Klakar, Oprisavci, Sikirevci, Slavonski Šamac, Velika Kapanica i Vrpolje (koje administrativno pripadaju Brodsko-posavskoj županiji). Područje LAG-a pripada statističkoj NUTS-2 regiji Kontinentalna Hrvatska. Teritorij LAG-a iznosi 563,11 km² što predstavlja cca 1% kopnenog teritorija Republike Hrvatske (RH) te 27,68 % kopnenog teritorija Brodsko-posavske županije.

LAG „Slavonska ravnica“ 2001. godine imao je 35.877 stanovnika odnosno 0,81% stanovništva RH, dok se 2011. broj stanovnika smanjio za 3.414 osoba te je iznosio 32.463 stanovnika (9,52 % u odnosu na 2001.). 2011. na području LAG-a živjelo je 32.463 stanovnika (0,76% stanovnika RH) odnosno 20,47% stanovnika Brodsko-posavske županije.

LAG karakterizira depopulacija, pa se uz broj stanovnika koji se smanjio u razdoblju između 2 popisa smanjio i broj kućanstava za 584 odnosno za -5,66%. Prema Popisu stanovnika 2011. godine stanovništvo LAG-a živjelo je u 9.727 kućanstava u 44 naselja (Popis JLS s pripadajućim naseljima, Dodatak 1). Gustoća stanovnika na području LAG-a u razdoblju od 2001. do 2011. iznosi 71,00 st/km² odnosno smanjila se u razdoblju između 2 popisa za -9,28% i ispod je prosječne gustoće naseljenosti Brodsko-posavske županije (77,96st/km²) i Republike Hrvatske (75,71 st/km²).

Od ukupno 11 JLS koje pokriva područje LAG-a, jedino općina Bukovlje bilježi porast broja kućanstava za 24,54 %, stanovnika za 13,47% i gustoće naseljenosti za 14,01 %.

Gustoća stanovnika LAG-a iznosi 93,79 % prosjeka RH (75,7 st./km²). Gustoća stanovnika svih općina iznosi 91,07 % županijskog prosjeka gustoće stanovnika od 77,96 st./km².

Tablica 1. Osnovni statistički podaci o LAG-u „Slavonska ravnica“. (Izvor: ARKOD, DZS)

Općina	Površina/ km ²	Broj naselja	Broj kućanstava		Broj stanovnika		Gustoća stanovnika/st. km ²	
			2001	2011	2001	2011	2001	2011
Bukovlje	31,51	5	766	954	2739	3108	114,9	131
Donji Andrijevci	57,21	4	1301	1183	4393	3709	76,8	65
Garčin	88,79	8	1717	1494	5586	4806	58,6	51
Gornja Vrba	20,44	2	720	738	2559	2512	152,2	126
Gundinci	59,79	1	630	572	2292	2027	38,4	35
Klakar	53,56	4	655	655	2417	2319	45,6	43
Oprisavci	65,19	8	839	714	2942	2508	45,6	39
Sikirevci	29,29	2	722	647	2707	2476	92,4	84
Slavonski Šamac	22,49	2	775	681	2649	2169	117,8	96
Velika Kapanica	74,53	5	1.027	1.032	3570	3308	51,9	53
Vrpolje	60,31	3	1.159	1.057	4023	3521	66,7	58
LAG	975,00	44	10.311	9.727,00	35.877	32.463	78,26	71,00

1.1.1 POLOŽAJ I GRANICE PODRUČJA

Jedinice lokalne samouprave LAG-a „Slavonska ravnica“ nalaze se u istočnom dijelu Brodsko –posavske županije, odnosno u najjužnijem dijelu Slavonske nizine, i svojim istočnim položajem, graniči sa Vukovarsko – srijemskom županijom (općinom Babina Greda i općina Ivankovo), a na zapadu s gradom Slavonski Brod. Na sjeveru se prostire dužinom granice Osječko-baranjske županije (gradom Đakovo i općina Trnava), a južna granica mu je rijeka Sava koja je granica između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine. Prostorno-prometni položaj LAG-a je veoma povoljan, jer njime prolaze značajni europski prometni koridori, kao što je dionica X-tog europskog koridora kao dio prometnog pravca između Europe i Azije, odnosno Bliskog Istoka (od granice s Republikom Slovenijom, preko Slavanskog Broda do granice sa Srbijom). U sklopu njega smještena je dionica autoceste A3 i dvokolosječna željeznička pruga (longitudinalni prometni pravac). Osim longitudinalnog pravca, područjem LAG-a prolazi i transverzalni pravac, ogranak V. europskog prometnog koridora (V.c grana Ploče-Budimpešta) preko kojeg je Sjeveroistočna Europa povezana s Jadranskim morem. U sklopu europskog koridora V. c prolazi autocesta A5 („Slavonska autocesta“ ili „Slavonika“) koja zbog svog položaja i izravnog križanja sa autocestom A3, te kao najbrža poveznica Mađarske i Bosne i Hercegovine vrlo perspektivna prometnica. Područjem LAG-a „Slavonska ravnica“ prolazi i državna cesta D7 (GP Duboševica - Beli Manastir – Osijek – Đakovo - GP Slavonski Šamac) koja je također značajan europski prometni pravac s funkcijom povezivanja Srednje Europe i Jadrana preko teritorija susjedne države RBiH.

Na sjeveru LAG „Slavonska ravnica“ graniči s područjem LAG-a „Strossmayer“, na sjeveroistoku sa područjem LAG-a „Bosutski niz“ i zapadu, sa područjem LAG-a „Posavina“.

Slika 1. Položaj i granice LAG-a Slavonska ravnica“. (Izvor: LAG Slavonska ravnica)

RAZVOJNI PROBLEMI

Negativna demografska kretanja – depopulacija.

RAZVOJNE POTREBE

Razvoj prateće infrastrukture uz glavne koridore koji prolaze kroz LAG područje.
Koristiti potencijal prekogranične suradnje s BiH s obzirom na geoprometni položaj LAG-a.

1.1.2 GEOMORFOLOŠKE ZNAČAJKE

Područje LAG-a „Slavonska ravnica“ predstavlja jedno od povoljnijih za biljnu proizvodnju u Republici Hrvatskoj, smješteno u južnom dijelu Panonsko-peripanonske Hrvatske. Na samom istočnom dijelu područja LAG-a nalazi se kontaktno područje pobrđa – južnih obronaka Dilj gore (471 m.n.m) i savske nizine. Dilj gora je najniži dio planinskog lanca oko Požeške doline, koja zatvara dolinu, s jugoistoka. Središnji dio Dilj gore je izrađen od Panonskog vapnenca i klastičnih stijena. Jezgra je izrađena od vapnenca i klastičnih sedimenata s vulkanskim stijenama. U manjim količinama pojavljuju se efuzivne stijene na južnim obroncima Dilj gore. Dilj gora je dio izoliranih slavonskih planina, sa smjerom istok-zapad. Tla zastupljena na ovom području su rendzina na laporu ili meki vapnenac i kiselo smeđe zemljište na klastičnim stijenama (smeđa tla). Savska nizina oblikovana je duž rasjeda na kontaktnom području Tisije, fragmenta euroazijske platforme, s Dinaridima, fragmentom odvojenim od afričkog dijela Gondvane (Pamić i dr., 2003), a dalje je preoblikovana tijekom neogena primarno recentnim fluviodenudacijskim procesima. To je nisko zaravnjeno zemljište uz rijeku Savu, veće vlažnosti i još uvijek ne potpuno zaštićeno od visokih voda Save. To je prostor akumulacijsko-tektonskog reljefa. Karakteristike reljefa su određene mlađim tektonskim procesima i klimatskim promjenama u pleistocenu i imale su velikog utjecaja na hidrografske odnose ovog prostora. Takav smještaj i geološka podloga uvjetovali su postojanje rizika od poplava uslijed izlivanja Save i njenih pritoka, potresa te pojave klizišta. Upravo je nizinski dio najugroženiji i zapravo je cijela lijeva, niska obala Save na području LAG-a vodoplovna. Plavnosti doprinose brojni vodotoci koji se sa Slavanskog gorja slijevaju u rijeku Savu. Podloga kojom otječu je vodonepropusna, građena od pjeskovitih ilovača i gline, pa se u vrijeme obilnih padalina znatno povećava površinsko otjecanje te dolazi do izlivanja tekućica i plavljenja okolnog prostora (Petrić-Stjepanović, 2008). Kao posljedica toga na nagnutim terenima dolazi do aktivacije klizišta i odrona kao sekundarnih hazarda (izazvanih od strane poplava kao primarnih hazarda).

Prostori uz rijeku Savu i neposredno oko nje su područja gdje prevladavaju aluvijalna-amfoglejna tla, vlažena donjom i površinskom vodom, a na njih se nadovezuje hipoglej i livadsko tlo, vlaženo donjom vodom, te na područjima gdje je prisutno povremeno prekomjerno vlaženje površinskom vodom – pseudoglej na zaravni i obronačni, a dalje prema višim prostorima, lesivirana, distrična i smeđa tla, dok su na najvišim i strmim prostorima LAG-a ranker, a na karbonatnoj podlozi rendzina. Ovakva raznolikost pedoloških tipova tala ukazuje i na različite pogodnosti njihovog gospodarskog korištenja.

Tla u nizinskom i prigorskom području, vrlo su povoljna za poljoprivrednu proizvodnju, a u skupinu tala pogodnih za poljoprivredno korištenje ubrajaju se eutrično smeđa tla, ritske crnice, semiglejna (livadska tla), te jednim dijelom i močvarna glejna tla. Određene razlike postoje u stupnju uređenosti pojedinih tala za poljoprivrednu proizvodnju. Tla u prigorskom području povoljna su za vinograde i voćnjake, a pogodna su i za razvoj šuma mekih i tvrdih listača. To su: distrična smeđa tla, pseudoglej ravničarski i obronačni, aluvijalna tla, aluvijalno koluvijalna, močvarno glejna i semiglejna tla. Tla u nizinskom dijelu prigodna su za uzgoj ratarskih kultura i stočarsku proizvodnju.

RAZVOJNI PROBLEMI

Nedostatak sustava navodnjavanja obzirom na prirodne mogućnosti koje omogućuju razvoj istog, što je posebno značajno radi smanjenja utjecaja

RAZVOJNE POTREBE

Poljoprivredne površine s kvalitetnim tlom važan su resurs za daljnji razvoj i diverzifikaciju konkurentnih poljoprivrednih proizvoda.

klimatskih promjena. Poplavljanje riječnih nizina.	Daljnje održivo gospodarenje kompleksima gospodarskih šuma. Zaštita poljoprivrednih površina uređenjem poljoprivrednog zemljišta i izgradnjom sustava odvodnje i navodnjavanja. Razvoj turističko rekreativnih sadržaja vezanih uz geomorfološke karakteristike (brežuljci, šume, rijeke)
---	---

1.1.3 KLIMATSKE ZNAČAJKE PODRUČJA

Klimatske prilike područja LAG-a su pod velikim utjecajem reljefne raznolikosti područja. Razlikujemo lokalnu klimu prigorskog kraja, te lokalnu klimu prisavske nizine. Klimatske prilike prigorskog kraja su pod utjecajem Dilj gore, te ih karakteriziraju veće količine oborina, više temperature zraka, duža insolacija, manje magle i niža relativna vlažnost zraka, ali i jača zračna strujanja. Dok visoka relativna vlažnost, češća pojava magle, naročito u proljeće i jesen, učestalije pojave mraza i kraće insolacije, karakteristične su za lokalnu klimu prisavske nizine. Zime su relativno oštre, a ljeta vruća što su obilježja umjereno kontinentalne klime. Srednja godišnja temperatura iznosi između 10,5 i 11 °C. Najviše padalina padne u kasno proljeće i rano ljeto, te krajem godine. Područje LAG-a odlikuje umjereno topla kišna klima s prosječnom godišnjom količinom padalina od 778 mm do 819 mm. Pritom se izdvajaju dva maksimuma – prvi početkom ljeta i drugi u jesen. Upravo su to razdoblja najveće opasnosti od poplava i s njima povezanih hazarda na padinama.

1.1.4 PRIRODNA BAŠTINA LAG-A

Prema sustavu nacionalne zaštite nema mnogo zaštićenih područja na području LAG-a „Slavonska ravnica“ koja su zaštićena na temelju Zakona o zaštiti prirode. Sukladno Zakonu o zaštiti prirode na području LAG-a zaštićen je posebni ornitološki rezervat bara Dvorina, te značajni krajobraz Gajna.

Tablica 2. Područja zaštićene prirode na području LAG-a. (Izvor: DZZP, 2016.)

Kategorija zaštite	Lokalitet/naziv	Površina/ha	God. proglašenja
Posebni rezervat	bara Dvorina	738,28	08.05.1987.
Značajni krajobraz	Gajna	480	25.09.1990.
LAG	2 područja ukupno = 1218,28 ha		

Bara Dvorina proteže se uz lijevu obalu Save između nasipa kod Donje Bebrine i same rijeke. Ova bara sa okolnim poplavnim područjem posljednja je veća močvarna površina na području LAG-a. Budući da na ovom mjestu nema nasipa uz Savu, cijelo područje od preko 600 ha izloženo je poplavama i često preplavljeno sve do nasipa južno od Donje Bebrine. Kad se voda povuče, vlažne travnjake oko bare koriste mještani Donje Bebrine i Klakara kao pašnjake. U proljeće ovo područje pruža vrlo lijepu sliku, kakvu se sve rjeđe može naći uz Savu. Vodenu površinu, prekrivenu bijelim lopočima i žutim lokvanjima, opasanu tamno zelenim pojasom šaševa između kojih se žuti močvarna perunika, okružuju pašnjaci sa mnoštvom konja, krava, svinja i gusaka. Bara Dvorina vrlo je interesantna i sa znanstvenog stanovišta, posebno ornitološkog i botaničkog. Ovdje je razvijeno nekoliko biljnih zajednica koje bi bilo potrebno znanstveno ispitati. U vodi nalazimo zajednicu lopoča i lokvanja (*Nymphaeto - Nupharetum*), dok rub bare obraštava nekoliko vrsta šaševa (*Carex sp.*), trava pirevina (*Glyceria fluitans*), iđirot (*Acorus calamus*), močvarna perunika (*Iris pseudacorus*) i dr. Ponegdje uz baru nalazimo vrlo slikovita stara šuplja kvrgava stabla bijele vrbe (*Salix*

alba). Za ptičji svijet bara Dvorina predstavlja veliku vrijednost, naročito u vrijeme proljetne i jesenske seobe, kada ovdje boravi kvalitativno i kvantitativno vrlo bogata ornitofauna. Prema podacima ornitologa ing. Mirka Šetine, koji je godinama proučavao ptice Dvorine i okolnog područja, ovdje je zabilježeno preko 160 ptičjih vrsta. Na bari gnijezde: gnjurac ćubasti (*Podiceps cristatus*), gnjurac pilinorac (*Tachibaptus ruficollis*), divlja patka (*Anas platyrhynchos*), patka njorka (*Aythya nyroca*), crna liska (*Fulica atra*), guša zelenonoga (*Galinula chloropus*), čigra bjelobrađa (*Chlidonias hybridus*), čigra obična (*Sterna hirundo*), kokošica mlakara (*Rallus aquaticus*), nekoliko vrsta štijoka (*Porzana spp.*), trstenjak droščić (*Acrocephalus arundinaceus*), trstenjak rogožar (*Acrocephalus schoenobenus*). Okolni vlažni travnjaci gnijezdilište su vivka (*Vanellus vanellus*), fazana (*Phasianus colchicus*), ševe čevrljužice (*Calandrella cinerea*), ševe kukuljave (*Galerida cristata*). Prijašnjih godina tu je gnijezdio i prдавac prepeličar (*Crex crex*), ali u posljednje vrijeme nije primjećivan. Na travnjacima hrane se i bijele rode (*Ciconia ciconia*) koje gnijezde po okolnim selima. Iz grmlja uz nasip čuje se u proljeće pjev grmuše crnoglave (*Sylvia atricapilla*), grmuše pjenice (*Sylvia communis*), trstenjaka mlakara (*Acrocephalus palustris*), crvendaća (*Erithacus rubecula*), slavuja (*Luscinia megarhynchos*), svračka rusog (*Lanius collurio*). Okolne šume hrasta lužnjaka, prošarane manjim barama s močvarnom vegetacijom, bogate su gnjezdanicama: golubovi, sove, djetlovke, različite pjevice, crna lunja (*Milvus migrans*), divlja patka (*Anas platyrhynchos*), čapljica voljak (*Ixobrychus minutus*) i dr. U vrijeme proljetne i jesenske seobe, a dijelom i zimi, Dvorina je daleko bogatija ptičjim vrstama. Tada se vodena površina povećava i na njoj se, dokle god je ne zarobi led, zadržavaju velike koncentracije močvarica iz cijele Europe. Različite patke, gnjurci, ronci, čaplje, rode, štijoke, grabljivice, galebovi, čigre, lastavice i ostale pjevice, te veliki broj raznih šljukarica - ovdje se odmaraju i hrane za vrijeme svog putovanja. Bara Dvorina od velikog je značaja za ornitofaunu čitave Europe. (NATURA 2000 područje)

Važnost **pašnjaka Gajne** kao značajnog krajobraza i NATURA 2000 područja je u velikim vlažnim travnjacima, starim rukavcima bogatim vodom i močvarnom vegetacijom, kao i brojnim aluvijalnim depresijama u kojima tijekom proljeća i jeseni poplavljena voda se zadržava čak i nakon što je potisnuta natrag u Savu. Najveći od njih, Velika Gajna je 5 ha velik i važan prostor za višegodišnju paprat raznorotka, (*Marsilea quadrifolia*). Na nivou EU-a ova se vrsta nalazi u tzv. "crvenim knjigama" tj. popisima ugroženih biljnih vrsta. *Marsilea quadrifolia* zaštićena je Bernskom konvencijom. Ova konvencija predstavlja bazu za strogu zaštitu pojedinih vrsta biljaka - Anex 1 u kojemu stoji da je nužno zaštititi njihova staništa. Za opstanak Gajne nužno njegovo održavanje, stoga se travnjaci se koriste za ispašu stoke.

Na području LAG-a posebno su značajna močvarna i nizinska područja uz porječje Save, bogate biljnim i životinjskim vrstama, koje su zaštićena staništa u okviru NATURA 2000 i to:

Jelas polje, Šume na Dilj gori, Dvorina, Gajna, Sava nizvodno od Hrušćice. Značajno područje zaštićene prirode u okviru **NATURA 2000** i razvojni resurs LAG-a koji treba posebno izdvojiti su šume na Dilj gori kao područje od posebne važnosti za očuvanje mnogih vrsta biljaka i životinja i staništa, posebno panonsko-balkanske šume hrasta, panonskih šuma hrasta medunca (*Quercus pubescens*) i ilirskih šuma hrasta medunca i bijelog graba (*Carpinus orientalis*).

SCI¹ područja NATURA 2000 zauzimaju 6.376,48 ha ili 11,49% površine LAG-a, a SPA područja² zauzimaju površinu od 7.683,13 ha ili 13,84% površine. S obzirom da se ove dvije razine zaštite dijelom preklapaju zaštićena površina NATURA 2000 u LAG-u „Slavonska

¹ Engl SCI hrv. POVS – područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove, odnosno područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih tipova od interesa za Europsku uniju, DZZP, 2015

² Engl SPA, hr. POP – područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti, DZZP, 2015

ravnica“ iznosi 11.810,28 ha ili 21,28%. Svim područjima u kategoriji nacionalne zaštite i područjima NATURA 2000 na prostoru LAG-a upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima u smislu zaštite, održavanja i promicanja te osiguranja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara vrijednostima na području Brodsko-posavske županije (*Natura - Slavonica*).

Važno je imati na umu da je na području LAG-a bioraznolikost od velike nacionalne i europske važnosti. Stoga je potrebno razvijati mjere koje će doprinosti smanjenju utjecaja klimatskih promjena i negativnog djelovanja čovjeka s ciljem očuvanje bioraznolikosti na području. Također, LAG treba potaknuti razvoj planova upravljanja područjima NATURA 2000 kao visoko vrijedne razvojne resursne osnove.

Na području LAG-a „Slavonska ravnica“ nema minsko sumnjivog područja.

1.1.5 KULTURNO-POVIJESNA I TRADICIJSKA BAŠTINA

Tablica 3. Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a. (Izvor: MK, 2016.)

Vrsta kulturnog dobra	Pokretno kulturno dobro			Nepokretno kulturno dobro			Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Zbirka	Muzejska zbirka	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik/krajobraz	
LAG	1	0	1	32	0	0	2

Na području LAG-a evidentirana su zaštićena kulturna dobra kao sakralna graditeljska baština, profana graditeljska baština, sakralni/religijski predmeti, glazbeni instrumenti, arheološka baština, memorijalna baština, muzejska građa, te običaji, obredi i svečanosti, usmena predaja, izričaji i jezik (upisani pri Ministarstvu kulture u Zagrebu). Važno je istaknuti onu baštinu koja predstavlja značajnu komparativnu prednost LAG-a:

Govor Starih Perkovaca vrlo je arhaičan i predstavlja izuzetnu jezičnu vrijednost. U opisu ovog jezika valja krenuti od Stjepana Ivšića (jezikoslovac) i njegova rada „Današnji posavski govor“ iz 1913. godine, gdje uz ostala posavska sela opisuje i ovaj govor. Uvrštava ga u 1. skupinu govora s obzirom na akcentuaciju, koja čuva staro stanje hrvatske štokavštine ili staru hrvatsku akcentuaciju prema naglasnoj diobi Milana Moguš. Ovaj govor posjeduje čitav niz osobitosti među kojima su: povećan broj vokala u odnosu na književni jezik, gubljenje vokala na početku i kraju riječi, glas h je nepoznat, nerazlikovanje glasova č i ć, dž i đ, šćakavizam i drugo. Kao iznimno vrijedna nematerijalna baština LAG-a Slavonska ravnica je i **umijeće izrade sunčane čipke**, koje je Udruga Skirevački motivi iz Sikirevaca 2012. godine zaštitila kao nematerijalno kulturno dobro u registru nacionalne baštine Ministarstva kulture.

Zaštićena muzejska građa Spomen-galerije Ivana Meštrovića obuhvaća Zbirku radova Ivana Meštrovića s originalnim radovima, brončanim skulpturama, reljefima, sadrom, grafikama i crtežima ponajviše portretima umjetnikove obitelji, nastalim od 1906. do 1930. godine. Zgrada je građena od 1969.-1972. godine na inicijativu KUD-a Ivan Meštrović jer je ovaj naš veliki umjetnik, kipar i arhitekt rođen u Vrpolju 15. kolovoza 1883. godine. Pri valorizaciji arhitekture, zgrada Spomen galerije Ivana Meštrovića u Vrpolju, se iskristalizirala kao primjer moderne arhitekture nužan za zaštitu jer je potvrda kontinuiteta opstojnosti kvalitete arhitektonskog projektiranja i graditeljske prakse dvadesetog stoljeća. Pročelje s kolonadom, ritmom i jednostavnošću oblikovanja (kao Dom likovnih umjetnika u Zagrebu) potvrđuje umjetničku vrijednost i u duhu je promišljanja, upravo Ivana Meštrovića kojemu je i posvećena.

Tradicijska baština, koja je velika komparativna prednost LAG-a „Slavonska ravnica“, su i očuvane ruralne cjeline i tradicijska gradnja. Također niz je objekata i običaja preventivno

zaštićeno prostornim planovima grada i općina, a radi se objektima regionalnog značaja. Od značajnijih običaja na području LAG-a valja istaknuti kao što je **Etno –park „Ižimača“**. Manifestacija "Beravačka jabukovača i smotra folklor", danas poznatija kao "Ižimača", pokrenuta je na inicijativu Muzeja Brodskog Posavlja 1978. godine na obiteljskom gospodarstvu obitelji Eskeričić, u organizaciji lokalnog KUD - a "Ivan Goran Kovačić". Središnju točku manifestacije u okviru seoskog imanja, na kojem organizatori s vremenom uspostavljaju Etno - park "Ižimača", od samog začetka predstavlja prikaz cijedenja (ižimanja) jabukovog mošta na drvenoj napravi ižimači. Ižimača ili moštara, tradicijska je gospodarska sprava koja se sastoji iz dva glavna dijela; dubljenih hrastovih valova, kružne forme, većeg promjera i teškog kamenog kotača. U valovima se okreće kameni kotač - točak koji drobi voće, dok pogonsku snagu za njegovo okretanje daje par konja. Ovako usitnjeno voće zatim se preša, a njegovim cijedenjem iz preše se ižima mošt, a dobiveni jabučni sok koristi se za piće, proizvodnju domaće rakije i jabučnog octa. Okosnicu etno - parka, smještenog u središtu Beravaca, iza Crkve sv. Duha, uz ižimaču, čine i drvena žitnica - ambar, vanjska peć za pečenje kruha, manja gospodarska zgrada, kao i dodani drveni đeram - veća tradicijska sprava za izvlačenje vode iz bunara. Kao preventivno zaštićeno kulturno dobro treba istaknuti i **Spomen galeriju Ivana Meštrovića u Vrpolju** u kojoj je smještena muzejska građa kao zaštićeno pokretno kulturno dobro. Pri valorizaciji arhitekture, zgrada Spomen galerije Ivana Meštrovića u Vrpolju, se iskristalizirala kao primjer moderne arhitekture nužan za zaštitu jer je potvrda kontinuiteta opstojnosti kvalitete arhitektonskog projektiranja i graditeljske prakse dvadesetog stoljeća. Pročelje s kolonadom, ritmom i jednostavnošću oblikovanja (kao Dom likovnih umjetnika u Zagrebu) potvrđuje umjetničku vrijednost i u duhu je promišljanja, upravo Ivana Meštrovića kojemu je i posvećena. Uz Spomen galeriju Ivana Meštrovića nalazi se crkva Rođenja sv. Ivana Krstitelja u kojoj je Ivan Meštrović kršten, a zaštićena je kao kulturno dobro.

U svrhu očuvanja i obnove vrijedne materijalne i nematerijalne baštine, LAG treba razviti aktivnosti koje će putem razvoja nepoljoprivrednih djelatnosti prezentirati postojeću kulturnu baštinu na području. Također je potrebno poticati predstavljanje i očuvanje postojeće kulturne baštine.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Nema dovoljno izvora sredstava namijenjenih za razvoj programa, mjera i projekata zaštite prirode i kulturne baštine na lokalnoj razini. Ruralna zajednica nije prepoznata u svojoj multifunkcionalnoj ulozi u Programu ruralnog razvoja. Korištenje i zaštita kulturne i prirodne bez podizanja svijesti stanovništva podložna je komercijalizaciji .</p>	<p>Razvijati programe s ciljem očuvanja kulturne i prirodne baštine na način da se isti koriste kao osnova za razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti na ruralnim područjima. Izrađivati planove upravljanja područjima NATURA 2000.</p>

1.1.6 STANJE INFRASTRUKTURE NA PODRUČJU LAG-A

1.1.6.1 DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

Na području LAG-a „Slavonska ravnica“ nema niti jednih jaslica i samo jedan privatni vrtić u općini Donjim Andrijevcima (60 djece) sa 5 zaposlenih, te samo jedan vrtić u općini Garčin ima pripremljenu projektnu dokumentaciju za obnovu ili uređenje. Na području su u funkciji 8 igraonica, od kojih su 3 u općini Vrpolje, 2 igraonice su za obnovu i opremanje, no nemaju

tehničku dokumentaciju. Osnovno školsko obrazovanje se odvija na cijelom području LAG-a u ukupno 14 ustanova. Također na području LAG-a više je napuštenih školskih objekata koje je potrebno urediti i prenamijeniti, ali nemaju pripremljenu tehničku dokumentaciju. Na području LAG-a nema srednjih škola te učenici svakodnevno putuju u Slavonski Brod ili tamo borave za vrijeme nastave. Također na području LAG-a nema ni ustanova visokoškolskog obrazovanja. Knjižnice postoje u općinama Vrpolje i Gundincima. Od ustanova namijenjenih cjeloživotnom učenju kao što je pučko otvoreno učilište nema na području LAG-a „Slavonska ravnica“. Na području Vrpolja nalazi se Spomen galerija Ivana Meštrovića (osnivač Brodsko-posavska županija) u sklopu kojeg se nalazi i knjižnica.

Primarna zdravstvena zaštita obavlja se putem niza ambulanti (područnih ambulanti opće medicine) koje se nalaze u svim općinama izuzev općine Klakar. U općini Gundinci se nalazi ispostava Doma zdravlja Slavonski Brod. Stomatološke ambulante (javne ili privatne) nema u Klakaru te u Sikirevcima. Ljekarne (privatne ili javne) nema također u Klakaru.

Tri obiteljska privatna doma za starije i nemoćne nalaze se u općinama Donji Andrijevcima, Oprisavcima i Vrpolju, dok nema organizirane palijativne skrbi niti u jednoj jedinici lokalne samouprave. Na području LAG-a je 7 udomiteljskih obitelji sa 15 korisnika i 7 zaposlenih, dok ovlaštenih dadilja nema. Zavod za hitnu medicinu Brodsko-posavske županije ima ispostavu u Vrpolju.

Socijalna skrb za područje LAG-a je osigurana putem Centra za socijalnu skrb Slavonski Brod te izdvajanjem dijela sredstava iz općinskih proračuna. U sustavu socijalne skrbi je 91 obitelj, odnosno 198 korisnika, te 70 korisnika „Pomoć u kući“ za starije i nemoćne osobe iz četiri JLS na području LAG-a „Slavonska ravnica“.

Za potrebe vatrogasne službe uređeno je i u funkciji 14 vatrogasnih domova u skoro svim JLS, izuzev općina Bukovlje, Gornja Vrba i Klakar. Za obnovu i opremanje u planu su 8 vatrogasna domova, no za samo 2 imaju izrađenu tehničku dokumentaciju (općine Donji Andrijevc i Garčin), a za 1 je u izradi (općina Velika Kapanica). U ostalim općinama planira se uređenje vatrogasnih domova, ali se ne priprema tehnička dokumentacija.

Na području LAG-a u funkciji su 34 društvena doma (najviše u općini Garčin – 7). Općina Gundinci nema niti jedan društveni dom u funkciji. U planu je obnova 24 društvena doma u općinama Bukovlje, Donji Andrijevc, Garčin, Gornja Vrba, Oprisavci, Velika Kapanica i Vrpolje ali se za 13 ne priprema tehnička dokumentacija. Objekti mjesnih odbora su u funkciji samo u Gundincima i Sikirevcima, a njihova obnova se planira u Velikoj Kapanici, u tijeku je priprema tehničke dokumentacije. Na području LAG-a ne postoji turističko informativni centar (TIC), ali je izrađena projektna dokumentacija za izgradnju jednog u općini Vrpolje. Na području LAG-a u planu je obnova i opremanje planinarskog doma u općini Bukovlje, dok je u funkciji 5 objekata za društveni razvoj zajednice u vlasništvu vjerske zajednice i jedan za obnovu i opremanje za koji nije izrađena projektna dokumentacija. Na području LAG-a „Slavonska ravnica“ nema tržnice.

Od sportske infrastrukture na području LAG-a uređeno i u funkciji su 36 objekata, 16 objekata je za obnovu i opremanje, od kojih 11 nema izrađenu projektnu dokumentaciju. Od objekata za slatkovodni sportski ribolov u funkciji je 6 objekata, u planu za obnovu i opremanje su 3 objekata, od kojih 2 ima izrađenu projektnu dokumentaciju.

Na području LAG-a nema u funkciji biciklističkih staza, no 1 biciklistička staza od 30 km u općini Garčin zahtjeva obnovu i ima izrađenu tehničku dokumentaciju. U planu izgradnje su i 2 biciklističke staze, od kojih jedna biciklistička staza na području općine Donji Andrijevc (7,66 km), te biciklistička staza na području općine Klakar (30 km) i obje imaju izrađenu projektnu dokumentaciju. Na području općine Klakar uređena i u funkciji je tematska staza – Poučna staza bara Dvorina od 1,5 km.

Od 11 JLS na području LAG-a „Slavonska ravnica“ općine Klakar i Gornja Vrba nemaju poštanske urede.

Potrebno je izrađivati projektnu dokumentaciju za projekte društvene infrastrukture, poglavito uređenje i opremanje vatrogasnih domova, uređenje sportskih igrališta, potpore mladim obiteljima i osobama starije dobi. Potrebno je ulagati u infrastrukturu za izvođenje cjeloživotnog obrazovanja te razmotriti osnivanje područnih srednjih škola, a prvenstveno u objekte za predškolski odgoj.

1.1.6.2 PROMETNA, KOMUNALNA I POSLOVNA INFRASTRUKTURA

Osnovu cestovnog prometnog sustava na području LAG-a „Slavonska ravnica“ čini sustav javnih cesta (autocesta A3 i A5, državne, županijske i lokalne ceste) ukupne dužine 57,155 km. Autocesta A3 prolazi kroz nekoliko općina Oprisavci, Donji Andrijevi, Velika Kapanica i Sikirevci. Na području općine Oprisavci nalazi se križanje autoceste A3 i A5. Ove autoceste imaju lokalni, regionalni i veliki međunarodni značaj. One su dio Paneuropskog cestovnog koridora X, koji spaja istočnu i zapadnu Europu, te koridora V. (V.c.) koji povezuje srednju Europu sa Jadranskim morem preko teritorija RBiH. Mreža državnih, županijskih i lokalnih cesta omogućuje povezanost jedinica lokalne samouprave, ali i povezanost s regionalnim središtima, te susjednom Republikom Bosnom i Hercegovinom. Potrebna je rekonstrukcija i sanacija postojeće cestovne infrastrukture. Od ukupne duljine kolnika županijskih i lokalnih cesta (26,506 km) na području LAG-a je 93,61% asfaltirano, a 6,39 % cesta je makadam.

Na mrežu javnih cesta nastavlja se mreža nerazvrstanih cesta kojih na području LAG-a prema Izvješću o obavljenoj reviziji Ureda državne revizije ima 125,903 km. Sve nerazvrstane ceste trebaju biti upisane u zemljišne knjige te se o istima treba ustrojiti jedinstvena baza podataka na razini jedinica lokalne samouprave. Na području LAG-a, prema Izvješću o obavljenoj reviziji Ureda državne revizije, postupak donošenja akta kojim se određuje što se podrazumijeva pod nerazvrstanim cestama, što čini nerazvrstane ceste, te odredbe o korištenju i održavanju nerazvrstanih cesta, građenju i rekonstrukciji, upravljanju i zaštiti, te o nadzoru i izvorima financiranja za izgradnju i za održavanje nerazvrstanih cesta nije donesen u većini jedinica lokalne samouprave. Bez baze nerazvrstanih cesta nema niti financiranja uređenja istih iz ESI fondova.

Područjem LAG-a prolazi željeznička pruga od velikog značaja. Glavna magistralna MG-2C dvokolosječna pruga kao dio prometnog pravca između Europe i Azije, odnosno Bliskog Istoka, te magistralna pomoćna pruga (M303 Strizivojna/Vrpolje – Slavonski Šamac) koja je položena u okviru V. prometnog koridora Budimpešta – Ploče.

Riječni promet predstavlja značajan razvojni resurs na području općina smještenih uz rijeku Savu, jer rijeka Sava kao međudržavna rijeka sa svojim potencijalom plovnog puta predstavlja značajan prometni koridor u povezivanju Podunavlja s Jadranom. Na području LAG-a „Slavonska ravnica“ ukupna duljina vodnog puta na rijeci Savi je III. klase te iznosi 24,5 rkm, dok ukupna duljina vodnog puta IV. klase iznosi 46,74 rkm. U općini Klakar nalazi se riječna luka s 3 veza. U planu je gradnja višenamjenskog kanala Dunav-Sava (Vukovar – Slavonski Šamac), za koji je donesen prostorni plan, te prolazi područjem općine Gudinci u dužini 9,67 km. Na rijeci Savi planirana je izgradnja središnje luke u Slavskom Šamcu.

Zrakoplovni promet LAG-a razvijen je jedino u okviru poljoprivrednih aerodroma na području općina Donji Andrijevi, Garčin, Gudinci te Vrpolje. Postojeća poljoprivredni aerodromi predstavljaju razvojni potencijal u vidu sportskih i turističkih potreba.

Opskrbljenost vodom na području LAG-a nije zadovoljavajuća. Kućanstava su priključena u javni vodoopskrbni sustav i nekoliko manjih lokalnih sustava, dok određeni broj kućanstava snabdijeva se vodom iz vlastitih bunara. Trgovačko društvo *Vodovod d.o.o. Slavonski Brod*

pruža usluge javne vodoopskrbe za 48,27% kućanstava na području općina Bukovlje, Donji Andrijevići, Garčin, Gornja Vrba, Gundinci, Klakar, Oprisavci, Sikirevci, Slavonski Šamac i jednom naselju općine Vrpolje (Stari Perkovci). Opskrba vode na području koje pokriva *Vodovod d.o.o. Slavonski Brod* osigurava se iz dva velika vodoopskrbna sustava, sustava Brod s vodocrpilištem Jelas (lokalna crpilišta Lužani i Krajačići) i regionalnog vodoopskrbnog sustava Istočne Slavonije s vodocrpilištem u Sikirevcima. U naselju Stari Perkovci (općina Vrpolje) koristi se lokalni bunar iz kojega se isporučuje voda za oko 482 stanovnika (bez prethodnog procesa dezinfekcije). Tijekom 2010.-2012. korištena su i dva lokalna crpilišta dok se nisu stekli uvjeti za priključenje pojedinih naselja na sustav Brod i regionalni sustav Istočne Slavonije (crpilište Krajačići do studenoga 2011. i Donji Andrijevići do srpnja 2013.). Vodoopskrbni sustav Krajačići napaja se vodom iz tri kaptirana izvorišta: Glavarda, Jankovac i Veliko Prelo, ukupne izdašnosti 2,5 l/s. Vodom opskrbljuje pet od sedam naselja, oko 1.650 stanovnika. Dužina vodovodne mreže je oko 21 km. Kvaliteta sirove vode je zadovoljavajuća te se voda samo dezinficira i tlačnom crpkom šalje u cjevovod i sabirni bazen u Jakačini. Iz sabirnog bazena voda se dalje raspodjeljuje potrošačima, a dio odlazi u sabirni bazen Grgurevići. Vodoopskrbni sustav Donji Andrijevići lokalnog je značenja jer opskrbljuje vodom samo korisnike u Donjim Andrijevcima. Osnovan je na dva dubinska bunara ukupnog kapaciteta 20 l/s, a zahvaćena voda se bez tehnološke prerade pomodu hidroforskog postrojenja, bez sabirnog bazena, šalje do potrošača.

Na području LAG-a izgradnja sustava odvodnje otpadnih voda nije na zadovoljavajućoj razini. Manji sustavi odvodnje s većim ili manjim stupnjem izgrađenosti postoje u općinama: Donji Andrijevići, Vrpolje što čini 13,92 % ukupnog kućanstva u sustavu odvodnje otpadnih voda. Niti jedno naselje u navedenim općinama nema uređaj za čišćenje otpadnih voda. Otpadna voda ispušta se, bez prethodnog čišćenja u rijeku Savu čime se opterećuju recipijenti.

Ostali stanovnici LAG-a otpadne i sanitarne vode rješavaju pomoću septičkih, sabirnih ili crnih jama, što pruža velike mogućnosti zagađenja podzemnih vodonosnih horizonata, što u uvjetima neriješene vodoopskrbe može utjecati na zdravlje korisnika vode. U tijeku je izgradnja sustava otpadnih voda na području općina Garčin, Sikirevci i Slavonski Šamac .

Obaveznim prikupljanjem i odvozom komunalnog otpada obuhvaćeno je gotovo 100 % stanovništva. Usluge skupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada na području LAG-a obavljaju koncesionari *Jakob Becker d.o.o. Gornja Vrba* (općine Bukovlje, Gornja Vrba, Slavonski Šamac i Sikirevci) i *Runolist d.o.o. Vrpolje* (općine Vrpolje, D.Andrijevići, V.Kopanica, Garčin, Gundinci, Oprisavci). *Runolist d.o.o. Vrpolje* komunalni otpad odlaže na odlagalište Vitika na području Grada Đakova u Osječko-baranjskoj županiji. Komunalni otpad *Jakob Becker d.o.o. Gornja Vrba* je tijekom 2013. dijelom odlagao na odlagalište Šagulje-Ivik na području Brodsko-posavske županije, a dijelom na odlagalište Stara ciglana na području Grada Županja u Vukovarsko-srijemskoj županiji, a s područja dvije jedinice lokalne samouprave (općine Sikirevci i Slavonski Šamac) je u cijelosti odlagan na odlagalište Stara ciglana u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Na području LAG-a „Slavonska ravnica“ nema odlagališta komunalnog otpada. Divlja odlagališta otpada nalaze se u općinama Gundinci i Vrpolje, te je potrebna njihova sanacija. Djelomično je uspostavljeno odvojeno prikupljanje papira, plastike i stakla postavljanjem zelenih otoka (18). U općinama Klakar, Oprisavci i Velika Kopanica nema postavljenih zelenih otoka.

Područje LAG-a gotovo je potpuno pokriveno fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom, time je omogućeno i spajanje računala na brzu internetsku mrežu, što je važno za razvoj gospodarstva, posebno turizma, ali i kvalitete života stanovnika. Pokrivenost širokopojasnog interneta na području LAG-a iznosi svega 30 %.

Na području LAG-a pokrivenost elektrodistribucijskom mrežom osigurana je preko *Elektre Slavonski Brod* te *Elektre Vinkovci, pogon Županja*. Opskrba električnom energijom postoji u svim naseljima na području LAG-a. U sljedećem razdoblju u uvjetima održivog razvoja predviđa se razvoj energetske proizvodnje s naglaskom na korištenje obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljive tehnologije.

Tablica 4. Poduzetničke zone, u funkciji 2013., u LAG-u. (Izvor: DUZR, 2014.)

Općina	Naziv poduzetničke zone	Površina prema poslovnom planu (ha)	Broj aktivnih poduzetnika	Broj zaposlenih
Garčin	PZ Zadubravlje	3,90	2	66
Gornja Vrba	Sjeverna PZ	146	22	944
Velika Kapanica	Proizvodno-PZ I	17	1	6
	Proizvodno – PZ III	7,6	1	1
	Proizvodno – PZ IV	15,8	1	1
LAG	5	190,3	27	1018

Poslovne zone se prvenstveno osnivaju kako bi se stvorili uvjeti za uspješan razvoj malih i srednjih poduzetnika, kao i proizvodnih djelatnosti. Kvalitetnim upravljanjem zonom (održavanje, privlačenje novih poduzetnika, različite pogodnosti za poduzetnike koji poslovanje presele u zonu i sl.) jedinica lokalne samouprave direktno utječe na razvoj poduzetništva, otvaranje novih radnih mjesta, kao i na unapređenje komunikacije između samih poduzetnika što često rezultira realizacijom zajedničkih projekata koji doprinose razvoju regije. Na području LAG-a prostornim planovima JLS-a definirano je područje gradnje poslovnih zona, osim općine Bukovlje koja prostornim planom uređenja nisu određene oznake i katastarske čestice za izgradnju poduzetničke zone. Od 31 definiranih poslovnih zona ukupne površine 615,64 ha, samo 5 su u funkciji pokrivajući 30,91 % ukupne površine definiranih poslovnih zona, od toga samo poslovna zona u općini Gornja Vrba površinom od 146 ha pokriva 76,72 % površine poslovnih zona u funkciji.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Nepostojanje odgojno-obrazovnih institucija za predškolsko i srednjoškolsko obrazovanje. Nepostojanje tržnica. Nerazvijen sustav vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda.	Dodatni razvoj društvene infrastrukture u kombinaciji s turističko rekreativnim sadržajima. U cijelosti razviti sustav vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda . Sanirati divlja odlagališta, uspostaviti sustav odvojenog prikupljanja otpada. Razvijanje projekata korištenja OIE i EE.

1.2 GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA

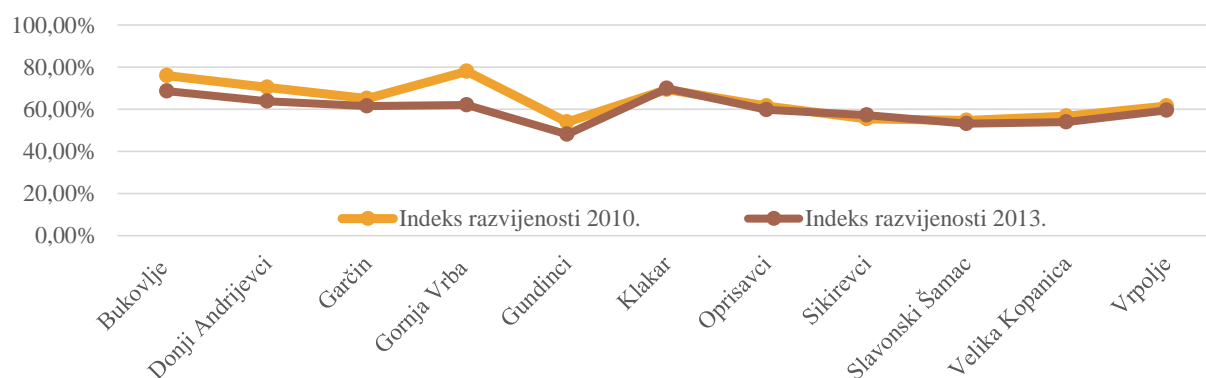
1.2.1 OPĆE GOSPODARSKE ZNAČAJKE

Indeks razvijenosti predstavlja najbolji pokazatelj ukupnog razvoja lokalnih područja i ključan je pri planiranju strateškog razvoja. Važno je napomenuti kako je cijelo područje LAG-a prosječno u II skupini (vrijednost indeksa razvijenosti 50 - 75 % od prosjeka RH). Sukladno podacima iz tablice, vidljivo je kako općina Gundinci ispod prosjeka razvijenosti RH i ulazi u I. skupinu (< 50 % prosjeka RH).

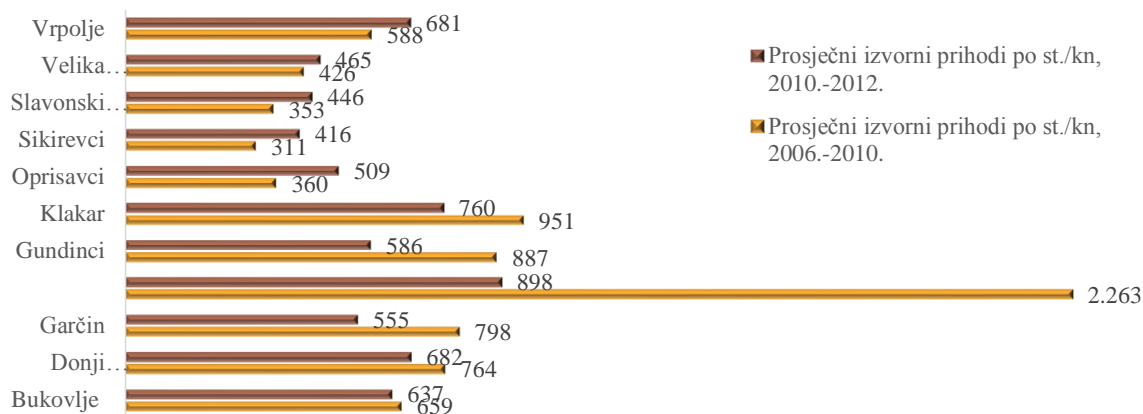
Tablica 5. Osnovni razvojni pokazatelji LAG-a „Slavonska ravnica”, 2013. (Izvor: MRRFEU)

JLS	Prosječni dohodak po stanovniku (kn)	Prosječni izvorni prihodi JLS po stanovniku (kn)	Prosječna stopa nezaposlenosti (%)	Kretanje stan.	Udio obrazovanog stanovništva u radno aktivnoj populaciji (%)	Indeks razvijenosti (%)
	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.	2011.	2013.
Bukovlje	15.085	637	26,10%	126,6	71,19%	68,57%
Donji Andrijevci	17.538	682	23,10%	92,8	67,08%	63,88%
Garčin	17.586	555	25,50%	97,5	63,89%	61,57%
Gornja Vrba	14.083	898	26,60%	107,4	66,89%	62,11%
Gundinci	12.050	586	25,70%	93,7	44,65%	47,99%
Klakar	18.919	760	21,50%	100,6	69,07%	69,81%
Oprisavci	17.052	509	24,80%	98,3	58,11%	59,62%
Sikirevci	12.986	416	22,30%	102,3	57,33%	57,10%
Slavonski Šamac	11.787	446	24,40%	99,1	56,28%	53,05%
Velika Kopanica	13.649	465	23,90%	96,3	53,20%	54,02%
Vrpolje	15.213	681	23,40%	98	58,53%	59,52%
LAG	15086,2	603,2	24,30%	101,15	60,57%	59,75%

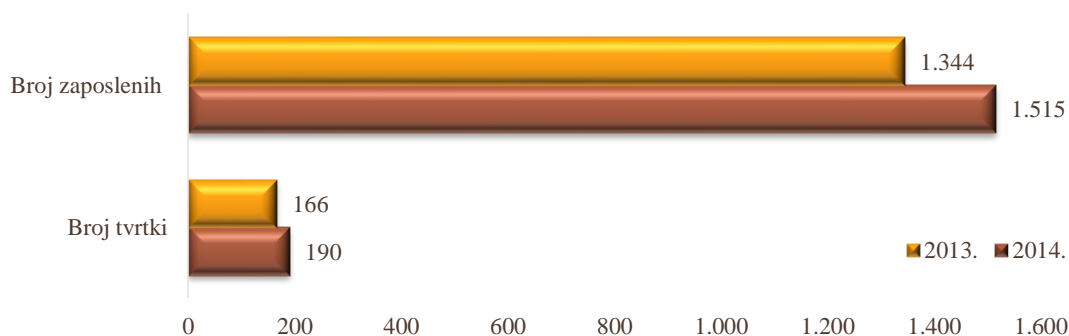
U odnosu na proteklo razdoblje (2010.) vidljiv je pad indeksa razvijenosti u svim jedinicama lokalne samouprave od 2006. do 2013. izuzev u općinama Klakar i Sikirevci, no to je posljedica jednokratnih ulaganja u infrastrukturu a ne općeg gospodarskog razvoja. Vidljiv je rast izvornih prihoda JLS-a po stanovniku u općinama Oprisavci, Sikirevci, Slavonski Šamac, Velika Kopanica i Vrpolje, dok u ostalim općinama na području LAG-a je zabilježen pad izvornih prihoda općina po stanovniku. Zaostajanje u razvoju pojedinih jedinica lokalne samouprave na području LAG-a u izravnoj je vezi s njihovom slabom populacijskom osnovom, odnosno malom gustoćom naseljenosti, nepovoljnom demografskom i obrazovnom strukturom stanovništva, ekonomskom nemoći i manjkom sredstava za razvoj.

Slika 2. Izvor: MRRFEU

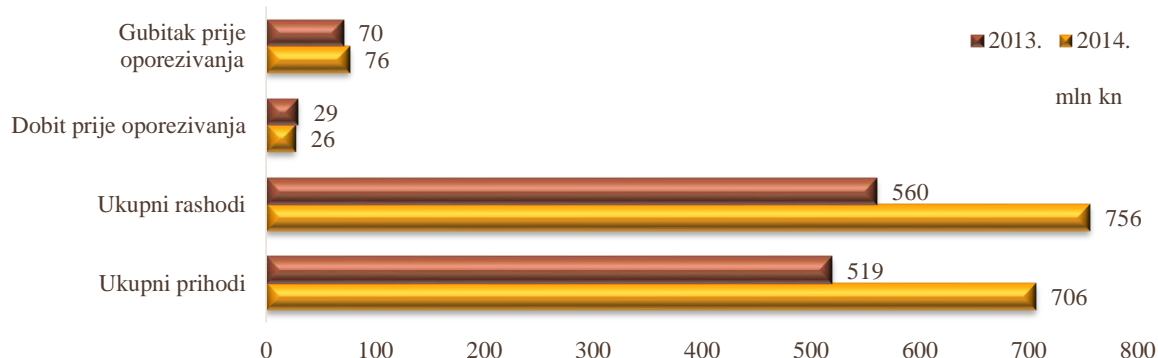

Slika 3. Izvor: DZS, MRRFEU

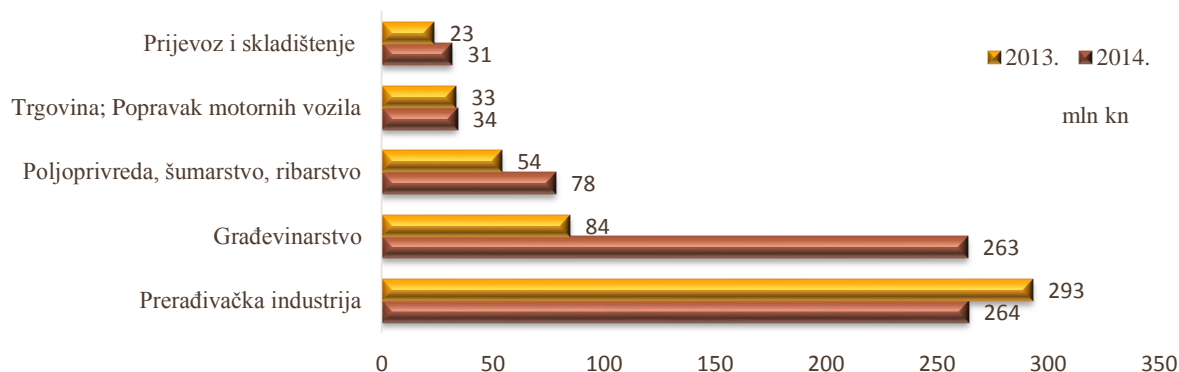

Slika 4. Zaposlenost i broj gospodarskih subjekata (pravnih osoba) u LAG-u. (Izvor: HGK)

Gospodarstvo LAG-a karakterizira razvoj prerađivačke djelatnosti, građevinarstva i trgovine. U LAG-u aktivno djeluje 190 pravnih gospodarskih subjekata. U dvije godine je vidljiv značajan rast broja gospodarskih subjekata – pravnih osoba u odnosu na 2013. godinu kada je na području LAG-a aktivno djelovalo 166 gospodarskih subjekata. Broj zaposlenih je u porastu, ukupni prihodi su u porastu, naročito u sektoru građevinarstva, ali su i veći rashodi što znači da većina gospodarskih subjekata iz sektora građevinarstva posluje s gubitkom. Ukupna dobit je u značajnom padu u odnosu na 2013. godinu. Unatoč rastu broja gospodarskih subjekata-pravnih osoba i broja zaposlenih, gospodarstvo na području LAG-a stagnira, odnosno gospodarstvenici ne posluju dobro.

Slika 5. Prikaz poslovanja gospodarskih subjekata na području LAG-a. (Izvor: HGK)

Slika 6. Vodeći gospodarski sektori prema prihodima, u LAG-u. (Izvor: HGK)

Zadužni sustav na području LAG-a tradicionalno je razvijen. Na području LAG-a „Slavonska ravnica“ registrirano je 13 zadruga, od kojih 9 zadruga - u sektoru poljoprivrede, te ostale 4 zadruge u sektorima prerade, trgovine i prijevoza i skladištenja. Na području općine Vrpolje aktivno djeluje 5 zadruga iz poljoprivrednog i prerađivačkog sektora, što je važno izdvojiti. No ipak, u današnje vrijeme, zadruge ne zauzimaju mjesto koje bi trebale u povezivanju malih proizvođača.

1.2.2 ŠUMARSTVO, POLJOPRIVREDA

Na području LAG-a nalazi se 10.093,19 ha šuma (17,92 % površine LAG-a) od kojih se procjenjuje da je 10,26 % u privatnom vlasništvu. Od ukupne površine šuma na području LAG-a 89,78 % su šume gospodarske namjene koje omogućuju razvoj drvoprerađivačke industrije, dok 8,86 % čine šume posebne namjene.

Poljoprivredne površine, s miješanim poljoprivredno-šumskim (PŠ) površinama, zauzimaju 37.719,67 ha (66,98 % površine LAG-a) od kojih 13.109,73 ha se nalazi u prvoj bonitetnoj kategoriji (P1), dok se u P2 nalazi 7.640,82 ha, u P3: 12.641,75 ha te PŠ: 4.327,37 ha (11,47 % ukupnih poljoprivrednih površina).

Prema podacima APPRRR-a u evidenciji obrađenih poljoprivrednih površina upisanih u ARKOD koje koriste poljoprivredna gospodarstva (PG) LAG-a nalazi se 27.445,74 ha (što čini 72,7% poljoprivrednih površina LAG-a). Važno je napomenuti kako upisane površine koristi 2.531 poljoprivredna gospodarstva. U prijavljenim poljoprivrednim površinama prevladavaju oranice (53,66 %) i voćnjaci (0,60%). Od poljoprivrednih kultura na oranicama prevladava uzgoj ratarskih kultura: kukuruz (18,11%), pšenica ozima (15,62%), te soja (5,31%), dok u voćnjacima prevladava tradicionalni uzgoj šljive (3,37%), te jabuke (0,26%) i višnje (0,20%).

Od ukupnog broja PG-a na području LAG-a uzgojem stoke bavi se 45,63% PG-a. Na području LAG-a evidentiran je pad u govedarstvu i svinjogojstvu, kao odraz stanja tržišta, no unatoč tome goveda (57,73%) su najzastupljenija stoka na poljoprivrednim gospodarstvima, a slijede ih ovce (22,21%) dok brojno stanje svinja (15,49 %) na poljoprivrednim gospodarstvima nije zadovoljavajuće. Treba istaknuti uzgoj konja kao tradicionalni uzgoj stoke na ovom području. Od ukupno uzgojenih konja na području RH, 2,28% konja uzgaja se na 105 PG-a na području LAG-a „Slavonska ravnica“. Na području LAG-a uzgaja se 1,16% stoke u odnosu na ukupno brojno stanje stoke na području RH

Na području LAG-a u AGRONET-u je registrirano ukupno 2.531 poljoprivrednih gospodarstava od kojih je 62 obrta, 21 trgovačko društvo, 5 zadruga, dok 96,44% čine obiteljsko poljoprivredna gospodarstva. Najveći broj PG nalazi se u Oprisavcima (15,45%) i Garčinu (14,74%).

Strukturu nositelja poljoprivrede na području LAG-a karakterizira mali broj članova OPG³-a: 30,42% nema članova a 37,02% OPG ima samo jednog člana. Važno je naglasiti kako je 23,91% žena nositeljica OPG-a. Starost nositelja poljoprivrednog gospodarstva je visoka: 27,93% nositelja PG starije je od 65 godina, 10,63% nositelja starije od 60 godina, dok je 13,98 % nositelja PG-a mlađa od 40 godina. Obrazovna struktura nositelja PG-a: 1,15% nositelja PG-a ima fakultet, 1,64% višu školu, 30,15% srednju školu, 27,04% osnovnu školu, 8,73% nezavršenu osnovnu školu dok za 31,30 % nema podataka. Poljoprivredna gospodarstva su usitnjena: 42,51% PG-a obrađuje površine manje od 3 ha, a ukupno obrađuju 4,18% poljoprivrednih površina na području LAG-a, odnosno 43,39% PG-a obrađuje površine veće od 3 ha, a manje od 20 ha (25,66% obradive površine). Površine veće od 20, a manje od 100 ha (45,50%), obrađuje 12,16% PG-a, dok površine veće od 100, a manje od 1500 ha obrađuje 1,94% PG-a, obrađujući 24,66% površina od ukupno poljoprivrednih površina na području LAG-a. Na području LAG-a u Upisniku PG-a nema poljoprivrednog gospodarstva koje koristi površine veće od 1500 ha.

Na području LAG-a udio povrtlarskih kultura na poljoprivrednim površinama je zanemariv jer se većina povrtnih kultura uzgaja za vlastite potrebe na kućnim vrtovima. Od voćarskih kultura, najzastupljeniji je šljiva, koja je ujedno i četvrta kultura po zastupljenosti, a zauzima 3,37% poljoprivrednih površina LAG-a. Slijedi je jabuka sa 0,26%, te višnja sa 0,20%. Važno je naglasiti kako na području LAG-a ima poljoprivrednih površina pod ekološkom (0,19%) i integriranom proizvodnjom (3,65%) ali i poljoprivrednih površina u prijelazu na ekološku proizvodnju (0,18%). Na plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima otpada ukupno 25,36% poljoprivrednih površina LAG-a.

U pčelarskoj proizvodnji, na području LAG-a se nalazi svega 0,3% košnica sa samo 13 proizvođača što je 0,3% proizvođača u odnosu na cijelu Hrvatsku.

Važno je istaknuti kako je prostor Slavonije unutar područja zaštite Slavenskog kulen/Slavenskog kulina koji je 2012. zaštićen oznakom zemljopisnog porijekla (ZOZP-registrirane na EU razini/prijelazna nacionalna zaštita). Područje RH, pa tako i područje LAG-a poznato je po tradicionalnim jako alkoholnim pićima loza, šljivovica, travarica, pelinkovac, Slavonska šljivovica koji su zaštićeni oznakom zemljopisnog podrijetla (ZOZP-jakih alkoholnih pića) i predstavljaju potencijal za daljnji razvoj zaštite kako na Hrvatskoj tako i na EU razini.

Područje LAG-a „Slavonska ravnica“ je područje sa pretežito ratarskom proizvodnjom s malim postizanjem dodatne vrijednosti, no ima velik razvojni potencijal u poljoprivrednoj proizvodnji i preradi. Potrebno je posvetiti pažnju jačanju sustava udruživanja proizvođača i prerađivača primarnih proizvoda te razvoju potpornih organizacija za razvoj poduzetništva, posebice klastera i poduzetničkih inkubatora za jačanje proizvodnih, turističkih i uslužnih sadržaja, ali i poticati proizvođače i davatelje usluga na udruživanje i razvoj partnerstava. Posebno je potrebno pružati potporu za razvoj i jačanje obrtništva te razvoj kratkih nabavnih lanaca posebno radi činjenice da cijelo područje predstavlja resursnu poljoprivrednu bazu cijele Hrvatske.

1.2.3 TURIZAM

Na prostoru LAG-a „Slavonska ravnica“ jačaju inicijative za razvoj ruralnog turizma kao značajnog pokretača razvoja ruralnih područja i to na cijelom području.

Potencijala ima i za razvoj ribolovnog, eko-etno, pustolovnog i avanturističkog turizma, te biciklističkog i kulturnog turizma. Rijeka Sava i njene pritoke koje prolaze područjem LAG-a

³ OPG – Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

bogate su ribljim vrstama kao što su šarani, smuđevi, somovi i amuri, te pružaju mogućnost razvoja športsko ribolovnog turizma. Gospodarenje otvorenim i zatvorenim ribolovnim vodama na području LAG-a obavljaju športsko ribolovna društva u svrhu obavljanja športskog ribolova, ali športska ribolovna društva su i pokretači društvenih i gastronomskih događaja kao što su natjecanja u kuhanju fiš-paprikaša i čobanca.

LAG, radi svojih prirodnih, kulturno-povijesnih i tradicijskih osobitosti ima velik potencijal za razvoj, prvenstveno, selektivnih oblika turizma zasnovanih na održivom korištenju baštinske osnove. Velike razvojne perspektive turizma povezane su sa značajem turizma kao gospodarske grane za cijelu županiju. Jedna od prioritetnih aktivnosti LAG-a biti će prvenstveno razvoj prepoznatljivih poljoprivrednih proizvoda u svrhu razvoja turističke ponude, kako bi se postigla i osigurala diversifikacija djelatnosti i ujednačen razvoj cjelokupnog prostora LAG-a i svih njegovih stanovnika.

Smještajni kapacitet na području LAG-a je siromašan, kako u pogledu kapaciteta, tako i u raznolikosti. Na području LAG-a „Slavonska ravnica“ smještajni kapacitet se ogleda samo u jednom hostelu sa 45 ležaja, objektu za iznajmljivanje za 12 osoba u općini Velika Kopanica, te u ruralnoj kući za odmor u Oprisavcima za 6 osoba. Općenito, LAG treba pružiti potporu razvoju dodatnih sadržaja na poljoprivrednim gospodarstvima kako u vidu ulaganja u smještajne kapacitete na cijelom području, tako i u biciklističke staze sa pratećim sadržajima (odmorišta, vidikovci) i tematske staze.

Na području LAG-a „Slavonska ravnica“ održava se veliki broj manifestacija i događaja koje okupljaju veći broj posjetitelja, organizirani od strane kulturno- umjetničkih društava i JLS-a. Od tradicionalnih manifestacija potrebno je istaknuti „Ižimažu“. Prvi put održana je 1978. godine u Beravcima, na inicijativu Muzeja Brodskog Posavlja, u organizaciji KUD-a "Ivan Goran Kovačić" na obiteljsko gospodarstvu gospodina Ilije Eskeričića, priređena prva "Beravačka jabukovača i smotra folklor" koja je do danas poznata pod imenom "Ižimača", jedinstvena smotra folklor u Hrvatskoj. Područje LAG-a poznato je po tradicionalnoj glazbi i jelima, stoga se organiziraju brojne gastronomske manifestacije, kao što je kuhanje fiš-parikaša i čobanca, praćene tamburašima. Organizirana su i pokladna jahanja u nekoliko općina na području LAG-a, ali i Kup Slavonije i Baranje u vožnji dvoprega i jednoprega u Donjim Andrijevcima, organiziran od strane KK Donji Andrijevci, ŽK "Slavonac" i HKS.

Na području LAG-a potrebno je razvijati poljoprivredu temeljenu na tradiciji i kvaliteti, namijenjenu lokalnom i regionalnom tržištu s prepoznatljivim oznakama. Također je potrebno razvijati nepoljoprivredne djelatnosti prije svega otvarati mogućnosti razvoja ruralnog turizma i njegovog povezivanja sa turizmom koji se razvija na obali.

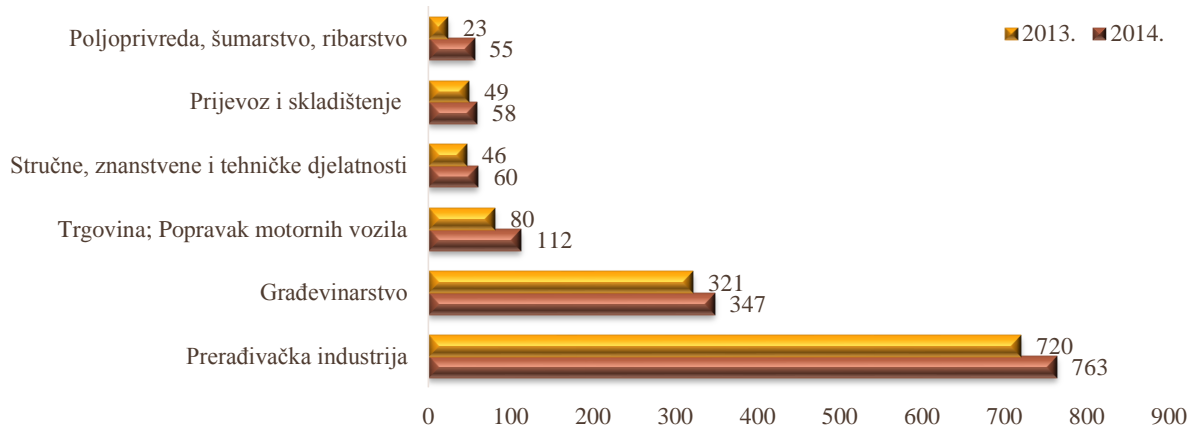
RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Starost stanovništva. Spore zakonske procedure. Izvori financijskih sredstava za financiranje poljoprivrede su ograničeni. Usitnjenost poljoprivrednih površina. Starost nositelja poljoprivredne proizvodnje. Mali broj ekoloških proizvođača.	Razvijati poljoprivredne proizvode visoke dodane vrijednosti. Poticati razvoj ekološke poljoprivrede. Razvijati sustave lokalne prodaje i potražnje. Ulagati u cjeloživotno obrazovanje poljoprivrednika. Poticati mlađe osobe za preuzimanje poljoprivrednih gospodarstava.

1.2.4 TRŽIŠTE RADA

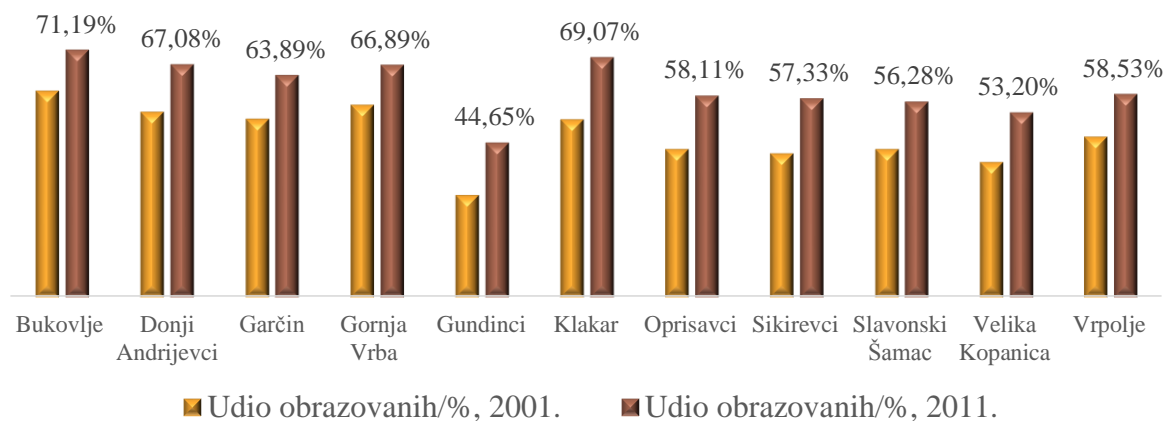
Radno aktivno stanovništvo LAG-a „Slavonska ravnica“ u starosti od 15-64 godine, prema popisu stanovnika iz 2011. godine čini 21.162 osoba što predstavlja 65,19% ukupnog broja stanovnika, odnosno čini 13,35 % stanovnika Brodsko-posavske županije i 0,48% radno aktivnog stanovništva RH. Žena ima 10.016 ili 47,33% dok je muškaraca 11.146 ili 52,67%. Najviše radno aktivnog stanovništva od ukupno radno aktivnog stanovništva na području LAG-a prisutno je na području općina Garčin (14,98%) i Donji Andrijevi (11,56%).

Zaposlenost na području LAG-a može se promatrati putem podataka HZMO-a krajem prosinca 2015. koje obuhvaća 2.038 radno aktivnog stanovništva (samo 9,63% ukupno radno aktivnog stanovništva LAG-a „Slavonska ravnica“), gdje je vidljivo kako se 58% zaposlenih nalazi u gospodarskim subjektima – pravnim osobama.

Stanje zaposlenosti promatrano u razdoblju 2014. i 2015. u pravnim osobama na području LAG-a, jasnije prikazuje zaposlenost prema sektorima (navedeno u prethodnom poglavlju). Sukladno navedenom i zaposlenost je najveća u sektoru prerađivačke industrije, zatim građevinarstva, te trgovine, a porast zaposlenih zabilježen je u prerađivačkoj industriji i građevinarstvu.

Slika 7. Zaposleni u vodećim gospodarskim sektorima u LAG-u. (Izvor: HGK)

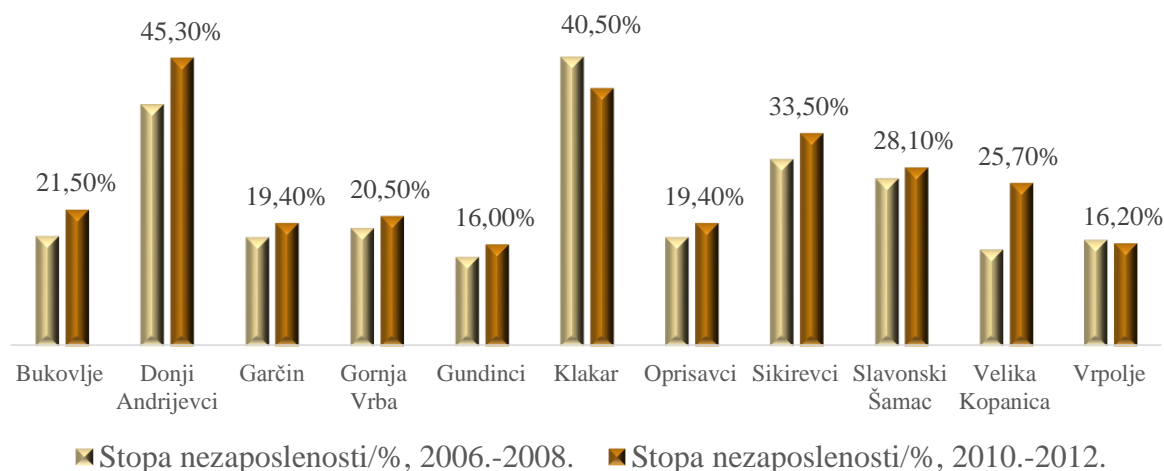

Slika 8. Izvor: DZS

U razdoblju od 2001. do 2011. godine na području LAG-a „Slavonska ravnica“ u radno aktivnoj populaciji povećao se udio obrazovanih, što predstavlja velik razvojni potencijal LAG-a. Udio obrazovanih osoba u stanovništvu u dobi između 14 i 64 godina pokazuje

dobitak razvojnom potencijalu i nosi posebnu prednost u suvremenom društvu temeljenom na znanju koje podrazumijeva srednje, više i visoko obrazovanje.

No također, u razdoblju 2006. do 2013. vidljivi su problemi vezani uz nedostatak radnih mjesta i prosječni stalni rast nezaposlenosti na području LAG-a. Prosječna stopa nezaposlenosti je standardni pokazatelj za identificiranje područja sa značajnim razvojnim problemima. Visoka stopa nezaposlenosti ukazuje na ozbiljne strukturne poteškoće u funkcioniranju lokalnog gospodarstva.

Slika 9. Izvor: HZZ, MRRFEU

Prema podacima HZZ⁴-a u listopadu 2015. na području LAG-a „Slavonska ravnicu“ bilo je 1.979 nezaposlenih osoba (9,35 % nezaposlenih u ukupnoj radno aktivnoj populaciji LAG-a). Broj nezaposlenih žena čini 57,4 % nezaposlenih na području LAG-a. Mladih do 29 godina bilo je 825 nezaposlenih ili 41,68% nezaposlenih na području LAG-a. Od toga je 58,42% nezaposlenih mladih žena.

Obrazovna struktura nezaposlenih žena ukazuje kako ih najviše ima završenu srednju školu (699 soobe, 61,53% ukupno nezaposlenih žena). Na području LAG-a ima nezaposlenih žena više (6,43%) i visoke stručne spreme (5,37%), dok 8,10% nezaposlenih žena je bez završene osnovne škole, što ukazuje na usmjeravanje aktivnosti LAG-a prema zapošljavanju i samozapošljavanju upravo ove ciljane skupine

Obrazovna struktura nezaposlenih mladih do 29 godina pokazuje da je čak 628 osoba ili 76,12% ima završeno samo srednjoškolsko obrazovanje, a 8,48% nezaposlenih mladih je s višom stručnom spremom, odnosno 8,12% s visokom stupnjem obrazovanja.

Tablica 6. Struktura nezaposlenih na području LAG-a „Slavonska ravnicu“. (Izvor: HZZ)

Općina	Ukupan broj nezaposlenih na dan 31.10.2015.	Broj nezaposlenih žena	Broj nezaposlenih mladih (do 29 godina)	
			Ž	M
Bukovlje	165	108	36	21
Donji Andrijevići	242	135	49	49
Garčin	312	168	52	50
Gornja Vrba	175	105	47	23
Gundinci	116	63	36	20

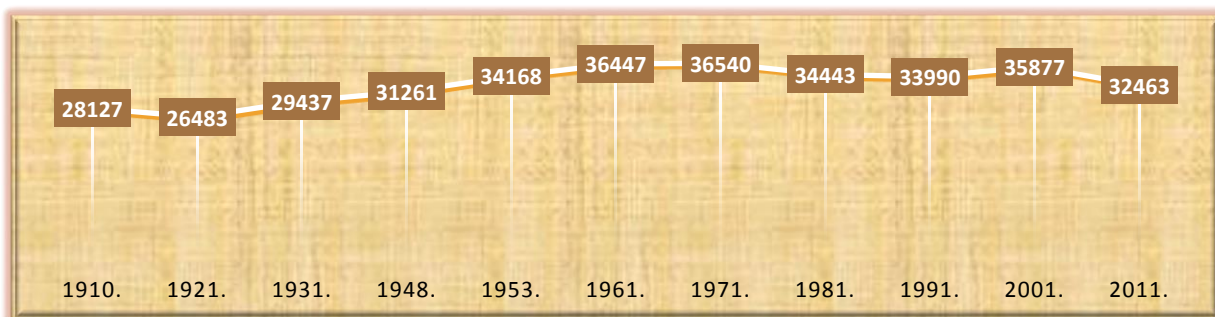
⁴ HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje

Klakar	158	102	47	29
Oprisavci	150	85	34	37
Sikirevci	138	79	41	31
Slavonski Šamac	117	54	30	20
Velika Kopanica	196	118	62	33
Vrpolje	210	119	48	30
LAG	1979	1136	482	343

1.3 DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE ZNAČAJKE PODRUČJA

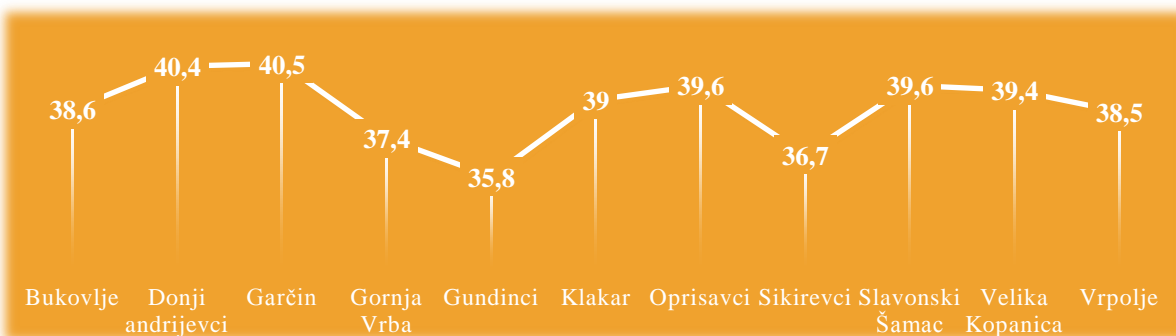
LAG „Slavonska ravnica“ 2001. godine imao je 35.877 stanovnika odnosno 0,81% stanovništva RH, dok se 2011. broj stanovnika smanjio za 3.414 osoba te je iznosio 32.463 stanovnika (9,51% u odnosu na 2001.).

Stanovništvo na području LAG-a “Slavonska ravnica” i demografski razvoj ovog područja može se pratiti od 1857. godine. Ovi pokazatelji imali su prilično ujednačena i uzlazna kretanja sve do osamdesetih godina prošlog stoljeća. Naselja LAG-a, u posljednja dva popisa, pokazuju značajan odmak od ovog trenda koji je trajao konstantno više od stotinu godina. Naša razina interesa za tako dugo proteklo razdoblje može imati samo statističko značenje, dok će u kreiranju sadašnjeg razvoja trebati uvažavati demografske činjenice u protekla dva desetljeća koje za nas predstavljaju novi populacijski trend.

Slika 10. Stanovništvo LAG-a „Slavonska ravnica“ u razdoblju 1910.-2011. (Izvor: DZS)

Najbolji pokazatelji demografskog stanja na području LAG-a su prosječna starost stanovnika, index starenja, prirodni prirast i vitalni index. Prosječni index starenja stanovnika LAG-a „Slavonska ravnica” iznosi 77,81% (što je ispod prosjeka Republike Hrvatske i ispod prosjeka BPŽ).

Slika 11. Prosječna starost stanovnika na području LAG-a, 2011.(Izvor: DZS)

Općina	Prirodni prirast	Vitalni indeks
--------	------------------	----------------

Prosječna starost stanovnika LAG-a je 39 godina što je mlađe od prosjeka Republike Hrvatske, ali

Bukovlje	12	154,5
Donji Andrijevići	-26	54,4
Garčin	-19	69,8
Gornja Vrba	-5	80
Gundinci	7	129,2
Klakar	10	152,6
Oprisavci	-13	62,9
Sikirevci	20	217,6
Slavonski Šamac	-2	92,3
Velika Kapanica	-11	76,6
Vrpolje	12	103,1
LAG	-1,36	108,45

i prosjeka Županije. Najmlađe stanovništvo nalazi se na području općine Gundinci (35,8 godina), a najstarije na području općine Garčin (40,5 godina). Prosječni prirodni prirast LAG-a ima negativan predznak i iznosi -1,36 dok je vitalni indeks odnosno broj rođenih na 100 umrlih dokaz pomlađivanja populacije područja LAG-a jer iznosi 108,45. Bez obzira na navedeno, LAG Slavonska ravnica i dalje ima izraženu depopulaciju, posebno iz razloga migracija mladog i obrazovanog stanovništva.

Obrazovna struktura stanovnika odražava starosnu sliku jer se na području LAG-a u ukupnom stanovništvu starijem od 10 godina nalazi 365 nepismenih stanovnika (1,30%), odnosno 82,19% nepismenih stanovnika su žene.

Tablica 7. Izvor: DZS, 2011.

Prema Popisu stanovnika iz 2011. opća obrazovna struktura stanovnika starijeg od 15 godina (25.442 stanovnika) na području LAG-a u kojoj je 858 (3,37%) stanovnika bez škole i s nezavršenom osnovnom školom, 12.135 osoba ima završenu srednju školu (47,69%) dok 1.298 stanovnika ima završeno više i visoko obrazovanje (5,01%). O obrazovnom potencijalu u razvojnom kontekstu u 21. st. važan podatak je i informatička pismenost stanovnika starijih od 10 godina. Tako se na području LAG-a „Slavonska ravnica” od 32.463 stanovnika njih 13.765 (47,98 %) koristi internetom a 11.953 osoba koristi se elektroničkom poštom (41,66 %) što je iznimno važno u planiranju jačanja ljudskih resursa LAG-a jer implementacije modernog ruralnog razvoja nema bez informatičkog znanja (npr. korištenje AGRONET sustava).

Civilno društvo na području LAG-a „Slavonska ravnica“ organizirano je u 276 udruga građana, od kojih je 16,67 % registrirano na području općine Garčin i 13,41% na području općine Vrpolje, dok 69,92 % udruga djeluje u preostalim jedinicama lokalne samouprave. Prevladavaju sportske udruge (29,35%), a od ostalih djelatnosti najzastupljenije su kulturne (19,93%) i gospodarske djelatnosti (10,14%). Organiziranje manifestacija i događanja, ali i prostor za rad udruga osiguravaju društveni domovi na području LAG-a „Slavonska ravnica“.

Veliki broj udruga s područja LAG-a „Slavonska ravnica“ sufinancira se iz proračuna jedinica lokalne samouprave, svojim aktivnostima nastoje zadovoljiti potrebe vlastitog članstva, korisnika iz djelokruga njihovih djelatnosti, a jedan dio udruga zadovoljava i neke vitalne društvene i socijalne potrebe stanovništva. One nemaju kapacitete i razvijene sustave samofinanciranja te svoje programe i aktivnosti uglavnom provode volonterski.

Organizacije civilnog društva čuvaju kulturno-povijesnu i tradicijsku baštinu te su pokretač i nositelj brojnih kulturnih manifestacija LAG-a koje su i koje bi mogle postati značajne turističke atrakcije.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Ograničenost mogućnosti financiranja projekata samo iz proračuna jedinica lokalne samouprave	Osigurati uvjete za cjeloživotno obrazovanje uključiti udruge u promociju područja kao atraktivnog područja za život i rad

2. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA, UKLJUČUJUĆI SWOT ANALIZU

2.1 IDENTIFIKACIJA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA LAG-A

Kulturno – povijesna i tradicijska baština

Cijeli prostor LAG-a iznimno je značajan za nacionalnu i međunarodnu povijest od prapovijesti do danas. Kulturno-povijesna baština djelomično je valorizirana ali nedovoljno iskorištena posebno u razvoju turizma. Iznimno je značajna tradicijska graditeljska baština područja koje je jedno od rijetkih u kojemu se još može vidjeti izvorni način gradnje drvom i zemljom te života u očuvanim seoskim cjelinama. Područje još uvijek ima ljude koji poznaju tradicijske obrte i načine proizvodnje drvenih i poljoprivrednih proizvoda te ima i specifičnu gastronomsku baštinu, koja osim Slavenskog kulena nije valorizirana niti dovoljno prepoznata niti na lokalnoj razini. Isto tako, vrijedna materijalna i nematerijalna baština posebno vezana uz lokalne etnografske specifičnosti velik je razvojni potencijal. Upravo održivo korištenje i revitalizacija kulturno-povijesne i tradicijske baštine jedan je od najvećih razvojnih potencijala LAG-a „Slavonska ravnica“.

Društvena i socijalna infrastruktura

Cijeli ruralni prostor LAG-a karakteriziraju niže stope zaposlenosti i ekonomskog rasta što za posljedicu ima kontinuiranu depopulaciju ruralnog područja te migraciju stanovnika prema razvijenijim središtima (Slavonski Brod, Osijek). Lokalni razvojni dionici tijekom konzultacijskih procesa posebno su istaknuli probleme slabe povezanosti nerazvijenih ruralnih područja s lokalnim i regionalnim centrima, nedovoljnu kvalitetu i izgrađenost postojeće komunalne i prometne infrastrukture koja još uvijek ne omogućava potrebne uvjete za održivi razvoj ruralnih područja i kvalitetu života na tom području. Priključenost stanovništva na sustave javne odvodnje u ruralnim područjima je nedovoljna. Rubni dijelovi pojedinih JLS-ova imaju najmanji postotak izgrađenosti i/ili priključenosti komunalne infrastrukture, što je posljedica tehničke i financijske zahtjevnosti takvih projekata, ali i slabog financijskog kapaciteta jedinica lokalne samouprave u ruralnim područjima. Pristup brzom i širokopojasnom internetu nedovoljan je i neujednačen na području LAG-a „Slavonska ravnica“ što predstavlja značajan razvojni ograničavajući faktor, u današnje vrijeme. Iako je problem slabe informatičke pismenosti prisutan na području LAG-a i obuhvaća sve dobne skupine, pokazala se potreba za dodatnim informiranjem stanovnika u IKT-u. Organizacije civilnog društva definirale su upravo predloženo, uz niz ostalih mogućih aktivnosti, čime bi se dodatno utjecalo na porast razine kvalitete života. Jedan od problema civilnog sektora u nastojanju postizanja opisanog, izostanak je prostora. Kao jedan od prijedloga za rješavanje navedenog problema istaknuto je ponovno stavljanje u funkciju zapuštene društvene infrastrukture – područnih škola, vatrogasnih i društvenih domova, starih zgrada i sl. Dodatno, njihovim kvalitetnim opremanjem objedinila bi se ponuda i podigla razina iste u smjeru korištenja novih tehnologija. Naglašena potreba za brigom o socijalno osjetljivim skupinama u društvu, prvenstveno djeci i mladima, ženama, osobama s teškoćama te osobama treće životne dobi. Organiziranjem skrbi i brigom o predmetnim skupinama, te njihovim ponovnim uključivanjem u aktivnosti zajednice, osigurat će se oživljavanje ruralnog područja kroz ključne dionike – stanovnike. Jedna od potreba cjelokupnog stanovništva infrastruktura je potrebna za provedbu predškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Uzimajući u obzir broj sportskih udruga i organizacija koje djeluju na području LAG-a, postojeći kapaciteti u sportu su u pojedinim segmentima nedostatni te se sportske aktivnosti realiziraju u neadekvatnim prostorima. U tom procesu treba postići ravnotežu u stvaranju preduvjeta za djecu, mlade, vrhunске sportaše, ali i za potrebe rekreacije stanovnika, jer su ovi preduvjeti značajan pokazatelj ukupne kvalitete života stanovnika LAG-a. Primjerice, izgradnjom fitness parkova, biciklističkih ili trekking staza i pripadajućih stajališta omogućilo bi se bavljenje sportom svim zainteresiranim dionicima. Prilikom osmišljavanja potencijalnih projekata, razumijeva se da izgradnja i obnova pješačkih i izgradnja biciklističkih staza nije financijski i ekonomski

isplativa obzirom da ne generira nikakve prihode. No, projektom se generiraju velike društvene koristi koje obuhvaćaju porast stupnja sigurnosti stanovništva u prometu, omogućavanje neometanog kretanja za osobe s teškoćama, oblikovanje vizure naselja kao područja koje se vodi premisom zaštite okoliša, stvaranje uvjeta za bavljenje biciklizmom te proširenje ponude i mogućnosti provođenja slobodnog vremena. Dodatne moguće aktivnosti na području LAG-a su izgradnja i opremanje infrastrukture za djecu s teškoćama, kako bi se i ovoj skupini socijalno osjetljivih stanovnika omogućio kvalitetan način života. Konačno, stanje osnovnih objekata, društvene i fizičke infrastrukture u ruralnim područjima je nedovoljno da podupre potrebe ruralnih sredina i ukoliko se ne poboljša bit će i dalje čimbenik u napuštanju ruralnih sredina i nedostatka socijalne uključenosti.

Ključan gospodarski sektor - poljoprivreda

Na području LAG-a „Slavonska ravnica“ nalazi se 2.531 poljoprivrednih gospodarstava, a od toga je 2.441 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koje karakterizira mali broj članova OPG-a 31,42% nema članova a 37,02% OPG ima samo jednog člana. Također starost nositelja PG-a 27,93 % nositelja PG starije je od 65 godina. Slaba je i obrazovna struktura: 1,15% nositelja OPG ima fakultet, 1,64% višu školu, 30,15% srednju školu, 27,04% osnovnu školu, 8,73% nezavršenu osnovnu školu, za 31,29 % nema podataka. Također usitnjena su poljoprivredna gospodarstva: 42,51% PG ima ukupne poljoprivredne površine manje od 3 ha, te 43,39% PG-a ima ukupne poljoprivredne površine veće od 3, a manje od 20 ha.

Najveće površine zauzimaju oranice na kojima se uzgajaju ratarske kulture: kukuruz, pšenica ozima i soja, te one čine 53,66% poljoprivrednih površina. Malo je površina pod ekološkom proizvodnjom pa tako na 5 najzastupljenijih kultura, za koje PG-i dobivaju poljoprivredne poticaje, otpada 0,36% površina pod prijelaznim ekološkim praksama i ekološkim praksama. Na području LAG-a na izdahu je zadružna proizvodnja i općenito udruživanje proizvođača, primjećuje se niža razina suradnje između poljoprivrednika, istraživačkog i prehrambenog sektora s ograničenim kontaktima između njih, što je u posljednjih nekoliko godina rezultiralo smanjenjem dostupnosti i primjene inovacija, kao i nedostatkom interesa u razvoju inovacijskih projekata. Poljoprivredni proizvođači i prerađivači suočeni su sa velikim izazovima koje pred njih stavlja konkurentno tržište i sve veći zahtjevi potrošača za novim proizvodima. Tijekom provedenih radionica naglašena je potreba za definiranom suradnjom sa različitim dionicima poput istraživača, poduzetnika, nevladinih organizacija kako bi lakše razvili nove proizvode za tržište. Suradnjom će se osigurati razmjena znanja i informacija o inovacijskim tehnologijama i procesima proizvodnje i prerade s kojima proizvođači nisu upoznati, te u praksi osigurati veća produktivnost, ekonomska isplativost, održivost i učinkovitost resursa u sektoru poljoprivrede. Privatni sektor koji djeluje na području LAG-a relativno je tehnološki slab zbog malog obujma i niskog ulaganja u inovacije. S obzirom na trenutno nisku razinu inovacija, nedostatak formalnog obrazovanja i znanja o inovativnim praksama i procesima, posebna pozornost u programiranju je usmjerena na rješavanje ovog problema na odgovarajući način, kako kroz tipove operacija koje direktno potiču inovacije i ostale operacije koje mogu biti inovativne. Tijekom radionica se naglasilo kako je potrebno kreirati infrastrukturnu i institucionalnu podršku za pokretanje i daljnji razvoj zadruga. Područje LAG-a ima izuzetne gastronomske potencijale, čemu govore u prilog i brojne manifestacije posvećene upravo prehrambenim proizvodima i prerađevinama (npr. Slavonski kulen, fiš-paprikaš, čobanac). Potencijal je, dakle, vrlo velik, no sektor lokalne prehrambene proizvodnje, i s njim povezani kratki lanci opskrbe, još uvijek nailaze na mnogobrojne prepreke, protuslovlja, pa čak i predrasude. Smanjenje troškova poljoprivredne proizvodnje/prerade hrane rezultirat će poboljšanjem kvalitete i sigurnosti hrane što će doprinijeti konkurentnost te će imati pozitivan utjecaj na prihode u gospodarstvu. Potpora za restrukturiranje i modernizaciju tih sektora mora također osigurati pozitivan utjecaj na okoliš

ulaganjima u zelene tehnologije i prakse te racionalno korištenje gnojiva i pesticida. Daljnji razvoj treba se temeljiti na obnovi, očuvanju i poboljšanju biološke raznolikosti i visoke prirodne vrijednosti poljoprivrednog zemljišta (21,28 % područja LAG-a je u mreži NATURA 2000) promicanjem okolišno učinkovitog sustava s naglaskom na organski uzgoj i prateće poljoprivredne proizvodnje u područjima koja se suočavaju s prirodnih i drugim ograničenjima. Sektor lokalne prehrambene proizvodnje izuzetno je značajan jer njegov razvoj donosi brojne gospodarske, okolišne i društvene koristi – osigurava poljoprivrednicima veći udio dodane vrijednosti u cijeni njihovih proizvoda, osnažuje lokalno gospodarstvo, smanjuje emisiju stakleničkih plinova nastalu prijevozom hrane, razvija sustav sigurnosti prehrambenih proizvoda proizvedenih na seoskim domaćinstvima, stanovnicima s nižim primanjima osigurava pristup kvalitetnoj i zdravoj prehrani itd.

Neproizvodna ulaganja – održiv način korištenja vrijedne razvojne resursne osnove

Tijekom izrade strategije velik značaj je dan na razvoj diversifikacije djelatnosti i izvora dohodka na PG-ima, s naglaskom na razvoj neproizvodnih ulaganja i to prvenstveno radi visoke prirodne vrijednosti područja. Neproizvodna ulaganja obuhvaćaju ulaganja kojima se ne ostvaruje bitan povrat, dohodak ili prihod i koja ne vode do znatnog povećanja vrijednosti poljoprivrednog gospodarstva određenog korisnika, ali imaju povoljan učinak na okoliš. Naime, neproizvodna ulaganja, kako se isticalo na radionicama javnog, civilnog i privatnog sektora, trebala bi svojom komplementarnom ulogom doprinijeti ispunjenju agroekoloških ciljeva ili obveza, koje je moguće preuzeti u okviru povećanja ekološke vrijednosti zaštićenih područja. Neproizvodna ulaganja mogu imati različite oblike, od obnove obilježja krajobraza kao što su tradicionalne ograde, močvare i živice do uvođenja i/ili obnavljanja nekog aspekta određenog staništa ili krajobraza kao što je obnova vriština, travnjaka bogatih vrstama ili travnatih rubova bogate flore. Neproizvodna ulaganja će, kako je istaknuto od strane lokalnih razvojnih dionika, doprinijeti tomu da se postigne održiva uporaba poljoprivrednih zemljišta, i to povećanjem ekološke vrijednosti zaštićenih područja ili doprinosom ispunjenju agroekoloških obveza. Područje LAG-a „Slavonska ravnica“ još uvijek je nedovoljno prepoznatljivo u okruženju. Posebnost ruralnog područja ne proizlazi samo iz krajobraza, već i iz tradicionalnog načina života te stoga propadanje ruralnih područja osiromašuje kulturno bogatstvo LAG-a. Prerastanje u tržišno spremne atrakcije traži sustavan pristup kojim bi se trebalo definirati nekoliko modela revitalizacije, ovisno o specifičnosti pojedine sredine. Tematizacija, utemeljena na povijesnom razvoju i vezama s okolnim prostorom, pritom je nužna kako bi se izbjegla uniformiranost u prezentaciji i predstavljanju svih mogućnosti i potencijala. Kulturno-povijesna baština LAG-a „Slavonska ravnica“ nedvojbeno je bogata, no uglavnom je riječ o atrakcijama tercijarnog karaktera. Malo bi ih moglo biti posebno interesantno posjetiteljima, osim uskog segmenta onih koje specifično zanima sakralna baština ili onih na vjerskim putovanjima. Atraktivnost pojedinih građevina može se povećati uvezivanjem u tematski interijer te zanimljivom, maštovitom interpretacijom u smislu definiranja tematskih parkova, edukativnih puteva i sl. Veći dio infrastrukture kulturne baštine nije stavljen u funkciju iako je započeo razvoj turizma zasnovanog na prvenstveno tradicijskoj te kulturno-povijesnoj baštini, ali to je još uvijek pojedinačna inicijativa entuzijasta nego sustavan razvoj. Valorizacija a posebno promocija vrijedne prirodne baštine je nedostatna. Učinkoviti utjecaj i korištenje okoliša doprinositi će i aktivnosti poljoprivrednih gospodarstava, kroz primjenu obnovljivih izvora energije. Obnovljivi izvori mogu biti i ekonomski konkurentni u pojedinim slučajevima, te zbog svojih osobitosti i različitih čimbenika koji određuju mogućnosti i načine njihova korištenja zahtijevaju multidisciplinarn pristup i pravovremenu edukaciju o mogućnostima primjene istoga. Dodatnu mogućnost stvara i pokrivenost šumskih površina na području LAG-a. Značajan potencijal za proizvodnju šumske biomase nalazi su u privatnim šumama u kojima se uglavnom proizvodi

ogrijevno drvo. Zbog sve veće potražnje za drvom potrebno je povećati produktivnost prerade drva na troškovno i okolišno održiv i učinkovit način.

2.2 SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
<p>Povoljan geostrateški položaj -područjem prolaze autocesta A3 i A5, razvijena mreža državnih, županijskih i lokalnih cesta</p> <p>Područje kontinentalne klime bez velikih klimatskih razlika uz povoljne uvjete za razvoj EE i OIE (sunce,biomasa)</p> <p>Visoka pokrivenost svih naselja JLS organiziranim prikupljanjem i odvozom komunalnog otpada</p> <p>Kulturno-povijesna baština, prirodna baština te kajobrazna i geomorfološka raznolikost povoljna za razvoj poljoprivrede i turizma</p> <p>NATURA 2000 – velike površine u sustavu zaštite na međunarodnoj razini</p> <p>Valorizirane/zaštićene kulturno-povijesne znamenitosti i arheološki lokaliteti, sakralne i tradicijske arhitektonske baštine te nematerijalne baštine – umijeće izrade sunčane čipke i govor Starih Perkovaca</p> <p>Slavonski kulen, Slavonska šljivovica (ZOZP, zaštićeno geografsko podrijetlo)</p> <p>Kvalitetno poljoprivredno zemljište</p> <p>Bogate šumske površine gospodarske namjene</p> <p>Tradicija bavljenja poljoprivredom, stočarstvom, šumarstvom i ribarstvom (velik broj PG-a, 2.531)</p> <p>Ekološka i integrirana poljoprivredna proizvodnja</p> <p>Postojanje zadruga (u poljoprivrednom sektoru)</p> <p>Korištenje EU fondova za razvoj ruralnih područja, nositelji EKO certifikata</p> <p>Rast zaposlenosti i prihoda iz gospodarstva;</p> <p>Razvoj turističke ponude s dodatnim sadržajima u rural. turizmu</p> <p>Postojanje kulturne ustanove: Spomen muzej Ivana Meštrovića, Vrpolje</p> <p>Velik broj udruga civilnog društva (275)</p>	<p>Nedovoljno iskorišten geostrateški i prometni položaj područja (cestovni, željeznički, riječni)</p> <p>Potrebna rekonstrukcija i uređenje lokalnih prometnica i prometne infrastrukture</p> <p>Nedovoljno razvijena komunalna infrastruktura – vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, te gospodarenje otpadom</p> <p>Nepostojanje odgojno-obrazovnih institucija za predškolsko, srednjoškolsko i visoko obrazovanje</p> <p>Društvena infrastruktura zahtjeva obnovu i opremanje</p> <p>Nedovoljno iskorištene mogućnosti OIE/EE</p> <p>Nedovoljno izgrađena sportska infrastruktura</p> <p>Stagnacija gospodarskog razvoja</p> <p>Nedovoljan broj diverzificiranih poljoprivrednih proizvoda i poljoprivrednih proizvoda s visoko dodanom vrijednošću</p> <p>Nezaposlenost</p> <p>Značajan udio mladih i žena u ukupnoj nezaposlenosti</p> <p>Neiskorišteni prirodni i kulturno-povijesni resursi područja – nedovoljna prepoznatljivost</p> <p>Nedostatak promidžbe zaštićene nematerijalne baštine područja (nacionalna i svjetska baština)</p> <p>Usitnjenost poljoprivrednih površina</p> <p>Zastarjela mehanizacija i način obrade poljoprivrednog zemljišta – konvencionalna poljoprivreda</p> <p>Nedovoljan broj hidromelioriranih poljoprivrednih površina</p> <p>Velik broj poljoprivrednih površina u državnom vlasništvu</p>

	<p>Nedovoljno poticanje razvoja ekološke i integrirane poljoprivredne proizvodnje</p> <p>Nedovoljan stočni fond</p> <p>Nedovoljno iskorištena gastronomska ponuda vezana uz zaštićenu poljoprivrednu proizvodnju i preradu</p> <p>Neiskorištene mogućnosti razvoja ruralnog turizma temeljenog na prirodnim resursima, kulturno-povijesnoj baštini, sportskoj rekreaciji, lokalnoj gastronomiji, prodaji proizvoda na kućnom pragu</p> <p>Nedovoljna obrazovanost poljoprivrednih proizvođača, općenito nizak stupanj obrazovanosti stanovnika (većinom srednja stručnja sprema), posebno nezaposlenih - najugroženije žene i mladi</p> <p>Nedovoljno izgrađena turistička infrastruktura</p> <p>Nedovoljno smještajnih kapaciteta</p> <p>Nedovoljna pokrivenost širokopojasnim internetom</p> <p>Nedostatak kadrova za razvoj i implemenatciju projekata</p> <p>Civilne udruge ovisne o financijskim sredstvima JLS</p>
PRILIKE	PRIJETNJE
<p>Izrazito povoljno područje za poljoprivrednu proizvodnju</p> <p>ESI fondovi – posebno program RR s naglaskom na Mjeru 19</p> <p>Nacionalne mjere razvoja poduzetništva te EE/OIE</p> <p>Unaprjeđenje prometne infrastrukture</p> <p>Izgradnja komunalne infrastrukture</p> <p>Izgradnja odgojno-obrazovnih institucija za predškolsko i srednjoškolsko obrazovanje</p> <p>Izgradnja i opremanje društvene infrastrukture</p> <p>Ulaganja u pješačke i biciklističke staze</p> <p>Izgradnja domova i ulaganja u pružanje usluga za starije i nemoćne osobe</p> <p>Edukacija organizacija civilnog društva o</p>	<p>Ograničena financijska sredstva JLS</p> <p>Visoka financijska ulaganja u prometnu i komunalnu infrastrukturu</p> <p>Nedovoljno brzo pokretanje procesa razvoja ruralnih sredina – sporost nadležne administracije s javno-pravnim ovlastima</p> <p>Provedbeni regulatorni okvir provedbe ESI fondova (OP-i) s naglaskom na PRR, posebno Mjere 19 ne omogućuje adekvatno rješavanje definiranih problema na području LAG-a</p> <p>Neriješeni imovinsko-pravni odnosi i zemljišne knjige</p> <p>Nedostatak odgovarajućih obrazovnih institucija</p> <p>Stagnacija i pad gospodarske aktivnosti</p> <p>Česte promjene zakonske regulative</p>

<p> mogućnostima korištenja sredstava fondova Jačanje sustava cjeloživotnog obrazovanja Nacionalne mjere razvoja turizma i turističke infrastrukture te marketinških aktivnosti Poticanje i promicanje razvoja ekološke poljoprivrede i novih tehnologija vezanih za energiju i očuvanje okoliša Ulaganja u hidromelioraciju poljoprivrednih površina Provođenje edukativnih seminara i radionica o održivom razvoju i zaštiti okoliša Poticanje mladih poljoprivrednika i poduzetnika, ali i žena poduzetnica kroz zapošljavanje i samozapošljavanje Jačanje postojećih i razvoj novih tradicijskih i zaštićenih proizvoda područja Rast interesa turističkih emitivnih tržišta za zaštićena područja posebno područja mreže NATURA 2000, te kulturno-povijesne baštine i općenito selektivnih oblika turizma i smještaja u tradicijskim objektima i na ruralnim područjima (Strategija razvoja turizma RH, razvoj zelenog turizma) Razvoj selektivnih oblika turizma (ribolovni, sportsko-rekreacijski) Prenamjena poljoprivrednih aerodroma u sportske i turističke aerodrome Privlačenje mladih osoba na područje LAG-a i poticanje na ostanak i zasnivanje obitelji na području LAG-a </p>	<p> Smanjenje financijskih potpora centralne države Preskupa financijska sredstva za predfinanciranje i sufinanciranje razvojnih projekata mikro i malog poduzetništva Nepoznat plan nacionalnih poticajnih mjera u sustavu višegodišnjeg planiranja Centralizacija u regionalnim i nacionalnim središtima upravljanja Depopulacija i starenje stanovništva u ruralnim područjima, odlazak mladog i obrazovanog stanovništva u cijeloj regiji Devastacija prirodne i kulturne baštine Nedostatak koordinacije između programa i aktivnosti u ruralnim prostorima Financijska nestabilnost organizacija civilnog društva </p>
--	---

3. OPIS CILJEVA LRS TE INTEGRIRANOG I INOVATIVNOG KARAKTERA LRS UKLJUČUJUĆI JASNE I MJERLJIVE POKAZATELJE ZA IZLAZNE POKAZATELJE ILI REZULTATE

3.1 VIZIJA, CILJEVI I PRIORITETI RAZVOJA LAG-A

Vizija razvoja područja LAG-a „Slavonska ravnica“ zasniva se na nalazima osnovne analize (značajki područja) i SWOT analize te prepoznatih razvojnih mogućnosti ali i ograničenja. Dugoročna razvojna vizija područja LAG-a „Slavonska ravnica“ usklađena je prvenstveno s ciljevima LEDAER/CLLD-a i međusektorskim ciljevima kojima se želi doprinijeti svim fokus područjima zajedničke politike ruralnog razvoja Europe kao i provedbi Mjere 19 Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. U definiranju vizije odnosno razvojnih ciljeva LRS posebno se naglasila potreba održivog upravljanja razvojnim resursima u svrhu jačanja konkurentnosti gospodarstva, te valorizacija i očuvanje prirodnih resursa i kulturno-tradicijskog nasljeđa, odnosno o inovativnom pristupu lokalnom razvoju putem

angažiranja i poticanja poduzetničkih aktivnosti ljudskih resursa odnosno, razvoja ljudskog kapitala u smislu jačanja lokalne zajednice.

Uz navedeno, pri planiranju strateških ciljeva, lokalno razvojno partnerstvo i šira zajednica vodili su se osmišljavanjem kako, u okviru vrlo usko zadanih parametara ponuđenih tipova operacija za provedbu strategije, postići:

- najbolje moguće korištenje razvojnih potencijala svih razvojnih resursa (endogeni potencijali) na načelima održivog razvoja (koji uključuju ljudske resurse, prirodnu i kulturnu baštinu, prostorne resurse, klimatske uvjete, gospodarske resurse i tradicijska znanja i vještine te lokalne i regionalne institucije i organizacije koje su potpora razvoju);
- maksimizaciju uključivanja ciljnih skupina iz osjetljivih slojeva društva, koji su manje aktivni i vidljivi u društvenom razvoju zajednice, a posebno u gospodarstvu; posebno onih koji imaju velika znanja, vještine i inovativne razvojne ideje te spremnost na suradnju, u svrhu prevladavanja isključenosti, rodne i generacijske nejednakosti;
- stvaranje novih radnih mjesta u svrhu zaustavljanja depopulacije i migracije mladih, ali i društveno-ekonomski razvoj i povećanje kvalitete života na području;
- razvoj međusektorske i projektne suradnje i partnerske integracije kako različitih sektorskih razvojnih dionika tako i različitih razvojnih dionika unutar jednog razvojnog gospodarskog sektora a u svrhu razvoja novih usluga i proizvoda te razmjene znanja i vještina.

Osmišljavanje strateških razvojnih ciljeva vodilo prvenstveno usklađenosti s prioritetima Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020., koji su usklađeni s prioritetima drugog stupa (ruralni razvoj) Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije (ZPP), a to su:

1. poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima (razvoj baza podataka u ruralnim područjima; jačanje veza između poljoprivrede, šumarstva i znanstvenog sektora) (*op.a. kojem LRS indirektno doprinosi samim djelovanjem LAG-a putem provedbe aktivnosti podmjera 19.3 i 19.4*)
2. jačanje održivosti i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede, promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija te davanje potpore održivom upravljanju šumama;
3. promicanje organizacije prehrambenog lanca, dobrobiti životinja i upravljanja rizicima u poljoprivrednom sektoru;
4. obnavljanje, očuvanje i jačanje poljoprivrednih i šumskih ekosustava (bioraznolikost, voda, tlo);
5. promicanje učinkovitog korištenja resursa (vode i energije) i davanje potpore prelasku na gospodarstvo s niskom emisijom ugljika (korištenjem obnovljive energije, smanjenjem emisija stakleničkih plinova, očuvanjem i pohranjivanjem ugljika);
6. promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj (jednostavnije otvaranje radnih mjesta, promicanje lokalnog razvoja, pojačana dostupnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija),

a koji su ujedno usklađeni s tri razvojna cilja ZPP-a:

1. poticanje konkurentnosti poljoprivrede, među ostalim, i kroz višenamjensku i tehnološki inovativnu proizvodnju prilagodljivu klimatskim promjenama te tehnološki moderniziranu prehrambeno-prerađivačku industriju
2. osiguranje održivog upravljanja prirodnim resursima i akcije protiv klimatskih promjena uz provedbu načela zaštite okoliša i prirode te očuvanje genetskih izvora
3. postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih gospodarstava i zajednica, uključujući stvaranje i zadržavanje radnih mjesta.

U planiranju aktivnosti za postizanje razvojne vizije a time i provedbu LRS te kreiranje razvojnih ciljeva LAG „Slavonska ravnica“ vodio se i načelima LEADER-a odnosno CLLD-a za razdoblje 2014.-2020. prvenstveno usmjerenom na inovacije i postizanje planiranih rezultata koji donose trajne i vidljive promjene. Načela kojima se u pripremi i planiranju provedbe lokalnog razvoja vođenog lokalnom zajednicom su:

- Razvoj utemeljen na definiranim značajkama, potrebama i mogućnostima lokalnog područja
- Strategija je u potpunosti izrađena prema stvarno iskazanim potrebama lokalnih razvojnih dionika implementacijom pristupa odozdo prema gore
- Tijekom izrade LRS posebna pažnja je posvećena jačanju javno-privatnog partnerstva odnosno integraciji LAG-a kao nositelja razvoja lokalnog područja, te razvoju i definiranju inovativnog, integriranog i multisektorskog pristupa lokalnom razvoju, umrežavanju i suradnji te
- Načinu programiranja isporuke projekata putem odabira od strane lokalnog razvojnog partnerstva u smislu implementacije decentraliziranog pristupa lokalnom razvoju

Temeljem dugotrajnih konzultacijskih procesa kako sa članovima tako i sa širom javnosti, LAG „Slavonska ravnica“ odlučio se za nekoliko prioriteta, **općih ciljeva LRS**, a to su prvenstveno:

- Povezivanje tradicije i inovativnosti u razvoju novih proizvoda i usluga kojima se planira doprinijeti povećanju svijesti stanovništva i razvojnih dionika o značaju nasljeđa
- Razvijati proizvodnu, turističku i rekreacijsku ponudu zasnovanu na održivom korištenju kulturno-povijesne, tradicijske i prirodne baštine
- Razvijati međusektorsko i strukovno povezivanje u razvoju proizvoda i usluga te razvijati društvenu i komunalnu infrastrukturu

Očekivani učinci općih ciljeva su prvenstveno: jačanje prepoznatljivosti područja, jačanje svijesti stanovnika i razvojnih dionika o vrijednosti ovog prostora, doprinos općem gospodarskom razvoju te doprinos općem povećanju kvalitete života na području LAG-a.

Opći ciljevi LRS ostvaruju se putem **specifičnih ciljeva** odnosno strateških razvojnih ciljeva LAG-a do 2020-te godine:

1. Razvoj poljoprivrede i prerade drveta poticanjem uvođenja novih tehnologija i stvaranja proizvoda s dodanom vrijednosti temeljeno na načelima održivog razvoja
2. Razvoj prepoznatljivosti područja i kvalitete života u LAG-u „Slavonska ravnica“ jačanjem lokalnog razvoja vođenog lokalnom zajednicom

Vodeći se svim navedenim smjernicama, LAG „Slavonska ravnica“, metodom „odozdo prema gore“, definirao je prioriteta tipove operacija i mjere koji su doveli do definiranja strateških (specifičnih) ciljeva, shematski sažeto prikazano:

Prioritetni tipovi operacija u programskom razdoblju 2014.-2020.	Prioritetne Mjere (Aktivnosti) u programskom razdoblju 2014.-2020.	Strateški razvojni ciljevi LAG-a u programskom razdoblju 2014.-2020.
TO1.1.1 Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	M1.1 Potpora razvoju konkurentne i održive poljoprivrede na području LAG-a	SC1 Razvoj poljoprivrede i prerade drveta poticanjem uvođenja novih tehnologija i stvaranja
TO1.1.2 Zbrinjavanje, rukovanje i		

korištenje stajskog gnoja u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš		proizvoda s dodanom vrijednosti temeljeno na načelima održivog razvoja
TO1.1.3 Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima		
TO 1.1.4 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava		
TO 1.2.1 Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva	M1.2 Potpora razvoju konkurentne i održive drvoprađivačke proizvodnje	
TO2.1.1 Neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša	M2.1 Potpora povećanju neproizvodnih ulaganja u diversifikaciju djelatnosti i održivo korištenje razvojne resursne osnove	SC2 Razvoj prepoznatljivosti područja i kvalitete života u LAG-u „Slavonska ravnica“ jačanjem lokanog razvoja vođenog lokalnom zajednicom
TO 2.1.2 Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima		
TO2.1.3 Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo		
TO2.1.4 Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture		
TO 2.2.1 Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a	M2.2 Potpora lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (CLLD)	
TO 2.2.2 Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije		

3.2 CILJEVI, MJERE I TIPOVI OPERACIJA LRS ZA PODRUČJA LAG-A TEMELJENI NA MOGUĆNOSTIMA PRR 2014 – 2020

Strateški cilj 1	Razvoj poljoprivrede i prerade drveta poticanjem uvođenja novih tehnologija i stvaranja proizvoda s dodanom vrijednosti temeljeno na načelima održivog razvoja
Obrazloženje cilja	Analiza značajki područja te SWOT analiza pokazale su kako prostor LAG-a „Slavonska ravnica“ ima velike poljoprivredne i šumske površine koje su kroz cijelu povijest bile glavni resurs za razvoj gospodarskih aktivnosti. LAG je područje relativno diverzificirane poljoprivredne proizvodnje koja se zasniva na njegovoj krajobraznoj raznolikosti. Cijelo područje ima sve prirodne preduvjete za razvoj ratarstva no više u svrhu proizvodnje stočne hrane, te razvoj voćarstva. Ovo je i tradicionalno stočarski kraj. Također, radi velikih šumskih površina područje LAG-a je tradicionalno imalo razvijen uzgoj šuma i preradu drveta. Nakon Domovinskog rata, sve gospodarske grane pa

	<p>tako i poljoprivreda i šumarstvo počele su rapidno propadati. Poljoprivredna gospodarstva stare i smanjuju proizvodnju, prerada drveta također opada. S druge strane, prisutan je lagani razvoj integrirane i ekološke poljoprivrede no i dalje je prisutna nedovoljna iskorištenost OIE. Aktivnostima koje će doprinijeti realizaciji ovog specifičnog cilja želi se doprinijeti razvoju poljoprivrednih gospodarstava i šumarstva/drvene prerade kroz poticanje restrukturiranja i modernizaciju proizvodnje, a s ciljem diversifikacije i povećanja tržišnog sudjelovanja. Prelazak na tržišno orijentiranu proizvodnju doprinijet će gospodarskoj održivosti posebno uvođenjem metoda i tehnologija koje će doprinijeti očuvanju resursne razvojne osnove i smanjenju utjecaja klimatskih promjena.</p>		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Rast zaposlenosti u poljoprivredi, šumarstvu i s njima povezanim prerađivačkim djelatnostima • Rast projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020.) • Povećanje ulaganja u restrukturiranje i/ili modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava • Povećanje broja stoke i korištenih poljoprivrednih površina u sustavu smanjenja utjecaja na emisije stakleničkih plinova i/ili amonijaka • Povećanje broja poljoprivrednih gospodarstava koji sudjeluju u programima kvalitete, lokalnim tržištima, kratkim lancima opskrbe te proizvođačkim skupinama/organizacijama • Razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava • Povećanje modernizacije tehnologije, strojeva, alata i opreme u šumarstvu i preradi drveta 		
Predviđena financijska alokacija do 2023	<p>➤ 60,61% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR (577.000,00 EUR)</p> <p>Ukupno SC 1: 46,18% ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.249.500,00 EUR (100%)</p>		
Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (result indicators), CMES/CMEF			
Ukupna isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020 (javni rashodi)	Ukupan broj sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020	Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020	
577.000,00 EUR	63	6	
Izvor informacija	Izvješća APPRRR i Lokalne akcijske grupe „Slavonska ravnica“		
Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje cilja (očekivanih rezultata) s pripadajućim tipovima operacija za njihovu realizaciju prema mogućnostima PRR 2014.-2020.			
Broj i naziv prioritetne Mjere (aktivnosti)	Sukladnost s Mjerom PRR	Broj i naziv tipa operacije za provedbu Mjere	Sukladnost s tipom operacije iz PRR
M1.1 Potpora razvoju konkurentne i održive	4	TO1.1.1 Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	4.1.1

poljoprivrede na području LAG-a	4	TO1.1.2 Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnoja u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš				4.1.2	
	4	TO1.1.3 Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima				4.2.1	
	6	TO 1.1.4 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava				6.3.1	
M1.2 Potpora razvoju konkurentne i održive drvoprerađivačke proizvodnje	8	TO 1.2.1 Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva				8.6.2	
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR	2		3		5		
	2A	2C	3A		5D		
Prioritetna Mjera (aktivnost) 1.1	Potpora razvoju konkurentne i održive poljoprivrede na području LAG-a						
Obrazloženje Mjere (aktivnosti)	<p>Putem ove mjere i pratećih tipova operacija za njezinu provedbu LAG će sufinancirati ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju kako bi se poboljšala ukupna učinkovitost i održivost poljoprivrednih gospodarstava, uključujući zaštitu okoliša i prilagodbu klimatskim promjenama. Ulaganja se odnose na sve poljoprivredne sektore no prednost imaju ulaganja u voćarstvu, povrćarstvu i stočarstvu. Ulaganja u nove i inovativne tehnologije doprinijet će smanjenju troškova proizvodnje i poboljšanje kvalitete poljoprivrednih proizvoda, te time ostvariti pozitivan učinak na dohodak - kao i na otvaranje novih radnih mjesta i njihovu održivost. Nadalje, ulaganja u novu opremu i tehnologiju imat će pozitivan utjecaj na okoliš, osobito na farmama, gdje se trebaju rješavati izazovi vezani uz okoliš i klimatske promjene kroz ulaganja u modernizaciju. Ulaganja u rekonstrukciju i modernizaciju farmi bit će usmjerena na poboljšanje kvalitete fizičke imovine s novim proizvodnim kapacitetima, kako bi se osigurala tehnička i tehnološka obnova farmi bitnih za rast produktivnosti i kako bi se osigurao temelj za dugoročnu konkurentnost. Također, obzirom na činjenicu kako se poljoprivreda na području LAG-a zasniva na malim poljoprivrednim gospodarstvima ovom mjerom se planira potaknuti posebno njihov razvoj kako bi ista postala gospodarski održiva.</p>						
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 1.1	Lokalna akcijska grupa „Slavonska ravnica“, Razvojna agencija Brodsko-posavske županije (CTR d.o.o.) i druge potporne organizacije i ustanove u javnom vlasništvu, privatne konzultantske tvrtke i organizacije koje će pružiti potporu ciljanim skupinama odnosno korisnicima – nositeljima projekata						
Vremensko razdoblje za	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.

provedbu aktivnosti do 2020. (i broj projekata)	N/A	N/A	5	23	15	12	5
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2020. (% , 19.2)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	6,51%	22,90%	13,13%	8,51%	6,41%
Prioritetna Mjera (aktivnost) 1.2	Potporna razvoju konkurentne i održive drvoprerađivačke proizvodnje						
Obrazloženje Mjere (aktivnosti)	<p>Područje LAG-a bogato je vrijednim šumskim područjima (17,92% površine) a predindustrijska prerada drveta tradicijska je djelatnost kraja. Predindustrijskom preradom drva u Republici Hrvatskoj smatra se prerada koju obavljaju mali i srednji subjekti registrirani za obavljanje djelatnosti piljenja i blanjanja drva te proizvodnju poluproizvoda od drva, a obuhvaća piljenje, blanjanje, sušenje i dr. Ulaganja u modernizaciju će stvoriti uvjete za unaprjeđenje proizvodnih procesa i poslovnog okruženja te će stimulirati gospodarski rast. Istovremeno, modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme povećat će tržišnu konkurentnost, čime će se preokrenuti dugoročni negativni trend smanjenja stope zaposlenih u predindustrijskoj preradi drva što će rezultirati velikim pozitivnim učinkom na stanovništvo u ruralnim područjima. Svrha ove operacije je i uvođenje IKT u predindustrijsku preradu drva što će, uz povećanje produktivnosti, također pridonijeti racionalnijem korištenju prirodnih resursa s pozitivnim učinkom na prirodu i okoliš. Ova mjera će pozitivno utjecati na poslovne aktivnosti obrta, mikro, malih i srednjih poduzeća u predindustrijskoj preradi drva, od čega su najvažnije: povećana proizvodnja, smanjeni troškovi proizvodnje, povećana kvaliteta proizvoda i poslovnih procesa, povećana fleksibilnost proizvodnje te kraći rokovi isporuke.</p>						
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 1.2	Lokalna akcijska grupa „Slavonska ravnica“, Razvojna agencija Brodsko-posavske županije (CTR d.o.o.) i druge potporne organizacije i ustanove u javnom vlasništvu, privatne konzultantske tvrtke i organizacije koje će pružiti potporu ciljanim skupinama odnosno korisnicima – nositeljima projekata						
Vremensko razdoblje za provedbu aktivnosti do 2020. (i broj projekata)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	0	0	0	3	0
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2020. (% , 19.2)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	0	0	0	3,15%	0
Napomena:	<i>Detaljna razrada strateškog cilja te prioriternih mjera (aktivnosti) s pripadajućim tipovima operacija, pripadajućim indikatorima mjerenja rezultata (result indicators) i isporuka (output indicators, ciljanim korisnicima i kriterijima prihvatljivosti) nalazi se u Dodacima 3., 5. i 9.</i>						

Strateški cilj 2	Razvoj prepoznatljivosti područja i kvalitete života u LAG-u „Slavonska ravnica“ jačanjem loknog razvoja vođenog lokalnom zajednicom
Obrazloženje cilja	<p>Ruralno područje LAG-a karakterizira zaostajanje u gospodarskom razvoju, nerazvijena prateća infrastruktura, uključujući dostupnost usluga i uvjeta za život što je dovelo do smanjenja broja stanovnika te nedostatka interesa mladih obitelji da žive i rade u ruralnim područjima. Istovremeno, to su područja bogata prirodnim, društvenim i kulturnim nasljeđem. Slabo korištenje resursa je posljedica nedostatka sredstava ali i posljedica nedostatka kvalitetnih lokalnih razvojnih projekata. Kako područje LAG-a obiluje vrijednim šumskim i drugim područjima posebno u području mreže NATURA 2000 (21,28% površine LAG-a), jasna je nakana da upravo ovu komparativnu prednost koristi kao važnu razvojnu resursnu osnovu. Rekonstrukcijom i izgradnjom male infrastrukture u ruralnim područjima stvaraju se preduvjeti za poticanje društveno-gospodarskog rasta i zaustavljanje negativnog depopulacijskog trenda u ruralnim područjima. Cilj je poboljšanje životnih uvjeta u ruralnim sredinama, doprinos atraktivnosti sela i njegovom razvojnom potencijalu za druge aktivnosti te poticanje rasta i društveno - ekonomske održivosti. Aktivnostima koje će doprinijeti realizaciji ovog specifičnog cilja želi se doprinijeti razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima s ciljem diverzifikacije, ali i povezi vanja turizma i poljoprivrede kroz očuvanje okoliša.</p>
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Rast projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020.) • Rast zaposlenosti u projektima financiranim iz javnih sredstava OP RR 2014.-2020. • Rast broja poljoprivrednih gospodarstava kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR-a za plan razvoja poslovanja / ulaganja za mlade poljoprivrednike • Povećanje (u ha) šuma / drugih šumskih područja te poljoprivrednih površina na kojima se podupire očuvanje biološke raznolikosti • Razvoj kvalitete života stanovnika područja LAG-a temeljen na poboljšanju usluga/razvoju društvene infrastrukture, povećanje populacije obuhvaćene unaprijeđenim uslugama/infrastrukturom • Jačanje veza između različitih razvojnih dionika ruralnih područja razvojem implementacijom projekata suradnje na nacionalnoj i međunarodnoj razini • Jačanje povezanosti LAG-ova razvojem projekata suradnje na nacionalnoj i međunarodnoj razini • Jačanje upravljačkih sposobnosti organizacija koje pružaju potporu razvoju ruralnog područja • Razvoj društvene uključenosti, smanjenja siromaštva, diverzifikacije, malog poduzetništva i kreiranje radnih mjesta jačanjem animacije stanovništva i sustava

	cjeloživotnog učenja te stjecanja znanja i vještina					
Predviđena financijska alokacija do 2023	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 39,39% sredstava LAG-a iz podmjere 19.2 PRR 2014-2020. (375.000,00 EUR) ➤ 100% sredstava LAG-a za podmjeru 19.3 PRR 2014-2020 (5% od 19.2., uk. 19.3: 47.600,00 EUR) ➤ 100% sredstava LAG-a za podmjeru 19.4 PRR 2014-2020 (25% od 19.2 + 25% od 19.3; 249.900,00 EUR) <p>Ukupno SC 2: 53,82% (672.500,00 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2-19.4 PRR 2014.-2020. koji iznosi 1.249.500,00 EUR (100%)</p>					
Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (result indicators), CMES/CMEF						
Ukupna isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2/ PRR 2014-2020 (javni rashodi)	Ukupan broj sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2/19.3 PRR 2014-2020			Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2/19.3/19.4 PRR 2014-2020		
672.500,00 EUR	47			6		
Izvor informacija	Izvešća APPRRR i Lokalne akcijske grupe „Slavonska ravnica“					
Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje cilja (očekivanih rezultata) s pripadajućim tipovima operacija za njihovu realizaciju prema mogućnostima PRR 2014.-2020.						
Broj i naziv prioritetne Mjere (aktivnosti)	Sukladnost s Mjerom PRR	Broj i naziv tipa operacije za provedbu Mjere			Sukladnost s tipom operacije iz PRR	
M 2.1 Potpora povećanju neproizvodnih ulaganja u diversifikaciju djelatnosti i održivo korištenje razvojne resursne osnove	4	TO2.1.1 Neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša			4.4.1	
	6	TO 2.1.2 Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima			6.4.1	
	7	TO2.1.3 Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu			7.4.1	
	8	TO 2.1.4 Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture			8.5.2	
M2.2 Potpora lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (CLLD)	19	TO 2.2.1 Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a			19.3.1/19.3.2	
	19	TO 2.2.2 Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije			19.4	
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR	1		4		6	
	1A	1B	1C	4A	6A	6B
Prioritetna Mjera (aktivnost) 2.1	Potpora povećanju neproizvodnih ulaganja u diversifikaciju djelatnosti i održivo korištenje razvojne resursne osnove					
Obrazloženje Mjere (aktivnosti)	U okviru ove mjere potpore će se odobravati za ulaganja u obnovu staništa i krajobraznih obilježja, uključujući izgradnju i					

obnovu zelene infrastrukture, zaštitu stoke od velikih zvijeri, te obnovu lokvi, čime se osigurava očuvanje raznih vrsta i ugroženih staništa. Ova mjera, kroz aktivnosti u okviru agro-okolišnih-klimatskih obveza te kroz zaštitu, održavanje i obnovu bioraznolikosti i ostalih prirodnih vrijednosti, iznimno doprinosi očuvanju okoliša. Obnova degradiranih staništa i krajobraznih obilježja na poljoprivrednom zemljištu doprinijet će zaštititi i očuvanju biološke raznolikosti, a to je ujedno cilj Strategije bioraznolikost EU 2020. Projekti u okviru ove mjere će povećati vrijednost područja visoke prirode vrijednost (NATURA 2000 područja) i osigurati očuvanje različitih vrsta i ugroženih staništa. Aktivnosti vezane za vodni ekosustav, ulaganje u obnovu zapuštenih lokvi za napajanje stoke su iznimno važne za očuvanje biološke raznolikosti. Osim što su od povijesnog značaja lokve su značajne i za napajanje stoke kao i za zalijevanje, takav ekosustav pruža utočište za razne vrste poput mušica i vodozemaca te izvor vode za šišmiše i leptire.

Putem ove mjere LAG će svojim aktivnostima potaknuti održivo korištenje svoje resursne razvojne osnove odnosno kulturno – povijesne/tradicijske i prirodne baštine diverzificiranjem djelatnosti prvenstveno na poljoprivrednim gospodarstvima kako bi prihodi stanovnika što manje ovisili o jednom izvoru prihoda. Time će LAG ujedno stvoriti raznoliku ponudu proizvoda i usluga putem kojih će i cijelo područje postati prepoznatljivo na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Ova operacija poboljšat će općekorisne funkcije šuma i šumskih kultura s naglaskom na zaštitu tla, voda i zraka, poboljšavajući pritom povoljan utjecaj šuma na klimu, očuvanje i povećanje biološke raznolikosti, vezivanje ugljika i otpuštanje kisika te na estetsku ulogu šuma, što će značajno doprinijeti poboljšanju njihove otpornosti i okolišne vrijednosti te će, također, dugoročno povećati njihovu gospodarsku vrijednost. Projekti unutar ove operacije učinit će rekreacijske, turističke i zdravstvene koristi šuma dostupnijima ruralnom i ostalom stanovništvu, što će doprinijeti povećanju njihove okolišne vrijednosti. Nadalje, realizacija tih projekata istaknut će specifične dijelove šumskih ekosustava ili područja od posebnog značaja. Operacija pridonosi povećanju javne dobrobiti i rekreacijske vrijednosti šuma kao i povećanju svijesti javnosti o važnosti očuvanja i održivog upravljanja šumskim ekosustavima, što će doprinijeti očuvanju i poboljšanju biološke raznolikosti, uključujući područja ekološke mreže Natura 2000. Na ovu mjeru se nadovezuju druge mjere i vrste operacija LRS koje će potaknuti razvoj ruralnog gospodarstva i pomoći u izazovima koji su specifični u ruralnim sredinama kao što su gospodarski, zemljopisni i demografski uvjeti koji se odnose na udaljenost, smanjenje stanovništva, starenje, društvenu izolaciju i tržišnu strukturu koje mogu utjecati na živote ljudi. Udaljenosti od gospodarskih središta i usluga s ograničenim lokalnim sadržajima stvaraju dodatne izazove. Ulaganja putem ove mjere

	imaju za cilj ublažiti neke od tih poteškoća osobito nedostatak pristupa uslugama i infrastrukturi, kao što su ulaganja razvoj kulturnih, sportskih sadržaja i sadržaja za slobodno vrijeme.						
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 2.1	Lokalna akcijska grupa „Slavonska ravnica“, Razvojna agencija Brodsko-posavske županije (CTR d.o.o.) i druge potporne organizacije i ustanove u javnom vlasništvu, privatne konzultantske tvrtke i organizacije koje će pružiti potporu ciljanim skupinama odnosno korisnicima – nositeljima projekata						
Vremensko razdoblje za provedbu aktivnosti do 2020.(i broj projekata)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	2	2	15	20	0
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2020. (% , 19.2)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	7,88%	7,88%	7,88%	15,76%	0
Prioritetna Mjera (aktivnost) 2.2	Potpora lokalnom razvoju vodenom lokalnom zajednicom (CLLD)						
Obrazloženje Mjere (aktivnosti)	LAG predstavlja partnerstvo javnog, privatnog i civilnog sektora koji zajednički rade na poboljšanju uvjeta života na području LAG-a. Stoga je nužno konstantno educirati stanovnike područja LAG-a o novim modelima i mogućnostima rasta i razvoja te jačanja kvalitete života, ali usporedo je nužno ispitivati njihove potrebe i viđenje razvoja kako bi se realno stanje odrazilo kroz kvalitetno strukturiranu strategiju razvoja LAG-a. Članove LAG-a i zaposlenike LAG-a potrebno je dodatno usavršavati kako bi mogli djelovati kao motivatori u zajednici, ali i kako bi na kvalitetan način mogli oslušivati potrebe zajednice i osmišljavati kvalitetne odgovore na potrebe zajednice. Kvaliteta i iskustvo udruga na području LAG-a omogućava da se potiče daljnji socijalno-gospodarski razvoj područja, a kroz daljnji razvoj poslovnih zona i jačanje gospodarskih subjekata moguće je stvoriti mrežu za jasnu artikulaciju socio-ekonomskih uvjeta razvoja. Prilikom razvoja predstavlja i bogata ponuda dodatnih oblika obrazovanja stanovništva čime se jača demografska slika stanovništva. LAG omogućuje stvaranje kvalitetnih veza za provedbu transnacionalnih projekata u kojima se razmjenjuju stavovi, iskustva i primjeri dobre prakse u razvoju poljoprivrede i nepoljoprivrednih djelatnosti. Bogatstvo kulture, prirodnih vrijednosti i očuvanost krajolika dobra su osnova za stvaranje dodatne turističke ponude ili razvoj drugih nepoljoprivrednih djelatnosti na području LAG-a, a oblikovano i temeljeno na primjerima dobre prakse kroz međuteritorijalne i transnacionalne projekte.						
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 2.2	Lokalna akcijska grupa „Slavonska ravnica“, projektni partneri u projektima suradnje						
Vremensko razdoblje za provedbu aktivnosti do 2020. (i broj projekata.) - 2 realizirana projekta suradnje (19.3)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	N/A	N/A	0	2 (19.3.1)	2 (19.3.2)	0	
Predviđena financijska	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.

alokacija (planirana sredstva) do 2020. (% , za 19.3)	N/A	N/A	0	20% (19.3.1)	80% (19.3.2)	0	0
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2020. (% , za 19.4)	N/A	N/A	4%	24%	24%	24%	24%
Napomena:	<i>Detaljna razrada strateškog cilja te prioriternih mjera (aktivnosti) s pripadajućim tipovima operacija, pripadajućim indikatorima mjerenja rezultata (result indicators) i isporuka (output indicators, ciljanim korisnicima i kriterijima prihvatljivosti) nalazi se u Dodacima 4.,5. i 9.</i>						

3.3 OPIS MJERA UKLJUČUJUĆI DEFINIRANJE KORISNIKA, KRITERIJA PRIHVATLJIVOSTI

Detaljan opis mjera (aktivnosti), definiranje korisnika i kriterija prihvatljivosti, kako je navedeno u prethodnom poglavlju u dijelu Napomena, nalazi se u Dodacima 3.,4., i 5.

3.4 OPIS TEMA PLANIRANIH PROJEKTA SURADNJE I NAČIN ODABIRA PROJEKATA SURADNJE

Suradnja uključuje razmjenu dostignuća, iskustava i znanja između LAG-ova u drugih lokalnih razvojnih dionika ruralnih područja unutar EU. Ono se također odnosi na transfer dobre prakse, diseminaciju inovativnosti i razvijanje na temelju znanja stečenog na lokalnom ruralnom razvoju. LAG će djelovati unutar 2 oblika suradnje – institucionalnim umrežavanjem putem mreža LAG-ova na razini RH, putem Nacionalne mreže za ruralni razvoj, ali i putem ELARD-a (EU LEADER mreže) te ENRD-a (tip operacije LRS 2.2.2); te umrežavanjem putem projektne suradnje LEADER grupa provedbom zajedničkih projekata sa drugim LAG-om, ili sa grupom koja ima strateški pristup ruralnom razvoju u drugoj regiji, državi članici, ili čak u nekoj trećoj zemlji. Projekti suradnje koji će se provoditi putem projekata suradnje (tip operacije LRS 2.2.1) nisu samo jednostavno izmjenjivanje iskustava, već oni moraju uključivati konkretne zajedničke projekte idealno vođene unutar zajedničke strukture.

Dva su oblika suradnje koji se provode u okviru provedbe LRS: međuregionalna suradnja koja obilježava suradnju između različitih ruralnih područja unutar država članica ili između LEADER grupa, i također je otvorena za ostale lokalne grupe koje koriste sličan participiran pristup; i transnacionalna suradnja obilježava suradnju između LEADER grupa iz najmanje dvije države članice, ili suradnju sa grupama iz trećih država koje prate sličan pristup.

LAG „Slavonska ravnica“ planira umrežavanje sa LAG-ovima na području RH i EU na temama usmjerenim: jačanju kapaciteta dionika u poljoprivrednoj djelatnosti, primjenu inovacija i novih tehnologija, znanja i vjetina, u cilju uspostave održivih kratkih lanaca nabave te jačanja promocija proizvoda, posebno onih s dodanom vrijednosti, pri čemu će se veći naglasak dati na uključivanje žena, mladih i osoba treće životne dobi te razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti na PG-ima i to s naglaskom na razvoj ruralnog turizma (selektivnih oblika turizma) i s njime povezanim djelatnostima, posebno u područjima pod NATURA 2000, pri čemu će se također dati naglasak na uključivanje osjetljivih skupina društva

Navedene teme definirane su nalazima analize stanja i SWOT analize te identifikacije potreba i mogućnosti za daljnji razvoj. Povezivanje, sinergijsko djelovanje u razvojnim procesima, razmjena znanja i iskustava od ključne su važnosti. LAG planira provedbu 2 projekata suradnje

– 1 na nacionalnoj, 2. na međunarodnoj razini. Odluku o ulasku u projekt suradnje, kroz detaljno elaboriranje i prikazivanje rezultata implementacije, moraju podržati članovi Skupštine. Upravni odbor će direktno sudjelovati u pripremi projekta suradnje, osiguravajući kvalitetni obuhvat i visoku razinu kvalitete predmetnog projekta. Prilikom ulaska u projekte suradnje, obavezno je potpisivanje Sporazuma o suradnji sa odabranim LAG-om, u kojemu se jasno navode zadaci, prava i obaveze svakog od partnera. Kriteriji odabira projekata suradnje i postupci odabira biti će definirani Pravilnikom za provedbu Mjere 19, u dijelu za podmjeru 19.3, tipove operacija 19.3.1 i 19.3.2.

3.5 INOVATIVAN I INTEGRIRANI KARAKTER STRATEGIJE

LRS LAG-a „Slavonska ravnica“ izrađena je provedbom metodologije *odozdo prema gore* i strukturirana je na način kako međusobne sukladnosti svakog od programiranih ciljeva, pripadajućih mjera (aktivnosti) te provedbenih tipova operacija, što je razvidno kroz kumulativne doprinose fokus područjima PRR, tako i maksimizaciji doprinosa horizontalnim, međusektorskim ciljevima – poticanju inovacija s posebnim naglaskom na očuvanje okoliša te prilagodbu i ublažavanje utjecaja klimatskih promjena. Međusektorski ciljevi prožeti su kroz cijelu LRS.

Inovativan karakter Strategije

Sve aktivnosti koje se potiču ne smiju imati štetan utjecaj na okoliš. Aktivnosti SC 1 zasnivaju se na analizi značajki područja, odnosno analizi razvojnih mogućnosti, komparativnih prednosti te mogućih ograničenja. Odabrani tipovi operacija u funkciji su daljnjeg jačanja ključnih razvojnih sektora – poljoprivrede i šumarstva za čije jačanje postoji realna razvojna osnova odnosno potencijal, potičući razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima kroz očuvanje prirodne i kulturne baštine. Svim operacijama odnosno provedbenim aktivnostima potiče se primjena inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i prerađivačkim djelatnostima naslonjenim na ove sektore, posebno kroz pružanje mogućnosti sufinanciranja nabave novih tehnologija te primjene novih proizvodno-prerađivačkih metoda, na troškovno učinkovit način koji osigurava gospodarsku održivost razvojnih dionika. Nabava moderne tehnologije doprinijet će razvoju konkurentnijeg poljoprivrednog, šumarskog i drvnoprerađivačkog sektora. Putem SC 2 razvoj područja LAG-a usmjerava se na pokretanje, poboljšanje ili proširenje nepoljoprivrednih djelatnosti i diverzifikaciju poljoprivrednih proizvoda na poljoprivrednim gospodarstvima, te lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, kroz ulaganja u društvenu infrastrukturu, ali i projektima unutar operacija (npr. izgradnja poučnih staza, malih rekreacijskih objekata, postavljanje signalizacije, informativnih ploča, skloništa, vidikovaca itd.) učinit će rekreacijske, turističke i zdravstvene koristi šuma dostupnijima ruralnom i ostalom stanovništvu, što će doprinijeti povećanju njihove okolišne vrijednosti. SC 2 zasnovani su na temelju osmišljavanja aktivnosti koje doprinose održivosti i poboljšanju životnih uvjeta lokalnog stanovništva. Aktivnostima unutar ovog cilja potaknut će se razvoj dodatnih usluga u ruralnim prostorima i izgradnja manje lokalne infrastrukture koja mora biti temeljena na inovativnim pristupima pružanja usluga za lokalno stanovništvo. Kroz projekte koji se planiraju provoditi vrednovat će se inovativan pristup rješavanju lokalnih problema koji predviđaju dugotrajna rješenja. SC 2 potiče razmjenu informacija te stjecanje novih znanja i vještina, naglasak će uvijek biti dan uvođenju novih metoda i tehnologija, ali posebno će se vrednovati inovativne ideje revitalizacije tradicijske baštine u svrhu jačanja gospodarskog razvoja i opće kvalitete života temeljene na očuvanju baštine i jačanju lokalnog identiteta. Tematska područja suradnje kojima se LAG planira baviti orijentirana su upravo na socijalnu inkluziju i inovativne pristupe u rješavanju problema ranjivih skupina društva (s naglaskom na mlade i žene). Razvidno je kroz kriterije

odabira projekata kako je LAG stavio velik naglasak upravo na primjenu inovacija u svim projektima koji se planiraju realizirati putem provedbe LRS.

Zaštita okoliša

Prostor LAG-a „Slavonska ravnica“ visoko je vrijedno prirodno područje s velikim prostorima u mreži NATURA 2000. Provedbom aktivnosti unutar SC 1/SC2 LAG će poticati ulaganja koja su okolišno prihvatljiva i održiva, imaju pozitivan utjecaj na okoliš i uvode tehnologije i procese koji omogućuju opće poboljšanje okoliša te biološke raznolikosti. LAG će informirati i animirati sve lokalne razvojne dionike, posebno prijavitelje projekata za realizaciju LRS za uporabu tehnologija i zahvata koji koriste materijale koji nisu štetni za okoliš, prihvatljivi su za ljude i okolinu. Isto se odnosi i na razvoj društvene infrastrukture u okviru SC2 u kojoj će se poseban naglasak dati poticanju provedbe postupaka tzv. „zelene nabave“. Poseban naglasak u postizanju očekivanih rezultata SC2 biti će izgradnja svijesti te prijenos znanja i vještina o tehnologijama i metodama koji čuvaju opći okoliš te posebno pridonose poboljšanju bioraznolikosti područja.

Klimatske promjene

Mjerama energetske učinkovitosti, poticanje korištenja OIE te smanjenje emisija metana u stočarskoj proizvodnji koje se predviđaju provedbom LRS (SC1) doprinosi se ublažavanju negativnih posljedica klimatskih promjena. Ulaganja u okviru potpora uvođenju novih tehnologija i procesa u poljoprivredi (prvenstveno usmjerenih na restrukturiranje gospodarstva) i šumarstvu te preradi drveta omogućit će lakšu prilagodbu i ublažavanje utjecaja klimatskih promjena unutar ruralnog prostora kroz smanjenje emisije štetnih tvari. Zahvati koji se odnose na očuvanje bioraznolikosti šuma imaju pozitivan utjecaj na klimatske promjene pošto se poboljšavaju općekorisne funkcije šuma, a pri tome se koriste i alati za informiranje stanovništva o očuvanju šuma i šumskih zajednica (SC1/SC2). Kroz razvoj lokalne infrastrukture unutar (SC2), prednost se daje opremi i zahvatima koji su otporni na klimatske promjene. Poticanjem zajedničkih projekata potiče se razvoj zajedničke logistike, skladištenja i prijevoza čime se direktno smanjuje emisija ugljičnog dioksida u atmosferu. SC2 osigurava da se kroz razvojne mehanizme prijenosa znanja i informacija potiče provedba projekata koji doprinose smanjenju štetnog utjecaja poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene i dodatno educira stanovništvo o potrebi ublažavanja klimatskih promjena i utjecaju poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene.

Integrirani i višesektorski razvoj područja LAG-a postiže se kroz kombinaciju tipova operacija koje se planiraju provoditi, a imaju pozitivan međusobni odnos. Konkretno, provedbom pojedinih Mjera pozitivno se utječe na provedbu drugih akcija, odnosno prisutan je pozitivan relacijski indeks. Ciljevima razvoja područja LAG-a povezuju se lokalni proizvođači, udružuju se vertikalno i horizontalno kako bi zajednički nastupili na tržištu. Veća zastupljenost proizvoda na tržištu zahtjeva dodatna ulaganja u podizanje kvalitete i konkurentnosti proizvoda, a za postizanje veće konkurentnosti, potrebno je ulagati u modernizaciju i opremanje proizvodnih pogona uz poštivanje odredbi zaštite okoliša i pozitivnog utjecaja na klimatske promjene. Jačanje kvalitete života u ruralnim područjima postiže se izgradnjom lokalne infrastrukture koja je dostupna većem broju stanovnika LAG-a, osmišljavaju se i provode projekti s istim ciljem, a na ovaj način postiže se atraktivnost područja LAG-a, sprečava depopulacija i osiguravaju bolji uvjeti života.

3.6 USKLAĐENOST SA NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Usklađenost ciljeva sa prioritetima i fokus područjima (a time i ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike RH i EU) Programa ruralnog razvoja navedena je u poglavlju 4.2, dok je usklađenost Mjera i tipova operacija dodatno detaljno prikazana u Dodacima 3., 4..

Nadređeni strateški razvojni dokument županijske razine kojemu direktno doprinosi LRS LAG-a „Slavonska ravnica“ je Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013. (s produžetkom trajanja do 2015.). Doprinos LRS mjeri se putem indikatora isporuka (*outputa*) na razini mjera kojima se kumulativno mjeri ostvarenje rezultata postizanja strateških ciljeva (indikator rezultata). Putem doprinosa prioritetima LRS LAG-a direktno doprinosi ostvarenju ZPP-a i strategije Europa 2020, odnosno s njom usklađenom Sporazumu o partnerstvu RH i EU za radoblje 2014.-2020. kao trenutno, krovnom strateškom razvojnom okviru RH za korištenje ESI fondova.

SC LRS LAG-a „Slavonska ravnica“	Prioritetna mjera (aktivnost) LAG-a „Slavonska ravnica“	Prioritet PRR/veza ZPP/Europa 2020	Strateški razvojni cilj ŽRS BPŽ 2011.-2013. (2015.)
SC1 Razvoj poljoprivrede i prerade drveta poticanjem uvođenja novih tehnologija i stvaranja proizvoda s dodanom vrijednosti temeljeno na načelima održivog razvoja	M1.1 Potpora razvoju konkurentne i održive poljoprivrede na području LAG-a	2,3,5	SC1 Jačanje gospodarstva na način koji vodi značajnom i kontinuiranom povećanju zaposlenosti i kvalitete radnih mjesta
	M1.2 Potpora razvoju konkurentne i održive drvnoprerađivačke proizvodnje	2	SC2 Zaštita prirode i okoliša kao temelja održivog razvoja i gospodarskih aktivnosti
SC2 Razvoj prepoznatljivosti područja i kvalitete života u LAG-u Slavonska ravnica jačanjem lokanog razvoja vođenog lokalnom zajednicom	M2.1 Potpora povećanju neporoizvodnih ulaganja u diverzifikaciju djelatnosti i održivo korištenje razvojne resursne osnove	4,6	SC1 Jačanje gospodarstva na način koji vodi značajnom i kontinuiranom povećanju zaposlenosti i kvalitete radnih mjesta SC2 Zaštita prirode i okoliša kao temelja održivog razvoja i gospodarskih aktivnosti SC4 Poboljšanje kvalitete života, razvoj društvene infrastrukture i unapređenje položaja socijalno osjetljivih skupina
	M2.2 Potpora lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (CLLD)	1,6	SC3 Kontinuiran razvoj obrazovnog sustava u skladu s potrebama gospodarstva

3.7 OPIS ODABIRA PROJEKATA NA RAZINI LAG-A

Odabir projekata na razini LAG-a definira se internim proceduralnim aktima LAG-a, a osnova za izradu akata je procedura opisana u ovom poglavlju. Procedura pripreme javnog natječaja i dabra projekata:

1. Faza – Definiranje općih uvjeta prihvatljivosti

Opći uvjeti prihvatljivosti odnose se na definiranje strateških prioriteta i tipova operacija u skladu s LRS LAG-a „Slavonska ravnica“, detaljan opis tipova operacija, prihvatljivih aktivnosti, uvjeta prihvatljivosti, prihvatljivih i neprihvatljivih troškova, prihvatljivih prijavitelja i intenziteta potpore, s kriterijima opisan je u dodacima LRS (3.,4.,5.) uz

napomenu kako su u istom moguće promjene obzirom na regulatorni okvir provedbe pojedinog TO/Podmjere/Mjere nacionalne razine.

2. faza – Priprema natječajne dokumentacije za objavu javnog poziva (natječaja)

Priprema dokumentacije za prikupljanje projekata obuhvaća pripremu tehničke dokumentacije za objavu javnog poziva koja sadrži: rokove podnošenja za nositelje projektnih prijedloga, tip operacije za koju se raspisuje natječaj, prihvatljive korisnike, iznos i intenzitet potpore za dodjelu nositeljima odabranih projektnih prijedloga te dokumentaciju za podnošenja projektnih prijedloga i kriterije odabira, sve u elektroničkom obliku.

3. Faza – objava javnog poziva LAG-a za prijavu projektnih prijedloga u okviru provedbe LRS

Poziv se objavljuje sukladno izrađenom Godišnjem akcijskom planu provedbe LRS u tekućoj godini, prethodno usuglašenim s APPRRR. Godišnji akcijski plan provedbe za javnu objavu, odobrava Skupština LAG-a. Nakon odobrenja od strane Skupštine LAG-a, isti će biti objavljen na mrežnim stranicama LAG-a. Obzirom na predloženi regulatorni okvir za provedbu podmjere 19.2 od strane nadležnog tijela - natječaj za dodjelu sredstava za pojedini TO raspisuje se samo ukoliko je Agencija za plaćanja na nacionalnoj razini raspisala najmanje jedan natječaj za tip operacije sukladan TO LAG-a. Poziv se objavljuje na mrežnim stranicama LAG-a te svih članova LAG-a koji imaju funkcionalne i operativne Internetske stranice te se javnost izvješćuje preko tiskanih i drugih medija na lokalnoj i regionalnoj razini. Tijekom trajanja otvorenog javnog poziva LAG će organizirati minimalno 3 informativna dana/radionice za potencijalne prijavitelje s jasnim uputama o ispunjavanju obrazaca, ciljem i svrhom prijave projekata. Info dani istovremeno su i način javne komunikacije LRS usmjereni animaciji lokalnih razvojnih dionika u cilju ispunjavanja temeljenih načela LEADER-a odnosno provedbe tipa operacije LRS 2.2.2. LAG će, ujedno, tijekom trajanja javnog poziva, imati jasno navedene kontakte i vrijeme u kojemu će odgovarati na pisane i usmene upite potencijalnih korisnika, zaključno do 1 dana prije zatvaranja javnog poziva (natječaja).

4. Faza – zaprimanje, ocjenjivanje i odabir projekata

Projektni prijedlozi zaprimaju se putem službene adrese LAG-a na način i u vrijeme kako je definirano Uputama za prijavitelje. Ocjenjivanje projekata provodi se prema unaprijed određenim kriterijima opisanim u dodatku 5. LRS.

Ocjenjivanje provodi Ocjenjivački odbor koji će biti formiran za svaki natječaj posebno, odlukom Upravnog odbora, a kako bi se osigurala nepristranost i stručnost ocjenjivača. Ocjenjivački odbor čine po 3 predstavnika: 1 iz javnog i 2 iz privatnog (civilnog i gospodarskog) sektora. Svi članovi Ocjenjivačkog odbora moraju potpisati izjavu o nepristranosti (izbjegavanju sukoba interesa).

Ocjenjivanje se provodi u više koraka:

1. korak, administrativna provjera prijave koju provodi ured (stručna služba) LAG-a
2. korak (samo u slučaju dopune), ukoliko neki od dokumenata nedostaje ili je nejasan, LAG pisanim putem izvješćuje aplikanta kako ima 5 radnih dana za pisanu dostavu dopune ili objašnjenja.
3. korak, Ocjenjivački odbor provodi kvalitativnu ocjenu projektnog prijedloga sukladno kriterijima bodovanja, priprema izvješće o vrednovanju i izrađuje privremenu Rang listu projektnih prijedloga za konačni odabir od strane Upravnog odbora. Voditelj LAG-a facilitira proces ali ne sudjeluje u postupku odlučivanja. Voditelj izrađuje zajedničko izvješće o vrednovanju projektnih prijedloga (prosjeck pojedinačnih ocjena) u kojem je razvidno i pojedinačno vrednovanje svakog člana Ocjenjivačkog odbora. Sastanak Ocjenjivačkog odbora otvoren je za zainteresiranu javnost.
4. Upravni odbor provodi konačnu procjenu projektnih prijedloga prema izvješću o vrednovanju od strane Ocjenjivačkog odbora i privremenoj Rang listi, te prema dodatnim kriterijima doprinosu dodanoj vrijednosti LRS načelima LEADER/CLLD

programa i potrebama LAG-a (dodatni kriteriji navedeni u dodatku 6.). U slučaju da 2 ili više projektnih prijedloga imaju jednak broj bodova, primjenjuje se načelo prvenstva predaje projektnog prijedloga na natječaj. Svi članovi Upravnog odbora moraju potpisati izjavu o nepristranosti (izbjegavanju sukoba interesa). Konačne odluke donose se konsenzusom. Projekt može biti izabran za potporu LAG-a ako ga je odobrilo najmanje 51% članova UO koji imaju pravo glasa pri odlučivanju (*op.a. moguće je da je redovni član UO izuzet od glasanja ako je u potencijalnom sukobu interesa, pa se izuzima iz istog, što se bilježi zapisnikom za sastanka*). Sastanku UO mogu prisustvovati sve zainteresirane osobe i otvoren je za javnost.

Rang lista odobrenih projekata od strane UO LAG-a objavljuje se na mrežnim stranicama LAG-a. Ovim postupcima osigurava se transparentnost selekcijskog postupka sukladno Uredbi (EU) br.1030/2013, članak 34.

5. Faza – Prijava odabiranih projektnih prijedloga na natječaj APPRRR-a

Nakon završetka natječaja za pojedini Tip operacije, LAG u roku od 30 dana dostavlja APPRRR-u dokumentaciju vezanu za postupak odabira i to:

- a) Popis osoba koje su sudjelovale u odabiru projekata; s pratećim izjavama o nepristranosti (izbjegavanju sukoba interesa);
- b) Zapisnik sa sjednice Ocjenjivačkog odbora i Upravnog odbora; sa pratećom dokumentacijom, a obavezno dostavlja tablicu s prikazom kriterija odabira i ostvarenog broja bodova po svakom članu Ocjenjivačkog odbora;
- c) Rang listu svih prijava projektni prijedloga.

APPRRR provodi postupak provjere usklađenosti odabira projekata LAG-a sa kriterijima navedenim u Strategiji. APPRRR nakon provedenog postupka, obavještava LAG, a nositelj pojedinog projekta u slučaju pozitivnog odgovora, mora podnijeti zahtjev za potporu Agenciji za plaćanja putem AGRONET-a. APPRRR provjerava prihvatljivost odabranog projekta na razini LAG-a prema posljednjem objavljenom natječaju na nacionalnoj razini. Nakon provedene administrativne kontrole APPRRR odobrava projektni prijedlog za provedbu. **Lista potvrđenih i odobrenih projekata od strane Agencije za plaćanja objavljuje se na mrežnim stranicama LAG-a „Slavonska ravnica“.** Aktivnosti provedbe projekata mogu započeti nakon donošenja odluke o dodjeli sredstava od strane APPRRR-a.

4. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS

Proces izrade LRS LAG-a započeo je u listopadu 2015. godine i trajao sve do ožujka 2016. godine, a temeljen je na osnovnim načelima CLLD pristupa koji je korišten u izradi:

- Razvoj utemeljen na značajkama lokalnog područja – kroz izrađenu osnovnu analizu područja utvrđene su prilike, prijetnje, snage i slabosti područja koje obuhvaća LAG te su odabrani ciljevi razvoja koji se temelje na maksimiziranju snaga i na otklanjanju slabosti koje se pojavljuju uz korištenje prilika vanjskog okruženja.
- Pristup odozdo prema gore – metodologija koja je korištena u izradi LRS počiva na uključivanju širokog kruga zainteresiranih dionika u proces izrade i to putem javnih savjetovanja, intervjua, održavanjem info-dana.
- Uspostavljanje lokalnih partnerstva (LAG) – LAG je uspostavljen i funkcionalan te u svom radu poštuje načela LEADER/CLLD pristupa, odluke se donose većinom glasova, postoji zastupljenost svih sektora/predstavnika područja LAG-a te se kontinuirano radi na uspostavljanju daljnjih partnerstva – kako unutar LAG-a tako i van granica LAG-a.
- Inovativan pristup lokalnom razvoju – ciljevi, aktivnosti i tipovi operacija koji su definirani kroz LRS sadrže inovativne pristupe u razvoju ruralnog područja LAG-a. Aktivnosti podrazumijevaju nabavu tehnologija i mehanizacije koja se primjenjuje u

inovativnih proizvodnim procesima, potiču se akcije koje na inovativan način rješavaju lokalne potrebe i animiraju lokalno stanovništvo.

- Integrirani i multisektorski pristup – ciljevi i aktivnosti međusobno su integrirane te ostvarenje jednog cilja doprinosi boljem i bržem ostvarenju ostalih ciljeva. Posebno se to ogleda u komplementarnosti ciljeva 1 i 2 , a je cilj 2 je ujedno integriran kao krovni cilj kroz koji se odvija cjelokupna administracija aktivnosti unutar LRS te osigurava efikasna provedba planiranih akcija.
- Umrežavanje i suradnja – Strategijom se potiču aktivnosti umrežavanja – kako na horizontalnoj razini, među pojedinim poljoprivrednim proizvođačima, tako i po vertikalnoj osnovi, povezivanje ponude i potražnje – odnosno proizvođača i kupaca kroz kratke lance opskrbe. Suradnja je usmjerena na oblikovanje i provedbu transnacionalnih i međuteritorijalnih projekata unutar definiranih tematskih područja, a s ciljem povezivanja LAG-ova te stanovništva LAG-a.
- De-centralizirana administracija (isporuka projekata preko LAG-a) – LRS predviđa određena sredstva kojima će financirati projekte sa svog područja. Kriteriji za odabir projekata opisani su u LRS, jasno su definirani i u skladu sa Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.

Strategija je bila rađena putem konzultacijskih procesa vanjskog stručnjaka i članova Upravnog odbora, dok se u međuvremenu, između sastanaka UO, provodio dodatni konzultacijski proces sa širom javnosti. U proces izrade Strategije aktivno su bili uključeni i svi članovi Skupštine kojima je prezentiran proces izrade Strategije, raspravljalo se o ključnim pitanjima oko definiranja ciljeva razvoja, financijske alokacije, mehanizmima provedbe i administracije LRS. Upravni odbor potvrđivao je izrađene nacрте pojedinih poglavlja te konačni nacrt LRS.

Stručna služba LAG-a (članovi ureda, volonteri i zaposlenici) sudjelovali su u izradi LRS kroz održavanje i internih konzultacijskih sastanaka sa vanjskim stručnjakom, kao i putem elektroničke i usmene komunikacije te video-konferencijama.

Lokalni dionici, stanovnici LAG-a, predstavnici javne i privatne (gospodarski/civilni) interesne skupine uključeni su u pripremu LRS kroz sudjelovanje na informacijskim sastancima ali i putem web stranice LAG-a te stalnim usmenim konzultacijama od strane izrađivača i stručne službe LAG-a, putem provedenih javnih savjetovanja a posebno kroz postupak prikupljanja projektnih ideja za formiranje Baze projekata.

Sistematizirani prikaz izrade Strategije obzirom na sastavna poglavlja, sudionike i korištene metode dan je u nastavku. Popis sudionika u izradi LRS nalazi se u dodatku 6.

4.1 OPIS PARTNERSTVA

Struktura i sastav partnerstva udruge LAG „Slavonska ravnica“ nalazi se u Dodatku 7.

5. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

Akcijski plan prikazuje gantogram planiranog tijeka implementacije mjera (aktivnosti) za postizanje očekivanih rezultata strateških ciljeva LRS, u programskom razdoblju 2014.-2020. Akcijski plan ujedno sadrži i planirani broj projekata u navedenom programskom razdoblju, za čije se prikupljanje planiraju otvoriti javni pozivi (natječaji) LAG-a za provedbu LRS (sukladno Bazi prikupljenih projektnih ideja).

SC/M/TO	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno projekata
SC1	N/A(1)	N/A	5	23	15	15	5	63

M1.1	N/A	N/A	5	23	15	12	5	60
TO1.1.1	N/A	N/A		10	10	10		30
TO1.1.2	N/A	N/A		3		2		5
TO1.1.3	N/A	N/A	5	5			5	15
TO1.1.4	N/A	N/A		5	5			10
M1.2	N/A	N/A				3		3
TO1.2.1	N/A	N/A				3		3
SC2	N/A	N/A	5	5	17	20		47
M2.1	N/A	N/A	5	5	15	20		45
TO 2.1.1	N/A	N/A			5	5		10
TO 2.1.2.	N/A	N/A			5	5		10
TO 2.1.3.	N/A	N/A	5	5		5		15
TO 2.1.4.	N/A	N/A			5	5		10
M2.2	N/A	N/A		2 pripreme projekta	2 pokrenuta realizacija			2
TO2.2.1	N/A	N/A		2 pripreme projekta	2 pokrenuta realizacija			2
TO2.2.2	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

6. NAČIN PRAĆENJA I PROCJENE PROVEDBE LRS

Provedba Strategije temelji se na implementaciji predloženih aktivnosti odnosno tipova operacija za postizanje razvojnih ciljeva. Kako bi se uspješno mogao pratiti tijek provedbe, za svaku kalendarsku godinu izrađuje se detaljni Akcijski plan provedbe kojim se usklađuju tipovi operacija i aktivnosti sa programskim ciljevima. Osim operativnog sustava provedbe i osmišljavanja alata kojima se funkcionalno i koordinirano provodi LRS, potrebno je uspostaviti sustav praćenja i izvješćivanja koji se temelji na bazi u kojoj se nalaze podaci o ostvarenim rezultatima te na izvještajima koji na sažet i jasan način pružaju informacije o ostvarenim rezultatima. Svrha sustava praćenja i izvješćivanja je osiguranje dovoljno informacija za nositelje provedbe LRS za donošenje ocjena o sljedećim ključnim elementima:

- uspješnosti postizanja postavljenih ciljeva za tekuće razdoblje,
- razlozima za eventualno nepostizanje postavljenih ciljeva te mogućim rješenjima,
- adekvatnosti planiranih resursa (materijalnih, ljudskih, financijskih) za postizanje planiranih ciljeva, odnosno prijedlozima za eventualnim realokacijama resursa,
- relevantnosti planiranih prioriteta i mjera s obzirom na eventualne promijenjene okolnosti odnosno temeljem iskustava iz provedbe, te
- financijskoj učinkovitosti provedbe mjera.

Iskustvo i istraživanja pokazuju da mnogi strateški planovi nisu implementirani upravo zbog toga što nisu detaljno praćeni te nisu postavljeni jasni okviri procjene učinka nositelja provedbe. Stoga, kako bi se maksimalno umanjila pojavnost ovog rizika, Strategija propisuje i načine provedbe i praćenja:

Svake godine izrađuje se Akcijski plan koji se odnosi na narednu godinu, a sadrži u sebi prikaz aktivnosti i tipova operacija koje se planiraju provesti, odgovorne osobe i ciljnu skupinu (korisnike) na koju su aktivnosti usmjerene, predviđeni broj projekata te predviđena financijska sredstva za provedbu posebno za tekuće troškove i animaciju. Akcijski plan

usklađuje se sa ukupnim planom rada LAG-a kao udruge, sukladno regulatornom okviru za rad OCD⁵-a.

Jednom godišnje izrađuje se narativno i financijsko izvješće o provedbi LRS koje sadrži:

- a) Kvalitativan/opisni dio provedbe LRS – opis aktivnosti koje su se provele, opis dionika koji su bili uključeni, opis provedenih aktivnosti animacije razvojnih dionika, opis pripreme projekata suradnje i implementiranih projekata suradnje, opis procesa objave i provedbe natječaja te vrednovanja zaprimljenih projekata, opis problema koji su se pojavili prilikom provedbe i implementirana rješenja, preporuke za naredno razdoblje, doprinos zadanim indikatorima te izvješće o medijskoj pojavnosti/promidžbeno-informativnim aktivnostima putem medija.
- b) Kvantitativan/financijski dio provedbe LRS – izvještaj o planiranim i utrošenim sredstvima prema izvorima (vlastita sredstva i javna ulaganja) po aktivnostima i tipovima ulaganja.

Praćenje LRS provodi i organizira stručna služba (ured) LAG-a, a pregled aktivnosti, dionika i odgovornosti te vremenski okvir za predaju izvješća dan je u sljedećoj tablici.

Aktivnost	Tko provodi?	Tko je odgovoran?	Kada?	Kako?
Izrada Akcijskog plana	Stručna služba (ured) LAG-a	Stručna služba (ured) LAG-a, a potvrđuju Upravni odbor i Skupština	U tekućoj godini za narednu godinu, a najkasnije do 31. prosinca tekuće godine	Prema zadanoj formi Akcijskog plana i u skladu s akcijskim planom predstavljenim u Strategiji.
Izrada izvješća o provedbi Strategije	Stručna služba (ured) LAG-a	Stručna služba (ured) LAG-a potvrđuje- Upravni odbor i Skupština	Najkasnije do 30. ožujka tekuće godine za prethodnu godinu	Prema zadanom sadržaju izvješća koje sadrži: Opis aktivnosti koje su se provele te usporedba s planiranim aktivnostima Opis uključenih dionika u provedbu Opis provedenih aktivnosti animacije Opis provedenih natječaja za dodjelu sredstava Broj zaprimljenih projekata i rezultati evaluacije Opis problema koji su se pojavili u godini za koju se priprema izvješće, a odnose se na provedbu LRS te primijenjena rješenja Preporuke za provedbu za naredno razdoblje Doprinos zadanim indikatorima

6.1 OPIS PRAĆENJA I PROCJENE PROVEDBE LRS

⁵ OCD – Organizacija civilnog društva.

Vrednovanje LRS LAG-a „Slavonska ravnica“ podrazumijeva primjenu mehanizama unutarnje i vanjske (vanjski stručnjak) kontrole provedbe i upravljanja LRS, a kako bi se utvrdila razina njezine uspješnosti. Sam proces vrednovanja podrazumijevanja provjeru zadanih prijelomnih točki definiranih u ovom poglavlju s ciljem izrade izvješća o kvaliteti planiranog dokumenta i njegovoj provedbi ili izradi prijedloga za njezinu reviziju. Ciljevi vrednovanja LRS su:

- a) Unapređenje sustava upravljanja LRS-om;
- b) Identifikacija novih mogućnosti financiranja razvojnih projekata kroz LRS;
- c) Usklađivanje s nacionalnom politikom i Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske, u slučaju promjena u evaluacijskim razdobljima;
- d) Priprema za novo programsko razdoblje, od 2015-te.

Vrednovanje provedbe Strategije provodi se na dvije razine:

- 1) Unutarnje vrednovanje provodi LAG na razini svake godine kroz pripremu godišnjeg Akcijskog plana i sastavljanje izvješća o radu. Ovim postupkom prati se uspješnost provedbe LRS kroz identificirane indikatore „*odozdo prema gore*“ te se daje osvrt na sam proces provedbe s aspekta LAG-a kao provedbeno-upravljačkog tijela.
- 2) Vanjsko vrednovanje vodi neovisni stručnjak, minimalno dva puta tijekom provedbe LRS (2018., 2023.), koristeći metode:
 - Analize dokumenta LRS – koja se provodi kako bi se utvrdila njegova usklađenost s nacionalnim programima i nacionalnom politikom ruralnog razvoja (koja je promjenjiva). Prilikom analize potrebno je provesti i analizu stanja područja LAG-a kojom se utvrđuju potrebne promjene u odnosu na početnu LRS, a čime se utvrđuju polazišta revizije definiranih postavljenih ciljeva, mjera ili tipova operacija.
 - Analiza godišnjih izvješća o provedbi LRS – provodi se kako bi se utvrdio doprinos planiranim indikatorima na razini ciljeva, mjera i tipova operacija, razmotrili izneseni stavovi i zapažanja o postupcima provedbe te identificirani izazovi u provedbi. U analizi je potrebno provesti konzultaciju i s nadležnim provedbenim tijelima (min. APPRRR)
 - Usmene konzultacije – nužno je provesti intervjue sa stručnom službom (ured) LAG-a kao bi se istražili stavovi o uspostavljenim procedurama upravljanja dokumentom te analiziraju povratne informacije o provedbi LRS na razini svake godine. Intervjue je potrebno provesti i s lokalnim dionicima, predstavnicima javne i privatne interesne skupine, kako bi se prikupile informacije širokog kruga dionika o dojmu koji ostavlja LRS, aktivnostima LAG-a te njihovom mišljenju o mogućim poboljšanjima koji s eprovode revizijom dokumenta. Svi članovi lokalnog partnerstva LAG-a također predstavljaju ciljanu skupinu od koje je potrebno prikupiti informacije o njihovom viđenju LRS i njezine uspješnosti. Dodatnu analitičku metodu vrednovanja predstavlja pisano anketno istraživanje među lokalnim dionicima kako bi se utvrdila potreba za daljnjim financiranjem, područjima financiranja te osjećajem doprinosa kvaliteti života na području koje obuhvaća LAG (ovo istraživanje se može provesti i elektroničkim putem).
 - Izrada preporuka temeljem prikupljenih ulaznih podataka. Vanjski stručnjak mora izraditi izvješće o vrednovanju koje će sadržavati: prikaz korištene analitičke metode, opis ciljne skupine, analizu prikupljenih podataka, izvješće o postignuću zadanih indikatora na razini godine i za razdoblje vrednovanja, preporuke o potrebi revizije strategije i daljnjeg rada na provedbi te analizu ljudskih kapaciteta koji upravljaju provedbom LRS.

Godišnja izvješća o radu i nalazi vanjskog vrednovanja javno su dostupni na web stranicama stručne službe LAG-a i članova partnerstva. Na tematskoj sjednici partnerstva potrebno je analizirati izvješće vanjskog vrednovanja te postupiti prema preporukama za unaprijeđenje

provedbe LRS. Dobro je provesti i posebne informativno - animacijske radionice za dionike LAG-a - ciljne skupine LRS kako bi se prezentirali nalazi provedenog procesa budući je isti u međuovisnosti s njihovim sudjelovanjem u provedbi LRS. Za provedbu vrednovanja LRS potrebno je planirati slijedeće resurse:

Vrednovanje	Unutarnje (LAG)	Vanjsko
Tko provodi?	Stručna služba (ured) LAG-a priprema Akcijski plan i godišnje izvješće za prezentaciju/odlučivanje Upravnom odboru i Skupštini	Vanjski stručnjak
Kada se provodi?	Jednom godišnje	2018. (međuevaluacijsko razdoblje); 2023. (završno vrednovanje ukupne LRS)
Vrsta troška	Alokacija resursa ureda LAG-a na pripremi Akcijskog plana i izvješća o provedbi; organizacijski troškovi sastanka UO/Skupštine LAG-a, administrativni troškovi	Honorar vanjskog stručnjaka, organizacijski troškovi informativno-animacijske radionice za širok krug razvojnih dionika i lokalnog razvojnog partnerstva (Skupština LAG-a), medijski troškovi javnog informiranja
Procijenjeni iznos troška	do 40.000,00 kuna	do 60.000,00 kuna

6.2 INDIKATORI ZA MJERENJE UČINKA PROVEDBE LRS

Krovni pokazatelji očekivanih rezultata (CMES/CMEF) navedeni su na razini ciljeva u podoglavlju 4.2 dok se u Dodacima 3.,4. nalazi cjelokupan pregled detaljnih pokazatelja učinka LRS putem pokazatelja rezultata i izlaznih pokazatelja (pokazatelji isporuka) strateških razvojnih ciljeva, mjera (aktivnosti) s pripadajućim tipovima operacija.

7. OPIS SPOSOBNOSTI PROVEDBE LRS

7.1 POVIJEST ORGANIZACIJE I DOSADAŠNJA ISKUSTVA LAG-A U PROVEDBI PROJEKATA

Lokalna akcijska grupa „Slavonska Ravnica“ nastala je na istočnom području Brodsko-posavske županije. Na osnivačkoj Skupštini održanoj dana 06. rujna 2013. godine Skupština Lokalne akcijske grupe „Slavonska Ravnica“ donijela je Statut LAG-a (NN 88/01 i 11/02, čl.11). Temeljem članka 13. Zakona o udrugama („Narodne novine“ broj 74/14), Skupština udruge Lokalna akcijska grupa „Slavonska Ravnica“ na sjednici Skupštine dana 28.01.2015. donijela je novi Statut Lokalne akcijske grupe „Slavonska Ravnica“, kojim se uređuju pitanja naziva, sjedišta, zastupanja ciljeva i djelatnosti, članstva te prava i obveza članova, tijela udruge, sastav, izbor i opoziv istih, te sva važna pitanja za djelatnost i rad Udruge, a na sjednici Skupštine održanoj dana 15. svibnja 2015. godine donosi izmjene i dopune Statuta LAG-a „Slavonska Ravnica“

Cilj osnivanja LAG-a je donošenje i provođenje Lokalne razvojne strategije, djelovanjem u skladu s načelima LEADER programa i CLLD smjernica za integrirani lokalni razvoj u ruralnom području koje obuhvaća LAG. Područja djelovanja sukladno postavljenim ciljevima su: demokratska politička kultura (Obrazovanje za demokratko građanstvo, volonterstvo (promicanje i razvoj volonterstva, djelatnosti volonterskih centara), promicanje društvene solidarnosti, promicanje dobrog upravljanja, poticanje participativne demokracije, praćenje javnih politika i javno zagovaranje, razvoj civilnog društva, razvoj lokalne zajednice, javno

informiranje i mediji), gospodarstvo - socijalno poduzetništvo, promicanje razvoja socijalnog poduzetništva te ostale djelatnosti socijalnog poduzetništva, međunarodna suradnja - razvojna suradnja, obrazovanje, znanost i istraživanje - odgoj i obrazovanje, održivi razvoj - razvoj ruralnih područja, održivi gospodarski razvoj, kultura i umjetnost - kulturna baština.

Ciljane skupine na koje su usmjerene aktivnosti LAG-a su: djeca, opća populacija, građani, opća populacija – lokalna i regionalna samouprava, mali i srednji poduzetnici i obrtnici, mladi, opća populacija, odgojno – obrazovne ustanove, osobe starije životne dobi, osobe u riziku od siromaštva i siromašne osobe, poljoprivrednici i ribari, poslodavci, poslovne organizacije, potrošači, regionalna i lokalna samouprava, ruralno stanovništvo, udruge i građanske inicijative, volonteri, žene, žene poduzetnice, žene ruralnih područja.

U svrhu ostvarivanja ciljeva definirane su i djelatnosti LAG-a: provedba LEADER programa i smjernica CLLD; izrada i provedba Lokalne razvojne/CLLD strategije temeljene na načelima održivog razvoja prema LEADER pristupu „odozdo prema gore“; nadzor i vrednovanje provedbe LRS; provođenje procjena razvojnih potreba i mogućnosti područja; poticanje uključivanja građana i ostalih zainteresiranih dionika; uspostava i razvoj mreže višestrukih partnerstva na području jedinica lokalne samouprave koje su članice; određivanje prioriteta za razvoj gospodarstva, poljoprivrede, turizma, zaštite prirode i okoliša te drugih djelatnosti u ruralnom prostoru; provođenje posebnih programa za ciljane skupine; briga o jačanju kapaciteta članova; osnivanje i vođenje lokalnih volonterskih centara; savjetodavna i tehnička potpora u pripremi i izradi projektne dokumentacije dionika; praćenje zakonske regulative i obavještavanje javnosti u vezi natječaja vezanih uz razvojne mogućnosti; suradnja s obrazovnim institucijama i nadležnim tijelima radi stručnog obrazovanja svojih članova.

LAG „Slavonska Ravnica“ nema iskustva u provedbi projekata izvan mjera LEADER, a razlog je što je LAG „Slavonska Ravnica“ novoosnovan. LAG-a „Slavonska Ravnica“ nije bio certificiran u prošlom programskom razdoblju (2007 – 2013) te nije provodio projekte kroz mjeru 202 IPARD programa. Iz istog razloga LAG „Slavonska Ravnica“ nema iskustva u provedbi projekata izvan mjere LEADER, ali je bio aktivan u lokalnoj zajednici te je animirao stanovništvo vezano za otvorene natječaje i mogućnosti realizacije projekata. Konkretnih projekata koje je provodio nije bilo niti je LAG sudjelovao u provođenju projekata izvan mjere LEADER.

7.2 KAPACITETI ZA PROVEDBU LRS

Provedba LRS LAG-a „Slavonska ravnica“ može se pratiti kroz nekoliko međusobno ovisnih radnih paketa u kojem svako tijelo LAG-a ima svoju ulogu. Radni paketi su:

1. Prikupljanje i priprema projekata – obuhvaća aktivnosti pripreme natječaja i poziva za dostavu projektnih prijedloga, a prema dinamici danoj u Akcijskom planu za svaku godinu i u skladu s dinamikom raspisivanja natječaja na nacionalnoj razini u sklopu PRR, u okviru pripreme projekata podrazumijevaju se radionice za potencijale prijavitelje koje za cilj imaju upoznati korisnike sa uvjetima natječaja te procedurama odabira, ugovaranja i odabira projekata;
2. Odabir projekata – podrazumijeva administrativnu i kvalitativnu kontrolu pristiglih projektnih prijedloga, ustrojavanje i rad Ocjenjivačkog odbora za procjenu projektnih prijedloga; izradu rang liste ocijenjenih projekata prema ostvarenim bodovima; konačni odabir projekata od strane Upravnog odbora koji provjerava doprinos LEADER/CLLD načelima, upućivanje projekta prema APPRRR te izdavanje Odluke o oodbrenju provedbe projekata;
3. Provedba projekata – pretpostavlja kontrolu provedbe projekata na terenu te sukladnost s nacionalnim propisima vezanim za provedbu projekata koji su financirani kroz Program ruralnog razvoja i LRS LAG-a, suradnja s korisnicima kako bi im se

olakšala provedba i objasnile provedbene procedure, upravljanje projektima na razini LAG-a kao pružatelja potpore;

4. Animacijske aktivnosti – odnose se na motiviranje i animiranje lokalne zajednice za uključivanje u aktivnosti LAG-a, ispitivanje stavova o razvojnim prioritetima LAG-a te prikupljanje ideja i prijedloga za daljnje funkcioniranje LAG-a, poticanje na suradnju u radu LAG-a;
5. Aktivnosti suradnje – uključuju pripremu i provedbu projekata međuteritorijalne i transnacionalne suradnje u tematskim područjima definiranim u strateškim razvojnim ciljevima.

Horizontalni elementi koji su ključni za uspješnu provedbu svakog radnog paketa su administracija i praćenje i evaluacija. Administracija se odnosi na osiguravanje dovoljnog ljudskog kapaciteta za provedbu strategije sukladno definiranim provedbenim okvirom i procedurama te upravljanje projektnim ciklusom projekata koji su predviđeni za financiranje kroz LRS. Određeni ljudski kapaciteti nužni su i za provođenje interne i vanjske evaluacije (vrednovanja) provedbe LRS sukladno postavljenim procedurama u cilju praćenja učinkovitosti i svrsishodnosti LRS.

7.2.1 LJUDSKI KAPACITETI ZA PROVEDBU LRS

Trenutna organizacijska struktura postavljena je na način da osigurava potrebne kapacitete za provedbu navedenih radnih paketa. Kapaciteti stručnih suradnika i suradnica koje su zaposlene u LAG-u odgovaraju traženom profilu za navedena radna mjesta te su dovoljne za osiguravanje funkcionalnosti i kvalitete provedbe LRS. Organizam djelovanja lokalnog partnerstva:

Odgovornosti i zadaće pojedinog tijela LAG-a sukladno definiranim radnim paketima za provedbu LRS su slijedeći:

Radni paket	Odgovorno tijelo	Područje odgovornosti
Prikupljanje i priprema projekata	Stručna služba (ured) LAG-a	Priprema dokumentacije za objavu natječaja, organizacija i održavanje info-dana, administriranje Baze projekata sukladno internim pravilnicima
	Upravni odbor	Odobrenje objave natječaja
	Skupština	Odobrenje objave natječaja prema Akcijskom planu provedbe
Odabir projekata	Stručna služba (ured) LAG-a	Zaprimanje projekata, provedba administrativne kontrole, priprema projektnih dosje za ocjenjivanje Ocjenjivačkog odbora, administrativna podrška

		odboru, priprema preliminarne rang liste projekata, upućivanje prema Upravnom odboru, priprema dokumentacije o odabranim projektima i slanje prema APPRRR
	Ocjenjivački odbor	Ocjenjivanje pristiglih projekata prema zadanim kriterijima u natječajnoj dokumentaciji, priprema preliminarne Rang liste projekata
	Upravni odbor	Imenovanje Ocjenjivačkog odbora, razmatranje i odobravanje projekata prema izrađenoj preliminarnoj Rang listi projekata od strane odbora
	APPRRR	Provjera odabranih projektnih prijedloga LAG-a, izdavanje Odluke o odabiru te odobravanje zahtjeva za plaćanje
Provedba projekata	Stručna služba (ured) LAG-a	Organizacija i provedba radionice za korisnike, provođenje kontrole na terenu, stručna pomoć u provedbi projekata u svojstvu voditelja projekta ispred upravljačkog tijela
Animacijske aktivnosti	Stručna služba (ured) LAG-a	Organizacija tematskih radionica i info dana LAG-a, intervjui s lokalnim stanovništvom, organizacija konferencija, specijalizirane edukacije za djelatnike LAG-a kako bi podigli svoje kapacitete i prenijeli znanja i iskustva na lokalnu zajednicu, promoviranje suradnje
Aktivnosti suradnje	Stručna služba (ured) LAG-a	Priprema projekata suradnje, upućivanje na odobrenje Povjerenstvu za odabir projekata, provedba projekata suradnje, umrežavanje LAG-a sa strukovnim organizacijama, lokalnim i regionalnim tijelima, drugim LAG-ovima radi prijenosa dobre prakse i primjenu načela razvoja „odozdo prema gore“
	Upravni odbor	Odobrovanje projekata suradnje
	Skupština	Potvrđivanje projekata suradnje
Administracija	Stručna služba (ured) LAG-a	Priprema godišnjeg Akcijskog plana provedbe Strategije, priprema izvješća o radu LAG-a, priprema plana rada LAG-a za naredno razdoblje, komunikacija s nacionalnom Agencijom za plaćanja, koordinacija članstva LAG-a u strukovnim udruženjima
	Upravni odbor	Odobrovanje Akcijskog plana provedbe LRS, godišnjeg izvješća o radu i plana rada
	Skupština	Potvrđivanje Akcijskog plana provedbe LRS, godišnjeg izvješća o radu i plana rada
	APPRRR	Ocjena i prihvaćanje godišnjeg Akcijskog plana provedbe LRS, isplata potrebnih sredstava, monitoring rada LAG-a sukladno nacionalnoj regulativi
Vrednovanje i praćenje	Stručna služba (ured) LAG-a	Izrada godišnjeg izvješća o provedbi LRS prema zadanim parametrima (godišnje)
	Upravni odbor	Odobrovanje godišnjeg izvješća o provedbi LRS
	Skupština	Potvrđivanje godišnjeg izvješća o provedbi LRS

	Vanjski stručnjak	Provedba vanjskog vrednovanja provedbe LRS temeljem zadanih parametara vrednovanja te izrada preporuka za daljnju provedbu
--	-------------------	--

8.2.2 FINANCIJSKI KAPACITETI ZA PROVEDBU LRS I FINANCIRANJE RADA LAG-A SLAVONSKA RAVNICA

Financijski kapaciteti za LAG-a „Slavonska ravnica“ za provedbu LRS temelje se korištenju sredstava koja su na raspolaganju iz Mjere 19, Programa ruralnog razvoja 2014.-2020., odnosno, za provedbu podmjere 19.2 – Provedba operacija unutar CLLD strategije, podmjere 19.3. – Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a i prateće podmjere 19.4. – Tekući troškovi i animacija. Predfinanciranje aktivnosti vezanih uz provedbu podmjera 19.3 i 19.4 iz kojih samo partnerstvo (LAG) ima na raspolaganju za povrat iz javnih sredstava, a prema simulaciji Upravljačkog tijela Programa, iznosi 297.500,00 EUR. Dio sredstava predfinanciranja planira se koristiti iz članarine (samofinanciranje) članova partnerstva, a koja je trenutno na razini 111.000,00 kn/godišnje (ukupno svi članova). Osim članarina, LAG planira koristiti i sustav međufinanciranja NZRCD te kredit ZEF-a (u iznosu do 200.000,00 kn/godišnje). Struktura predfinanciranja aktivnosti zasniva se samo na izvoru iz jednog fonda (EPFRR/RH –OP RR) kojeg je Republika Hrvatska definirala za provedbu mjere LEADER/CLLD do 2020-te godine. Dodatni troškovi provedbe LRS odnose se na provedbu projekata koji će biti sufinancirani putem provedbe podmjere 19.2 (ciljana vrijednost javnog udjela definirana simulacijom UTMP je 952.000,00 EUR) točnije, na iznos javne potpore za dodjelu projektima lokalnih razvojnih dionika čije je projekte odabrao LAG. Proračun troškova za provedbu LRS rađen je metodom odozdo prema gore, odnosno, projiciran je prema iskazanim potrebama korisnika tijekom programiranja LRS (baza projektnih ideja, javne konzultacije). Tijekom programiranja potrebnih alokacija prema tipovima operacija LAG se vodio i visinom dozvoljenog inteziteta potpore koja, ovisno o tipu operacije, varira od 50% do 100%. Stoga se financijska potreba realizacije LRS treba promatrati i kroz vlastita sredstva (učesće) korisnika podmjere 19.2. Važno je napomenuti kako LAG neće prihvaćati aplikacije koje su u svojoj ukupnoj vrijednosti projekta veće od 100.000,00 EUR, sukladno prijedlogu Pravilnika za provedbu navedenih podmjera. Tijekom programiranja, posebno se razmišljalo o alokacijama za mjere i tipove operacija za koje ovog trenutka nije poznat provedbeni okvir, odnosno nadležno tijelo nije propisalo provedbenu regulativu, te su iste programirane okvirno. Tipovi operacija LAG-a koji odgovaraju navedenim tipovima operacija nepoznatog provedbenog okvira uneseni su plan provedbe kasnijih godina. Dakle, bez obzira što za njih, razvidno iz analize potreba i mogućnosti razvoja područja te SWOT analize, postoji realna potreba, istovremeno postoji i realna opasnost kako iste neće možda biti otvorene od strane nadležnog tijela ili će njihov provedbeni okvir biti otežan za provedbu putem LRS. LAG ne može sufinancirati aktivnosti planirane ovom LRS putem drugih izvora financiranja, s naglaskom na ESF, bez obzira što je isto bilo očekivano temeljem Partnerskog sporazuma između RH i EU za ovo programsko razdoblje. Lokalno partnerstvo će morati izraditi poseban strateški razvojni dokument za druge izvore financiranja potreba iskazanih putem ovog dokumenta, jer je ovaj, temeljem uputa Upravljačkog tijela Ministarstva poljoprivrede, u potpunosti usmjeren isključivo na jedan izvor financiranja, što je razvidno i iz njegovih obveznih pokazatelja uspješnosti kao i iz usko programiranog financijskog okvira. Iz navedenog je razvidno kako je ova lokalna razvojna strategija projektna aplikacija odnosno, nakon odobrenja od strane nadležnog tijela, postaje projekt koji se provodi od 2016.-2020. a završava 2023.

Rizici provedbe LRS i mjere/postupci za njihovo ublažavanje nalaze se u Dodatku 8.

8. FINANCIJSKI PLAN

U prethodnom poglavlju opisani su stručni kapaciteti potrebni za provedbu LRS te je dan okvir potrebnih financijskih sredstava koje je nužno uložiti u ostvarenje zadanih ciljeva i prioriteta razvoja. U ovom poglavlju prikazuju je potrebna sredstva za provedbu pojedinog Cilja, Mjere (aktivnosti) i Tipa operacija u %/EUR od ukupnih sredstava koji se očekuju kroz provedbu podmjere LRS sukladne 19.2. Tekući troškovi i animacija te potpora provedbi operacija unutar CLLD strategije (19.4) kao i projekata suradnje (19.3) proračunati na temelju intenziteta potpore za ove aktivnosti navedenih u simulaciji Upravljačkog tijela.

Sistematiziran prikaz **financijskog plana i potrebe financijskih sredstava za provedbu odabranih projekata** na razini Cilja, Mjere (aktivnosti) i Tipa operacija nalazi se u tablici:

SC/M/TO, %/EUR	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno %	Ukupno EUR
SC1,%	0%	0%	6,51%	22,90%	13,13%	11,66%	6,41%	60,61%	
EUR	0,00	0,00	62.000,00	218.000,00	125.000,00	111.000,00	61.000,00		577.000,00
M1.1, %	0%	0%	6,51%	22,90%	13,13%	8,51%	6,41%	57,46%	
EUR	0,00	0,00	62.000,00	218.000,00	125.000,00	81.000,00	61.000,00		547.000,00
TO1.1.1,%	0%	0%	0%	5,25%	5,25%	5,25%	0%	15,75%	
EUR	0,00	0,00	0,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	0,00		150.000,00
TO1.1.2,%	0%	0%	0%	3,26%	0%	3,26%	0%	6,52%	
EUR	0,00	0,00	0,00	31.000,00	0,00	31.000,00	0,00		62.000,00
TO1.1.3,%	0%	0%	6,51%	6,51%	0%	0%	6,41%	19,43%	
EUR	0,00	0,00	62.000,00	62.000,00	0,00	0,00	61.000,00		185.000,00
TO1.1.4,%	0%	0%	0%	7,88%	7,88%	0%	0%	15,76%	
EUR	0,00	0,00	0,00	75.000,00	75.000,00	0,00	0,00		150.000,00
M1.2, %	0%	0%	0%	0%	0%	3,15%	0%	3,15%	
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30.000,00	0,00		30.000,00
TO1.2.1,%	0%	0%	0%	0%	0%	3,15%	0%	3,15%	
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30.000,00	0,00		30.000,00
SC2,%	0%	0%	7,88%	7,88%	7,88%	15,76%	0%	39,39%	
EUR	0,00	0,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	150.000,00	0,00		375.000,00
M2.1, %	0%	0%	7,88%	7,88%	7,88%	15,76%	0%	39,39%	
EUR	0,00	0,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	150.000,00	0,00		375.000,00
TO 2.1.1,%	0%	0%	0%	0%	2,63%	2,63%	0%	5,26%	
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	25.000,00	25.000,00	0,00		50.000,00
TO 2.1.2, %	0%	0%	0%	0%	2,63%	2,63%	0%	5,26%	
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	25.000,00	25.000,00	0,00		50.000,00
TO 2.1.3, %	0%	0%	7,88%	7,88%	0%	7,87%	0%	23,63%	
EUR	0,00	0,00	75.000,00	75.000,00	0,00	75.000,00	0,00		225.000,00
TO 2.1.4, %	0%	0%	0%	0%	2,62%	2,63%	0%	5,25%	
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	25.000,00	25.000,00	0,00		50.000,00
M2.2	Valorizira se prema zasebnim doprinosima 3.2.1 i 3.2.2 – prikazuju se zasebno								
TO 2.2.1., %□□□□	0%	0%	0%	20%	80%	0%	0%	100% od 5%	
EUR	0,00	0,00	0,00	9.520,00	38.080,00	0,00	0,00		47.600,00
TO2.2.2,%**	0%	0%	4%	24%	24%	24%	24%	100% od 25%	

EUR	0,00	0,00	9.996,00	59.976,00	59.976,00	59.976,00	59.976,00		249.900,00
------------	------	------	----------	-----------	-----------	-----------	-----------	--	------------

*Za pripremu i provedbu projekata suradnje predviđa se alokacija od 5% sredstava planiranih kroz javne izdatke za provedbu LRS putem 19.2 u razdoblju 2014. – 2020. godine što iznosi ukupno 47.600,00 EUR. Ovdje je prikaz reaizirane alokacije po godinama za Tip operacije 2.3.1.

** Za tekuće troškove i animaciju predviđa se ukupna alokacija od 25% sredstava planiranih kroz javne izdatke za provedbu LRS (25% 19.2 + 25% 19.3) u promatranim godinama što iznosi ukupno 249.900,00 EUR za razdoblje 2014. – 2020. godina. Ovdje je prikaz opravdane alokacije po godinama za Tip operacije 2.3.2. Navedene kalkulacije izrađene su u % prema planiranim sredstvima iz 19.2/19.3.

SC2 prikazan je kao zbirna alokacija iz 19.2 radi lakše preglednosti, njegovi financijski detalji nalaze se u Dodacima 4. i 9.

Sistematiziran prikaz **očekivane financijske realizacije** provedbe odabranih projekata na razini Cilja, Mjere (aktivnosti) i Tipa operacija nalazi se u tablici:

SC/M/TO, %/EUR	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Ukupno %	Ukupno EUR
SC1,%	0%	15,02%	19,64%	16,39%	3,15%	6,41%	60,61%	
EUR	0,00	143.000,00	187.000,00	156.000,00	30.000,00	61.000,00		577.000,00
M1.1,%	0%	15,02%	19,64%	16,39%	0%	6,41%	57,46%	
EUR	0,00	143.000,00	187.000,00	156.000,00	0,00	61.000,00		547.000,00
TO1.1.1,%	0%	5,25%	5,25%	5,25%	0%	0%	15,75%	
EUR	0,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	0,00	0,00		150.000,00
TO1.1.2,%	0%	3,26%	0%	3,26%	0%	0%	6,52%	
EUR	0,00	31.000,00	0,00	31.000,00	0,00	0,00		62.000,00
TO1.1.3,%	0%	6,51%	6,51%	0%	0%	6,41%	19,43%	
EUR	0,00	62.000,00	62.000,00	0,00	0,00	61.000,00		185.000,00
TO1.1.4;%	0%	0%	7,88%	7,88%	0%	0%	15,76%	
EUR	0,00	0,00	75.000,00	75.000,00	0,00	0,00		150.000,00
M1.2,%	0%	0%	0%	0%	3,15%	0%	3,15%	
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	30.000,00	0,00		30.000,00
TO1.2.1,%	0%	0%	0%	0%	3,15%	0%	3,15%	
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	30.000,00	0,00		30.000,00
SC2,%	7,88%	7,88%	2,63%	15,75%	5,26%	0%	39,39%	
EUR	75.000,00	75.000,00	25.000,00	150.000,00	50.000,00	0,00		375.000,00
M2.1,%	7,88%	7,88%	2,63%	15,75%	5,26%	0%	39,39%	
EUR	75.000,00	75.000,00	25.000,00	150.000,00	50.000,00	0,00		375.000,00
TO2.1.1,%	0%	0%	0%	2,63%	2,63%	0%	5,26%	
EUR	0,00	0,00	0,00	25.000,00	25.000,00	0,00		50.000,00
TO2.1.2,%	0%	0%	2,63%	2,63%	0%	0%	5,26%	
EUR	0,00	0,00	25.000,00	25.000,00	0,00	0,00		50.000,00
TO2.1.3,%	7,88%	7,88%	0%	7,87%	0%	0%	23,63%	
EUR	75.000,00	75.000,00	0,00	75.000,00	0,00	0,00		225.000,00
TO2.1.4,%	0%	0%	0%	2,62%	2,63%	0%	5,25%	
EUR	0,00	0,00	0,00	25.000,00	25.000,00	0,00		50.000,00
M2.2	Valorizira se prema zasebnim doprinosima 2.2.1 i 2.2.2 – prikazuju se zasebno							
TO2.2.1,%	20%	0%	80%	0%	0%	0%	5% *	
EUR	9.520,00	0,00	38.080,00	0,00	0,00	0,00		47.600,00

TO2.2.2,%	2,11%	5,45%	6,25%	7,65%	2,00%	1,53%	25%**	
EUR	21.130,00	54.500,00	62.520,00	76.500,00	20.000,00	15.250,00		249.900,00

*Za pripremu i provedbu projekata suradnje predviđa se alokacija od 5% sredstava ostvarenih kroz javne izdatke za provedbu LRS putem 19.2 u razdoblju 2014. – 2020. godine što iznosi ukupno 47.600,00 EUR. Ovdje je prikaz realizirane alokacije po godinama za Tip operacije 2.3.1.

** Za tekuće troškove i animaciju predviđa se ukupna alokacija od 25% sredstava ostvarenih kroz javne izdatke za provedbu LRS (25% 19.2 + 25% 19.3) u promatranim godinama što iznosi ukupno 249.900,00 EUR za razdoblje 2014. – 2020. godina. Ovdje je prikaz opravdane alokacije po godinama za Tip operacije 2.3.2. Navedene kalkulacije izrađene su u % prema realiziranim sredstvima iz 19.2/19.3.

SC2 prikazan je kao zbirna alokacija iz 19.2 radi lakše preglednosti, njegovi financijski detalji nalaze se u Dodacima 4. i 9.

9. DODACI

Dodatak 1. Popis jedinica lokalne samouprave s pripadajućim naseljima LAG-a Slavonska ravnica

Dodatak 2. NATURA 2000 na području LAG-a Slavonska ravnica

Dodatak 3. Razrada strateškog razvojnog cilja 1, s pripadajućim mjerama, TO, indikatorima i uvjetima implementacije

Dodatak 4. Razrada strateškog razvojnog cilja 2, s pripadajućim mjerama, TO, indikatorima i uvjetima implementacije

Dodatak 5. Kriteriji odabira projektnih prijedloga (zahtjeva za potporu) LAG-a Slavonska ravnica

Dodatak 6. Popis sudionika u izradi LRS LAG-a Slavonska ravnica

Dodatak 7. Struktura partnerstva LAG-a Slavonska ravnica

Dodatak 8. Analiza rizika provedbe LRS LAG-a Slavonska ravnica

Dodatak 9. Sažetak indikatora provedbe LRS LAG-a Slavonska ravnica